מדינת ישראל
משרד המשפטים

האפוטרופוס הכללי,
הכונס הרשמי, הנאמן הציבורי
והרשם לענייני ירושה

סיכום פעילות

שנת 2016

תוכן העניינים

דבר שרת משפטים - השרה איילת שקד 5
דבר המנהלת הכללית 7
דבר האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי היוצא 9
דבר האפוטרופסה הכללית והכונסת הרשמית 11
חזון האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי 12
חזון האגף 12

סקירה כללית - האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי 13
תחומי פעילות 13
תרשים ארגוני 14
מבנה האגף - תרשים ארגוני 14
מנהלי יחידות בהנהלת האפוטרופוס הכללי בשנת 2016 15
מנהלי המחוזות בשנת 2016 15
אירועים מיוחדים ועיקר ההישגים בשנת העבודה 2015 18

מכלול הכונס הרשמי 19
פעילות הכונס הרשמי במחוזות 20
מחלקת תאגידים 26
תיקים מרכזיים בטיפול מחלקת תאגידים בכונס הרשמי 30
היחידה הארצית לחקירות פשיטות רגל 35

מכלול האפוטרופוס הכללי 37
היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם 38
יחידת החילוט 42
מחלקת עיזבונות לטובת המדינה 48
מערך הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון 51
פעילות האפוטרופוס הכללי במחוזות 56

מכלול רשם הירושה 59
פעילות יחידות הרשם לענייני ירושה במחוזות 60
הממונה הארצי לענייני ירושה 64

יחידות מטה בהנהלת האפוטרופוס הכללי 65
המחלקה המשפטית 66
היחידה הכלכלית 76
מחלקת הכספים 78
יחידת ההשקעות 79
ארגון, מינהל ואמרכלות 81
יחידת המחשב 82

כללי 83
אתר האינטרנט המחודש של האפוטרופוס הכללי 83
דו"ח הממונה על-פי חוק חופש המידע 85
יצירת קשר עם יחידות ההנהלה והמחוזות 86

שרת המשפטים

דבר שרת משפטים - השרה איילת שקד

כשרת המשפטים במדינה יהודית ודמוקרטית אני מובילה משנה חברתית סדורה, הרואה את טובת האזרח המוחלש כערך ציבורי עליון.

חברה נמדדת ביחסה לחלשים שבקרבה, ואני גאה לומר, כי אנו פועלים במישורים רבים על-מנת להגן על זכויותיהם הבסיסיות של ציבורים מוחלשים.

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי ממלא תפקיד חיוני ואינטגרלי בהגנה על זכויותיהם של אוכלוסיות מוחלשות ובקידום ערכים חברתיים. כך, לדוגמה, בימים אלה מונחת על שולחן ועדת חוקה, חוק ומשפט בכנסת הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, שבמסגרתה מוצע לקבוע הסדרים חדשים, שיאזנו בין אינטרסים של גורמים רבים, ובהם: אינטרס החייבים, אינטרס הנושים וגם האינטרס הציבורי הכללי. הצעת החוק תביא מזור והסדרה גם לקשיים של אנשים פרטיים, שבצר להם נקלעו להליך פשיטת רגל, ותציב את הכונס הרשמי, או בשמו החדש, הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי, בלב קבלת ההחלטות בהליכי חדלות פירעון.

כחלק מחזון זה, גם בשנה החולפת שיפר האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי את טיב השירות לציבור ואת איכותו. תוקנו דברי חקיקה שונים, כגון חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, שיצר מהפכה בתחום זה, ונחנך "המסלול המהיר" לטיפול בבקשות לצו ירושה, אשר מקצר משמעותית את זמן הטיפול בבקשות שאינן מורכבות.

בהזדמנות זו ברצוני להודות לפרופ' דוד האן, האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי היוצא, על הנהגת הארגון והובלתו להישגים משמעותיים ויוצאי דופן בשש השנים האחרונות. ברכת הצלחה נאמנה מסורה למחליפתו, עו"ד סיגל יעקבי.

אסיים בברכת עשייה פורייה והמשך צמיחה והצלחה.

שרת המשפטים

איילת שקד

משרד המשפטים

המנהלת הכללית

דבר המנהלת הכללית

השנה החולפת הייתה משמעותית במיוחד עבור אגף האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי במשרד המשפטים, ומגמת השינוי וההתפתחות ניכרת בכל תחומי הפעילות של האגף. בדו"ח השנתי שלפניכם מפורטים הישגי האגף לצד נתונים מספריים והיקפי פעילות, שאפשר ללמוד מהם על מצב המשק והחברה בישראל.

אגף האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי הוא אגף ייחודי במבנה הארגוני של משרד המשפטים. תחומי אחריותו של האגף מגוונים, כך שהעשייה באגף משפיעה על היבטים רבים בחיי היום יום של אזרחי המדינה - החל מהפיקוח על אפוטרופוסים, דרך הליכי פשיטת רגל וחדלות פירעון של תאגידים ועד ניהול רכוש וטיפול בירושות ובצוואות. יחסי הגומלין השוטפים בין האזרח ובין האגף מחייבים התמקדות בשיפור השירות, בהקלת הנטל הבירוקרטי ובטיוב תהליכי העבודה באגף.

בתחום הכונס הרשמי, האגף משקיע זמן ומשאבים משמעותיים בהיערכות ליישום הצעת חוק חדלות פירעון, שתסדיר מחדש את תחום פשיטת הרגל וחדלות הפירעון של התאגידים, תוך יצירת איזונים חדשים, הפחתת העומס בבתי המשפט, הגנה על נושים חלשים ומתן אפשרויות לשיקום כלכלי של חייבים. לצד המהפכה המתוכננת בתחום, האגף ממשיך לפעול ליצירת ממשקי עבודה יעילים ומקוונים במטרה להקל על האזרחים בביצוע פעולות מול הכונס הרשמי.

בתחום האפוטרופוס הכללי, האגף מקדם תהליכים משמעותיים לשם יצירת כלים חלופיים ומשלימים לאפוטרופסות, דוגמת ייפוי כוח מתמשך ותמיכה בקבלת החלטות. כלים אלה מאפשרים מתן מענה לקשת רחבה של מקרים, שאפוטרופסות מלאה אינה מהווה בהם מענה הולם נוכח הרצון לשמר עצמאות מרבית לאנשים עם מוגבלות.

גם בתחום הירושה נעשים צעדים לשיפור השירות ולקיצור זמני הטיפול בבקשות לצו ירושה או צו קיום צוואה. בשנה החולפת בוצעו תיקוני חקיקה והתאמות ארגוניות כדי להקל את הנטל הבירוקרטי בתחום הירושה, אך נדרשים צעדים נוספים על-מנת לשפר את שירותי רשם הירושה.

אני מבקשת לנצל את ההזדמנות ולהודות לעובדות ולעובדי האגף על העשייה בשנה החולפת. באופן מיוחד אני מודה לפרופ' דוד האן, האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי היוצא, שהוביל והוציא אל הפועל תכניות רבות ומהלכים חדשים, שרק חלקם מפורטים בדו"ח שלפניכם. אני מאחלת הצלחה רבה לעו"ד סיגל יעקובי, מחליפתו בתפקיד, בהתמודדות עם האתגרים הרבים העומדים בפני האגף בשנים הקרובות.

בברכה,
אמי פלמור
מנכ"לית משרד המשפטים

משרד המשפטים

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי

דבר האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי היוצא

הריני מתכבד להציג בפניכם את סיכום פעילות אגף האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי לשנת 2016. חוברת זו מסכמת בתמצית את פעילות הארגון בשנה החולפת ונועדה להביא לידיעת הציבור הרחב את העשייה היום יומית הענפה של הארגון ועובדיו בשלל תחומי פעילותם.

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי פועל מתוך שליחות ערכית וחברתית. אנו בארגון מציבים לעצמנו בכל שנה מחדש מטרות ויעדים, אשר יביאו תועלת לאוכלוסיות המוחלשות. כפי שאמר הנביא ישעיהו (נ"ח, ז'): "הֲלֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ, וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת, כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ, מִבְּשָׂרְךָ אַל תִּתְעַלָּם".

בשנים האחרונות פעלנו רבות לקידום ההגנה על אנשים שמונה להם אפוטרופוס. תיקון מס' 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, אשר התקבל במליאת הכנסת בשנת 2016, ונכנס לתוקף בהדרגה במהלך השנים 2016-2018, הביא לספר החוקים את הרוחות החדשות בעולם האפוטרופסות. התיקון מאפשר קביעת חלופות שונות לאפוטרופסות בדגש על הגברת האוטונומיה של האדם בקבלת החלטות לגבי ענייניו האישיים, הרפואיים והרכושיים. בין היתר, נקבעו בו כלים משפטיים נוספים שמטרתם לסייע לאדם לנהל את ענייניו בעת שאינו יכול לעשות זאת בעצמו, והם: ייפוי כוח מתמשך ותמיכה בקבלת החלטות. כבר בימים אלה ניתן להפקיד במשרדנו ייפוי כוח מתמשך באופן מקוון ואני קורא לציבור לעשות שימוש בכלי חשוב זה.

בנוסף, לאחר שיתוף פעולה ממושך ובתיאום עם נציגי משרד המשפטים ומשרד הרווחה, גובש נוהל לתאגידי אפוטרופסות ולאפוטרופסים מקצועיים, אשר נכנס לתוקף ביום 1 ביוני 2016. הנוהל נכתב במטרה להביא לשיפור ולהסדרה של שירותי האפוטרופסות המקצועיים הניתנים בישראל ולייצר אחידות בסטנדרטים הנדרשים מנותני השירות.

כארגון, הצבנו כיעד מרכזי לפעול באופן מתמיד לשיפור המקצועיות וזמני השירות לאזרח תוך מתן דגש על קידום השירות בעזרת כלי הטכנולוגיה והמחשוב. גם בשנה האחרונה פעלנו רבות על-מנת שהשירות הניתן על-ידינו יהיה זמין וקשוב לציבור. אכן, ניכר כי שנת 2016 הייתה שנת מפתח בכל הקשור לטיוב רגולציה ולרפורמות חקיקתיות בתחומי פעילות הארגון.

במכלול הרשם לענייני ירושה, פעלנו ליצירת מסלול מהיר שעיקר תכליתו קיצור זמני הטיפול באופן משמעותי ביותר עד לקבלת הצו המיוחל. לשם יצירת מסלול זה קידמנו תיקוני חקיקת-משנה שיחלצו פקקים מעכבים בתהליך בחינת הבקשה וניפוק הצו. תיקון חקיקתי זה מצטרף לשכלול והשדרוג המתמיד באמצעים הטכנולוגיים המקשרים בין הציבור לכלול הרשם לענייני ירושה.

בשורה נוספת במסגרת ייעול השירות ושיפורו הבאנו בתחום חדלות הפירעון. בשנה האחרונה ביצענו בכונס הרשמי שינוי במערך התשלומים בפשיטת רגל, על מנת להקל על החייבים בביצוע תשלומיהם החודשיים. יצרנו ממשקים עם בנק מזרחי טפחות ועם בנק הדואר המאפשרים לשלם ללא צורך בשוברי תשלום ייעודיים. ממשקים חדשים אלה עומדים לרשות החייבים בנוסף לאפשרות לביצוע התשלומים גם באופן מקוון. שירות חדש זה מצטרף לשירותים רבים נוספים שהעמדנו לרשות הציבור. שירותים מתקדמים אלה מעמידים את הארגון בקדמת השירות הציבורי למען האזרח.

בפן המקצועי, במהלך השנה האחרונה חידשנו את מאגר המנהלים המיוחדים המשמשים כבאי כוח הכונס הרשמי בתיקי פשיטות הרגל, הידקנו את הפיקוח עליהם, השבחנו את הכוונתם והדרכתם המקצועית, ופעלנו להסדרה מתודולוגית ומעשית של דרכי עבודתם. כ-600 מועמדים הגישו מועמדות לשמש כבאי כוח הכונס הרשמי. בתום הליכי המיון, אשר כללו מבחני סינון קפדניים, התקבלו כ-170 עורכי דין מהשוק הפרטי למאגר מטעם הכונס הרשמי. ברכת הצלחה שלוחה להם.

כל אלה והמפורט בדו"ח סיכום הפעילות לא היו מתבצעים אלמלא עובדי הארגון המסורים, כל אחת ואחד בתחומם. על כך תודתי לכל אחת ואחד מהם.

תודתי העמוקה נתונה לשרת המשפטים, ח"כ איילת שקד, והנהלת משרד המשפטים על הסיוע המתמיד לעבודתנו ועל נכונותם בכל עת להירתם להשבחת הארגון ופעילותו המקצועית.

בנוסף, הנני מבקש להודות למנהלי היחידות ומחוזות הארגון ולצוות לשכתי. תודה מיוחדת וברכת הצלחה מעומק הלב לסגניתי עו"ד סיגל יעקבי, שנבחרה להחליפני כאפוטרופסה הכללית והכונסת הרשמית ולעו"ד בנצי פיגלסון, על המאמץ היומיומי בקידום הארגון לצידי. תודתי האישית מסורה לעו"ד מור רז ועו"ד ארז רוקח ששקדו במסירות על הוצאתו לאור של סיכום זה.

פרופ' דוד האן
האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי (היוצא)

דבר האפוטרופסה הכללית והכונסת הרשמית

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי הינו מערך מקצועי, הפועל בהתמדה למימוש זכויות האדם בתחומי פעילותו והעומד לימינם של בתי המשפט בהגנה על רכוש הפרט ועל זכויותיו.

בימים אלו אנו מצויים בעיצומם של כמה תהליכי שינוי מרכזיים, ובהם: היערכות ליישום חוק חדלות פירעון, שינויים בתחום הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, הרחבת סמכויות האפוטרופוס הכללי בתחום החילוט, קליטת פעילות החברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה ועוד. בצד שינויים מערכתיים אלה אנו מחויבים לפעול בהתמדה למתן שירות מקצועי ויעיל ולשיפור השירות לציבור. דומה כי לא יהיה אפשר לבצע את המשימות בלא שילוב בין הון אנושי מצוין ובין אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, שיסייעו בידינו לשפר את רמת השירותים הניתנים על-ידינו בתחומים השונים ולפתח ולהעצים את יכולותיו של הארגון.

אני מאמינה, כי אגף האפוטרופוס הכללי, הכונס הרשמי והרשם לענייני ירושה ימשיך להיות ארגון יוזם וחדשני. ארגון השותף בעיצוב סדר היום הציבורי בתחומי פעילותו. בכוונתי להנחיל תפיסה שתנחה את עובדי הארגון להפעלת הסמכות השלטונית ברגישות ובאחריות ותתבסס על "עקרון הצורך" ועל "עקרון האמצעי הפחות מגביל" על-מנת ליתן שירות מיטבי לציבור.

אני מבקשת להודות לשרת המשפטים ולמנכ"לית המשרד על האמון ומתחייבת לפעול בנחישות ובהתמדה להגשמת חזון היחידה וערכיה.

תודתי הרבה לפרופ' דוד האן, שהוביל את הארגון בשש השנים האחרונות. בתקופת כהונתו, עבר האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי עבר מהפכה וקפיצת מדרגה משמעותית הן מן הבחינה המקצועית והן בשיפור השירות לציבור.

לסיום ובבחינת העיקר, תודתי נתונה לעובדים ולמנהלים בארגון, המבצעים את עבודתם ללא לאות, במסירות ובשקדנות רבה מדי יום, וכן לעורכי חוברת סיכום זו.

סיגל יעקבי
האפוטרופסה הכללית והכונסת הרשמית

חזון האגף

לשמש אביהם של יתומים וחסרי היכולת
לממש את זכויותיהם האישיות בתחומי הפעילות
של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי;
לעמוד לימינם של בתי המשפט בהגנה על
רכוש הפרט וזכויותיו, תוך הקפדה על
מקצועיות משפטית וכלכלית, יעילות ומתן
שירות איכותי לבתי המשפט ולאזרחים כאחד.

סקירה כללית - האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי

תחומי פעילות

הכונס הרשמי

- הכונס הרשמי משמש כזרוע ארוכה של בתי המשפט בהליכי חדלות פירעון במטרה להבטיח את התנהלותם ההגונה, היעילה והתקינה של הליכי:
- פשיטת רגל של יחידים
- פירוק חברות
- הבראת חברות והסדרי חוב

האפוטרופוס הכללי

- טיפול בנכסים עזובים - השבת רכוש עזוב לבעליו או ליורשיו החוקיים
- טיפול ברכוש מחולט
- טיפול בעיזבונות לטובת המדינה
- ייצוג היועץ המשפטי לממשלה בענייני ירושה, כשרות משפטית והצהרות מוות
- פיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון
- טיפול במתנות עובדי ציבור

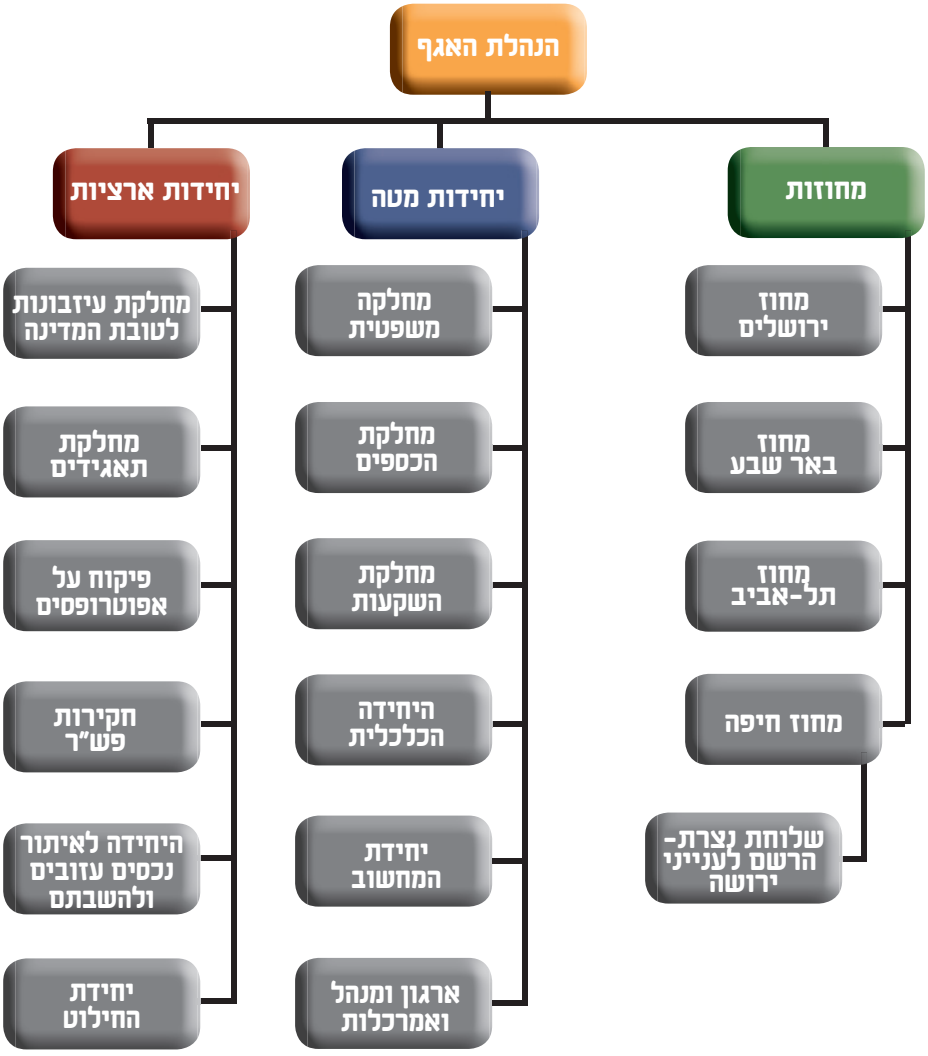
הרשם לענייני ירושה

- מתן צווי ירושה וצווי קיום צוואה
- עריכה, הפקדה ומסירה של צוואות
- ניהול מרשם ארצי של צוואות מופקדות

הנאמן הציבורי

- ניהול הקדשות לטובת הציבור

מבנה האגף - תרשים ארגוני

מנהלי יחידות בהנהלת האפוטרופוס הכללי בשנת 2016

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי	פרופ' דוד האן
סגנית האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי	עו"ד סיגל יעקבי
מנהל המחלקה המשפטית	ד"ר איתי הס
מנהלת היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם	עו"ד הלית אילסר
מנהלת מחלקת עיזבונות לטובת המדינה (בפועל)	עו"ד מירי קידר
מנהל היחידה הכלכלית	מר חננאל גורפינקל
מנהלת מחלקת הכספים	רו"ח גיתית שר שלום
מנהל יחידת ההשקעות	מר דני ברמץ
מנהל מחלקת תאגידים	עו"ד רוני הירשנזון
מנהלת מערך הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון	עו"ד תמי סלע
מנהל היחידה הארצית לחקירות פשיטות רגל	עו"ד רונן אולצ'יק
מנהלת יחידת החילוט	עו"ד דנה נאמן
מנהל יחידת המחשב	גב' דיאנה גלייף-אלגזר
הממונה על ארגון ומינהל	מר יהושע אלהב

מנהלי המחוזות בשנת 2016

מנהלת מחוז ירושלים	עו"ד בת שבע אברך בר-טוב
מנהלת מחוז תל-אביב והמרכז	עו"ד רות לינקר מזרחי
מנהלת מחוז חיפה והצפון	עו"ד אולגה גורדון
מנהל מחוז באר שבע והדרום	עו"ד צבי קויש

אירועים מיוחדים ועיקר ההישגים בשנת העבודה 2016

עיקר הישגי האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי

להלן סיכום תמציתי של הישגי האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי לשנת 2016 בתחומי הפעילות השונים:

תחום הכונס הרשמי

הטמעת דו"ח ועדת חרים

בחודש אייר תשע"ו, מאי 2016, פרסם הכונס הרשמי הנחיה בדבר אופן חישוב התשלום החודשי לחייב המצוי בהליך פשיטת רגל. ההנחיה נועדה להביא להבניה ולהאחדה בהפעלת שיקול הדעת של נציגי הכונס הרשמי ובעלי התפקיד בעת גיבוש תכנית הפירעון והמלצה על גובה התשלום החודשי שיושת על החייב בהליך פשיטת הרגל. ההנחיה מבוססת על המלצות דו"ח ועדת חרים.

בהתאם להנחיה, יש לקבוע תכנית פירעון, המאזנת בין זכותו של החייב ובני משפחתו למחיה הולמת בכבוד ובין זכותם של הנושים להביא למיצוי מלוא יכולתו של החייב לפרוע את חובותיו בתקופה שנקצבה.

בחישוב התשלום החודשי יש להותיר בידי החייב ומשפחתו תקציב הוצאות כולל, הדרוש להם למחיה בכבוד, שבמסגרתו יוכלו לנהל את חייהם בהתאם לצורכיהם ולהעדפותיהם האישיות. סכום ההוצאות שייכלל בחישוב התשלום החודשי יביא בחשבון, בין היתר, גם את תרומתו של בן/בת הזוג בנטל תשלום הוצאות המחיה המשפחתיות.

מנגד, החייב נדרש למצות את מלוא כושר ההשתכרות שלו, ותכנית הפירעון תכלול מערכת תמריצים לחייב שיגדיל את הכנסותיו על-מנת להשיא את השיעור של פירעון החובות.

ביטול שוברי תשלום בהליך פשיטת הרגל ומתן אפשרות לתשלום באמצעות האינטרנט ובבנקים בקלות וביעילות

בשנת 2016 פעל הכונס הרשמי לביטול שוברי התשלום בהליך פשיטת הרגל, כך שניתן לבצע תשלומים לכונס הרשמי ללא שוברי תשלום בכל סניפי בנק הדואר ומזרחי טפחות, הפטורים מעמלה. מהלך זה מהווה נדבך חשוב בשיפור השירות לציבור במסגרת הליכי פשיטת רגל ופירוק חברות.

קידום חקיקת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי

ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת ממשיכה לדון בהצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי לקראת הכנת הצעת החוק להצבעה בקריאה שנייה ושלישית במליאת הכנסת.

התכליות העיקריות של הצעת החוק הן: יצירת מסגרת חקיקתית אחת, אשר תחול הן על יחידים והן על תאגידים בחדלות פירעון ותסדיר את כל היבטי חדלות הפירעון, לרבות ההצעה לערוך שינוי בחלק הסמכויות ברשויות האחראיות על יישום דיני חדלות הפירעון - בתי המשפט, הכונס הרשמי ורשות האכיפה והגבייה; הצבת השיקום הכלכלי כערך מרכזי של הליכי חדלות פירעון של יחידים ובמידה רבה גם של תאגידים, והגדלת שיעור החוב שייפרע לנושים. הכונס הרשמי מלווה את תהליך החקיקה מראשיתו.

מאגר מנהלים מיוחדים

במהלך שנת 2016 פעל הכונס הרשמי לגיבוש מאגר מנהלים מיוחדים חדש, שהחל לפעול בינואר 2017. למאגר ניגשו כ-600 עו"ד ורו"ח, מתוכם נבחרו לשמש במאגר החדש 163 מנהלים מיוחדים (המהווים תוספת של כ-30% למספר המנהלים המיוחדים במאגר הקודם, ותוספת של 42% מועמדים חדשים). כן גובש בשנת 2016 מנגנון אוטומטי לשיפור תהליך התשלום של שכר הטרחה למנהלים המיוחדים, אשר קיצר באופן ניכר את משך הזמן של ביצוע התשלומים בהליכי פשיטת רגל.

תחום האפוטרופוס הכללי

פורום פילנתרופיה

במהלך שנת 2016 יזם האפוטרופוס הכללי את פורום הפילנתרופיה. הפורום מהווה פלטפורמה לגופים הציבוריים והממשלתיים העוסקים בתחום לצורך שיתוף ידע, החלפת דעות ורעיונות, גיבוש תפיסות עבודה חדשות ויצירת שותפויות.

לתרומות יש חשיבות הולכת וגוברת להשגה של יעדים חברתיים ותרבותיים. האפוטרופוס הכללי שואף להעלאת המודעות בתחום וליצירת שיח ושיתופי פעולה פילנתרופיים בין הגופים השונים כדי להפיק מתרומות אלו את המקסימום כחברה.

הפורום מלווה על-ידי המכון למשפט ופילנתרופיה שעל-יד אוניברסיטת תל אביב. בין השאר, חברים בפורום: האפוטרופוס הכללי, המוסד לביטוח לאומי, מפעל הפיס, קרן היסוד, הג'וינט ועוד.

במקביל להקצאת כספים לכיוון המיזמים החברתיים, ידאג האפוטרופוס הכללי לגיבוי כספי לשם השבת כספים לאותם בעלי זכויות שיאותרו. השמשת הכספים העזובים לטובת מיזמים חברתיים והדאגה להשבת הכספים לבעליהם הינה בבחינת זה נהנה וזה אינו חסר."

מתוך ייסוד פורום פילנתרופיה, 16.6.16 במקביל להקצאת כספים לכיוון המיזמים החברתיים, ידאג האפוטרופוס הכללי לגיבוי כספי לשם השבת כספים לאותם בעלי זכויות שיאותרו. השמשת הכספים העזובים לטובת מיזמים חברתיים והדאגה להשבת הכספים לבעליהם הינה בבחינת זה נהנה וזה אינו חסר."

הקמת שוק הון חברתי

במהלך שנת 2016 פעל האפוטרופוס הכללי לייזום הצעת חוק שתאפשר הקמת מנגנון להשקעות חברתיות בישראל. מטרתו של חוק זה היא לעודד פעילות חברתית בישראל באמצעות הקמת תאגיד-על לניהול השקעות חברתיות, אשר יבחן ויממן פעילות השקעה באמצעות מתווכים פיננסיים חברתיים, תוך הבטחת תשואה חברתית ופיננסית על ההשקעה; תאגיד-העל ינהל כספים שיועברו אליו מהאפוטרופוס הכללי. במקביל להקצאת כספים למיזמים החברתיים ידאג האפוטרופוס הכללי לגיבוי כספי לשם השבת כספים לאותם בעלי זכויות שיאותרו.

שותפות בחקיקת תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, וביישומו

ביום 29.03.2016 אושר בכנסת בקריאה שלישית תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן - "החוק"). שנכנס לתוקף בהדרגה החל מיום 11 ביולי 2016.

האפוטרופוס הכללי היה שותף מלא בהליך חקיקת החוק והוא פועל ליישומו בכמה תחומים.

התיקון מתייחס לנושאים עיקריים אלה:

פיקוח על אפוטרופסים - עיגון סמכות האפוטרופוס הכללי למנות מפקחים על אפוטרופסים, הרחבת סמכויות הפיקוח בדגש על סמכות כניסה לחצרים וסמכות לדרוש מידע מכל גורם, וכן מתן סמכות לאפוטרופוס הכללי לקבוע בנהלים פיקוח דיפרנציאלי.

מינוי אפוטרופוס - הבניית שיקול הדעת השיפוטי בכל הנוגע למינוי אפוטרופוס ולקביעת סמכויותיו על-מנת לצמצם את השימוש במנגנון זה ולהפחית את הפגיעה בחירותו של האדם: קביעה של דרכי פעולתו של האפוטרופוס תוך הדגשת חובתו להתחשב ברצונו של האדם, לשתפו במידע ובקבלת החלטות בעניינו; קביעת איסור מפורש על האפוטרופוס לכפות על האדם החלטות בנושאים מהותיים; קביעת זכות לייצוג של האדם על-ידי הסיוע המשפטי במקרים של מחלוקת בעניינים רפואיים מהותיים.

ייפוי כוח מתמשך - הסדר משפטי חדש של ייפוי כוח מתמשך, אשר מעניק לאדם אפשרות לתכנן כיצד ייראו חייו אם וכאשר לא יוכל לנהל את ענייניו בעצמו, מי יהיה מיופה הכוח שיפעל בשמו ובאילו עניינים (הסדר זה נכנס לתוקף בחודש אפריל 2017).

תמיכה בקבלת החלטות - הסדר משפטי חדש, המאפשר למנות לאדם תומך בקבלת החלטות, שיעניק לו את הסיוע והליווי הנדרשים לו לשם קבלת החלטות בעצמו בהתאם לרצונותיו ולבחירתו (הסדר זה ייכנס לתוקף בחודש אפריל 2018).

נוהל לתאגידי אפוטרופסות

במהלך שנת 2016 הושלם גיבוש נוהל לתאגידי אפוטרופסות, אשר הופץ לכלל התאגידים והאפוטרופסים המקצועיים, ומועד תחילתו נקבע ליום 01.06.2016.

הנוהל הינו נוהל משלים ל"סל טיפול" לאפוטרופסים, אשר קובע הוראות בדבר אופן הטיפול של אפוטרופוס מקצועי באדם שהוא מונה לשמש לו כאפוטרופוס. זאת במטרה להביא לשיפור שירותי האפוטרופסות המקצועיים הניתנים בישראל ולייצר אחידות בסטנדרטים הנדרשים מנותני השירות.

הוראות הנוהל גובשו ברוח תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, כך שעל אפוטרופסים מקצועיים להקפיד על שמיעת דעתו של האדם, להתייעץ עמו ככל שאפשר, לעדכן וליידע את האדם בכל עניין והחלטה הנוגעים אליו, וכמובן להקפיד על שמירה מרבית של כבודו, פרטיותו ועצמאותו.

תחום הרשם לענייני ירושה

יצירת מסלול מהיר להנפקת צווי ירושה וצווי קיום צוואה

במסגרת תיקון תקנות שיזם האפוטרופוס הכללי תוקנו תקנות הירושה ונקבעו מקרים שבהם לא נדרשת תגובת בא כוח היועמ"ש בבקשות לצווים. תכלית תיקון התקנות הינה הקלת הנטל הביורוקרטי על מגישי הבקשות בפני הרשם לענייני ירושה וייעול השירות לציבור. התיקון הוא בעל חשיבות ציבורית משמעותית מבחינת השירות לציבור, ועיקריו: קביעה, כי העברת בקשות לבחינתו של בא כוח היועץ המשפטי לממשלה תיעשה רק במקרים מסוימים שנקבעו בתקנות ולא באופן גורף; הקלה בחובת הצירוף של נוסח ההודעות שנמסרו ליורשים או לזוכים על-פי הצוואה.

חניכת טפסים מקוונים חדשים ברשם הירושה

במסגרת שיפור השירות לציבור נחנכה במהלך שנת 2016 גרסה משודרגת של טפסים מקוונים להגשת בקשה לצו ירושה או בקשה לצו קיום צוואה אל הרשם לענייני ירושה. הגרסה החדשה מתקדמת, נוחה וידידותית למשתמש. הטפסים המקוונים המשודרגים מאפשרים הגשה רחבה יותר של בקשות מקוונות גם במקרים שבהם לא התאפשר הדבר עד עתה. הגרסה המשודרגת כוללת, בין השאר, חלונות הדרכה והתראה בעת מילוי הטופס; אפשרות לתשלום האגרה דרך שרת התשלומים שלא על-גבי הטופס המקוון וציון אסמכתת התשלום בעת מילוי הטופס; הגשה מקוונת על-ידי מי שזכאי לפטור מאגרה; מעבר נוח בין חלקי הטופס השונים בלחיצת כפתור, ועוד.

עלייה בשיעור הגשת בקשות באופן מקוון

במהלך שנת 2016 חלה עלייה נמשכת וניכרת בהגשה מקוונת של בקשות לצו ירושה או לצו קיום צוואה. במהלך השנה הוגשו בסך הכול 26,131 בקשות מקוונות, וזאת בהשוואה ל-6,723 בקשות מקוונות שהוגשו בשנת 2015. סך הבקשות שהוגשו באופן מקוון בשנת 2016 מהווה כ-62% מכלל הבקשות לצו ירושה או לצו קיום צוואה, שהוגשו במהלך השנה.

כללי

חניכת מתחם קבלת קהל במחוז תל-אביב

במהלך שנת 2016 חנך הכונס הרשמי מתחם קבלת קהל חדש ונגיש במחוז תל אביב, המהווה צעד נוסף במגמה לשיפור רמת השירות הניתן לציבור. ריכוז קבלת הקהל למתחם אחד הביא לקיצור זמני ההמתנה בלשכות הרשם לענייני ירושה, להקלה על הציבור ולזירוז הטיפול.

הפצת מידעונים תקופתיים מיידיים לציבור

במהלך שנת 2016 נמשכה ואף הורחבה הפצת מידעונים תקופתיים ומידעונים מיידיים לציבור העוסקים בתחום. מידעונים אלה נועדו לעדכן את הציבור בנעשה על-ידי האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי ולהעמיק את הקשר עמו. במסגרת המידעונים נסקרים, בין השאר, שינויי חקיקה ועדכוני פסיקה בערכאות השונות.

מכלול הכונס הרשמי

- פעילות הכונס הרשמי במחוזות
  - פשיטות רגל
  - פירוק חברות והקפאות הליכים
- מחלקת תאגידים
- היחידה הארצית לחקירות פשיטות רגל
- סקירת חקירות נבחרות בתיקי פשיטות רגל
- סקירת תיקים מרכזיים בטיפול הכונס הרשמי

פעילות הכונס הרשמי במחוזות

מבוא

הכונס הרשמי פועל מכוח פקודת החברות ופקודת פשיטת הרגל. מכוח חוקים אלה הכונס הרשמי מכהן כמפרק זמני של חברות בפירוק וכנאמן של פושטי רגל עד מינוי מפרק או נאמן קבועים על-ידי בית המשפט.

משעה שנתמנה מפרק (או נאמן בהקפאת הליכים) לחברה, או נאמן לפושט רגל, או בעל תפקיד אחר, הכונס הרשמי מפקח על פעולותיהם ובמידת הצורך מדווח לבית המשפט, או פונה אליו לקבלת הוראות. במקרים מיוחדים, שיש בהם היבט ציבורי מיוחד, או כאשר לא מתמנה מפרק או נאמן אחר, אפשר למנות את הכונס הרשמי כמפרק חברה, או כנאמן בפשיטת רגל.

הכונס הרשמי ונציגיו מוזמנים להופיע בהליכי פירוק ושיקום חברות ופשיטת רגל של יחידים, המתקיימים בבתי המשפט המחוזיים, והוא צד לכל בקשה בהליכים אלה המוגשת לבית המשפט.

קודם להגשת הבקשה לפשיטת הרגל או להליך הפירוק לבית המשפט, הבקשה מוגשת לכונס הרשמי, אשר נדרש להגיב לבקשה ולהמליץ על גובה התשלום החודשי שיושת על החייב בהליך פשיטת הרגל ועל זהות בעל התפקיד שימונה לניהול ההליך.

מכוח התיקון לפקודת פשיטת הרגל משנת 1996 הוקמה בכונס הרשמי יחידת חקירות, אשר תפקידה לחקור בענייניו של חייב שניתן נגדו צו כינוס, ובכלל זה בדבר הכנסותיו, הוצאותיו, חבויותיו ונכסיו, לרבות נכסים שהיו ברשותו בעבר ונכסים המוחזקים בידי אחרים. פעולות הכונס הרשמי מבוצעות על-ידי פרקליטים, מפקחים וחוקרים במחוזות הכונס הרשמי בירושלים, בתל-אביב, בחיפה ובבאר שבע.

סיכום פעילות הכונס הרשמי בשנת 2016

במהלך שנת העבודה 2016 נמשכה מגמת העלייה וההתרחבות בהיקף פעילות הכונס הרשמי במחוזות השונים, כפי שיוצג להלן.

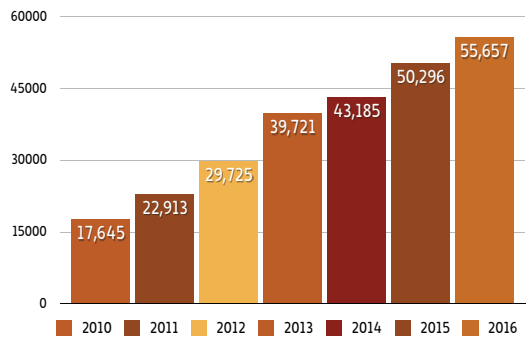
פשיטות רגל

בשנת 2016 נמשכה מגמת הגידול בהיקף פעילות הכונס הרשמי בתחום פשיטות הרגל על הליכיו השונים.

בשנת 2016 עמד מספר התיקים שבטיפול בכלל מחוזות הכונס הרשמי, לאחר שניתן בהם צו כינוס, על 55,657 תיקים, וזאת בהשוואה לשנת 2015, שבה מספר התיקים לאחר צו כינוס בכלל מחוזות הכונס הרשמי עמד על 50,296 תיקים, ובהשוואה לשנת 2014, שבה מספר התיקים לאחר צו כינוס בכלל מחוזות הכונס הרשמי עמד על 43,185 תיקים. מדובר בעלייה של כ-11% בהשוואה לשנת 2015 ובעלייה של כ-30% בהשוואה לשנת 2014. בתוך שלוש שנים עלה מספר התיקים בכ-52% (36,721 תיקים פעילים לאחר צו כינוס בשנת 2013) ובמהלך חמש שנים העלייה מתבטאת בשיעור של כ-144% (22,913 תיקים פעילים בשנת 2011).

השוואה רב-שנתית של תיקים פעילים לאחר מתן צו כינוס (בכל מחוזות הכונס הרשמי)

שנה	תיקים פעילים לאחר צו כינוס
2016	55,657
2015	50,296
2014	43,185
2013	36,721
2012	29,725
2011	22,913
2010	17,645

תיקים פעילים לאחר שניתן בהם צו כינוס, על-פי מחוזות

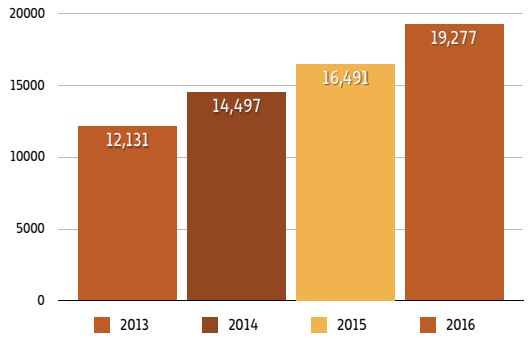
מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
4,072	21,681	19,647	10,257	55,657

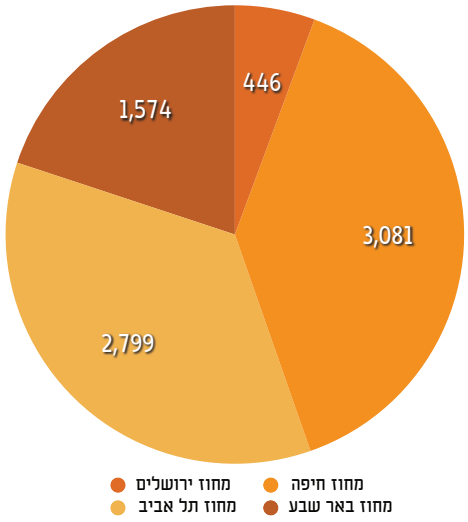
במהלך שנת 2016 הוגשו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 19,277 בקשות לצו כינוס (בהשוואה ל-16,491 בקשות בשנת 2015 ול-14,497 בקשות בשנת 2014). מדובר בעלייה של כ-17% במספר הבקשות לצו כינוס לעומת שנת 2015. בתוך שלוש שנים עלה מספר הבקשות לצו כינוס בכ-59% (12,131 בקשות לצו כינוס שהוגשו בשנת 2013).

בקשות לצו כינוס שהוגשו בשנים 2013-2016

שנה	בקשות שהוגשו לצו כינוס
2016	19,277
2015	16,491
2014	14,497
2013	12,131

בקשות שהוגשו לצו כינוס

בקשות לצו כינוס שהוגשו בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
1,653	6,285	7,640	3,699	19,277

במהלך שנת 2016 ניתנו בכלל המחוזות 16,138 צווי כינוס, נתון המציין עלייה של כ-9% לעומת שנת 2015, שניתנו בה 14,756 צווי כינוס, ועלייה של כ-21% לעומת שנת 2014, שניתנו בה 13,228 צווי כינוס.

בראייה רב-שנתית מדובר בגידול נמשך במספר צווי הכינוס, המבטא עלייה בשיעור של 42% בפרק זמן של שלוש שנים (11,256 צווי כינוס בשנת 2013), ועלייה בשיעור 96% בפרק זמן של חמש שנים (8,145 צווי כינוס בשנת 2011). בתוך שש שנים מדובר בעלייה של 157% - 6,216 צווי כינוס בשנת 2010.

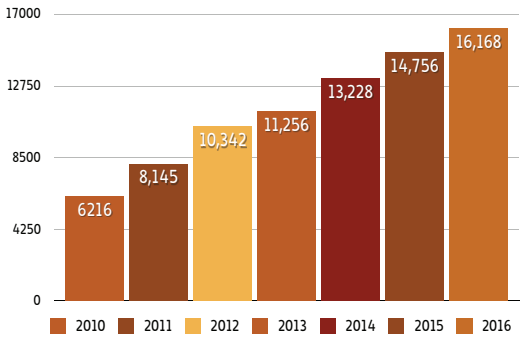
מספר צווי הכינוס שניתנו בשנת 2016, לפי סיווג מגיש הבקשה

על-פי בקשת חייב (הן בקשת החייב עצמו, הן באמצעות הסיוע המשפטי במשרד המשפטים)	על-פי בקשת נושה	על-פי בקשת עיזבון	סה"כ
15,750	387	1	16,138

השוואה רב-שנתית של מספר צווי כינוס שניתנו

שנה / מחוז	מחוז ירושלים	מחוז תל אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
2016	1,377	5,440	6,362	2,959	16,138
2015	1,165	4,931	5,586	3,074	14,756
2014	745	4,636	5,331	2,516	13,228
2013	740	4,094	4,350	2,072	11,256
2012	595	4,468	3,283	1,996	10,342
2011	553	3,242	2,721	1,629	8,145
2010	417	2,816	1,966	1,017	6,216

מספר צווי כינוס

במהלך שנת 2016 הוגשו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 396 בקשות להסדר נושים לפי סעיף 19א לחוק, בהשוואה ל-653 בקשות שהוגשו בשנת 2015 ול-712 בקשות שהוגשו בשנת 2014. מדובר בירידה של כ-40% בהשוואה לשנת 2015 ובירידה של כ-35% במספר בקשות אלו לעומת שנת 2014.

החלוקה של הבקשות שהוגשו בשנת 2016 להסדר נושים לפי סעיף 19א על-פי מחוזות הכונס הרשמי היא כדלקמן:

מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
39	61	267	29	396

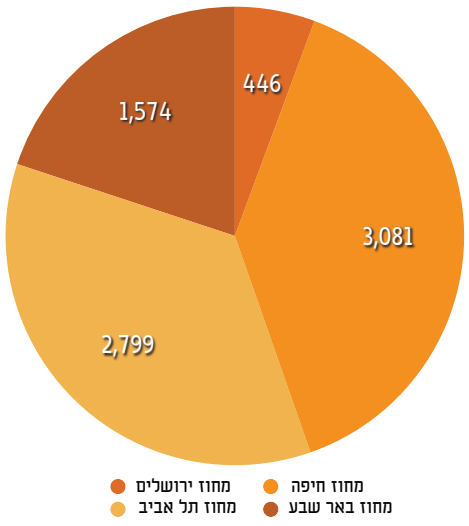
פעילות הכונס הרשמי במחוזות

במהלך שנת 2016 ניתנו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 7,900 צווי פשיטות רגל, לעומת שנת 2015, שבמהלכה ניתנו 5,175 צווי פשיטת רגל, ולשנת 2014, שבמהלכה ניתנו 5,322 צווי פשיטות-רגל ושנת 2013, שבמהלכה ניתנו 5,610 צווי פשיטת רגל. בראייה רב-שנתית מדובר בעלייה בשיעור של 34% בפרק זמן של שלוש שנים ועלייה בשיעור של כ-51% בתוך ארבע שנים (5,000 צווי פשיטת רגל בשנת 2012).

השוואה רב-שנתית של תיקים שניתן בהם צו פשיטת רגל, על-פי מחוזות

מחוז / שנה	מחוז ירושלים	מחוז תל אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
2016	446	2,799	3,081	1,574	7,900
2015	312	1,781	2,142	940	5,175
2014	319	1,760	2,179	1,064	5,322
2013	345	2,298	1,766	1,201	5,610
2012	342	2,047	1,443	1,168	5,000
2011	154	1,886	778	919	3,737
2010	155	1,415	777	487	2,834

מספר תיקים שניתן בהם צו פשיטת רגל בשנת 2016

הגשת תביעות חוב מקוונות לכונס הרשמי באמצעות האינטרנט

בחודש ספטמבר 2012 נחנכה מערכת להגשת תביעות חוב באופן מקוון.

במסגרת ההגשה המקוונת, כל נושה או בא כוחו יכולים להגיש תביעת חוב באתר האינטרנט של הכונס הרשמי. השירות מייעל משמעותית את הליך ההגשה של תביעת החוב עבור הנושים ומהווה מהפכה של ממש בשירות הניתן לציבור, בעבודת הכונס הרשמי בתחום זה ובעבודת בעלי התפקידים.

ההליך אף מאפשר להציג בפני בית המשפט בתוך פרק זמן מהיר תמונת מצב עדכנית של מצבת חובות החייב.

התהליך מאפשר קליטה של תביעת חוב במערכת המחשובית של הכונס הרשמי, וממנה המערכת המקוונת שולחת למגיש תביעת החוב משוב מיידי על קליטתה של תביעת החוב, או אי קליטתה. במקביל, המערכת מעדכנת את מגיש תביעת החוב בפרטי בעל התפקיד ובדרכי ההתקשרות עמו. בסמוך לאלה מועברת תביעת החוב באופן אוטומטי אל בעל התפקיד שמונה על-ידי בית המשפט לצורך בדיקה והכרעה בתביעת החוב.

במהלך שנת 2014 הותקנו ביוזמת הכונס הרשמי תקנות, המחייבות הגשת תביעת חוב באופן מקוון כאשר מגיש הבקשה מיוצג על-ידי עורך-דין.

במהלך שנת העבודה 2016 הורחב השימוש בהגשת תביעות חוב באופן מקוון, וכ-94% מכלל תביעות החוב הוגשו באופן מקוון.

מספר תביעות החוב שהוגשו בשנת 2016 עמד על 147,661 (לעומת 126,219 תביעות חוב בשנת 2015 ו-109,589 תביעות חוב בשנת 2014). מתוך סך תביעות החוב הנ"ל, 138,160 תביעות חוב הוגשו באופן מקוון.

מספר תביעות החוב שהוגשו בהשוואה רב-שנתית

2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
147,661	126,219	109,589	93,520	76,194	74,658	56,450	36,555

מניתוח הנתונים לשנת 2016 עולה, כי מספר תביעות החוב המקוונות שהוגשו בתקופה זו עומד על 138,160 תביעות חוב מקוונות, המהוות כ-94% מסך כל התביעות שהוגשו בתקופה זו (בשנת 2015 שיעור תביעות החוב המקוונות עמד על 88% מסך תביעות החוב שהוגשו).

בהשוואה לשנת 2015, שהוגשו בה 110,840 תביעות חוב מקוונות, מדובר בעלייה של כ-24% במספר תביעות החוב שהוגשו באופן מקוון, ובהשוואה לשנת 2014, שבה הוגשו 76,275 תביעות חוב מקוונות, מדובר בעלייה בשיעור של 81% במספר תביעות החוב שהוגשו באופן מקוון.

מסך תביעות החוב המקוונות שהוגשו בשנת 2016, כ-90% מהן הוגשו על-ידי עורכי-דין המשמשים כמייצגים (123,791 תביעות מקוונות) וכ-10% מהתביעות המקוונות הוגשו על-ידי אזרחים שאינם מיוצגים (14,351 תביעות מקוונות).

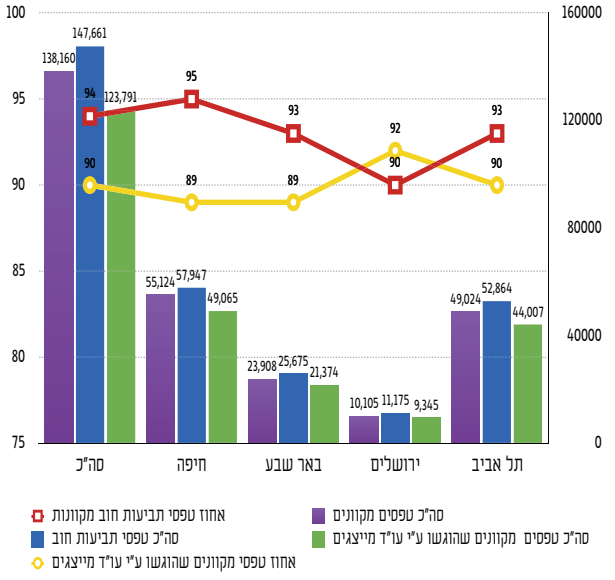
מספר תביעות החוב שהוגשו בשנת 2016, לפי מחוזות:

ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר שבע		סה"כ	
מקוון	ידני	מקוון	ידני	מקוון	ידני	מקוון	ידני	מקוון	ידני
10,105	1,070	49,023	3,841	55,124	2,823	23,908	1,767	138,160	9,501

השוואה של תביעות חוב שהוגשו בשנת 2016 על-ידי נושים מיוצגים לעומת תביעות חוב שהוגשו על-ידי נושים לא מיוצגים

מחוז / סיווג תביעת החוב	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע	סה"כ
סה"כ תביעות חוב מקוונות	10,105	49,023	55,124	23,908	138,160
הגשה מקוונות ע"י נושים מיוצגים	9,345	44,007	49,079	21,388	123,791
הגשה מקוונת ע"י נושים שאינם מיוצגים	760	5,017	6,050	2,534	14,351

היקף תביעות החוב המקוונות שהוגשו בשנת 2016

הופעות בדיונים משפטיים בהליכי פשיטת רגל ומספר צווי הפטר בשנת 2016

במהלך שנת 2016 הופיעו פרקליטי הכונס הרשמי במחוזות השונים ב-22,569 דיונים בתחום פשיטת הרגל בבתי המשפט ברחבי הארץ, בהשוואה להופעה ב-16,912 דיונים במהלך שנת 2015 וב-15,645 דיונים במהלך שנת 2014. מדובר בעלייה של 33% במספר ההופעות בהשוואה לשנה הקודמת.

הופעות בדיונים משפטיים בהליכי פשיטת רגל ומספר צווי הפטר בשנת 2016, לפי מחוזות

מחוז	הופעות בהליכי פשיטת רגל	דיונים בבקשות לצווי הפטר לחייבים	מספר צווי הפטר
מחוז ירושלים	1,693	280	456
מחוז תל-אביב	8,308	2,535	2,879
מחוז חיפה	8,769	1,484	1,821
מחוז באר-שבע	3,799	1,399	1,431
סה"כ	22,569	5,698	6,587

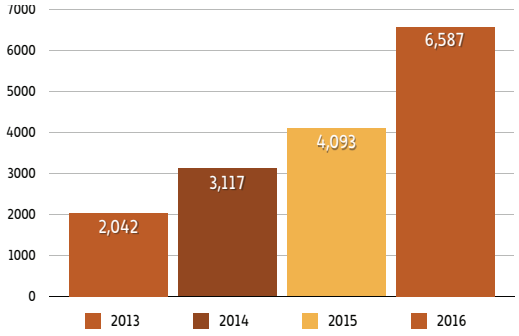
מתוך כלל הדיונים בתחום פשיטת הרגל, בשנת 2016 התקיימו 5,698 דיונים בבקשות לצווי הפטר לחייבים (בהשוואה ל- 5,239 דיונים בשנת 2015 ול-4,717 דיונים בשנת 2014).

במהלך שנת 2016 ניתנו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 6,587 צווי הפטר, בהשוואה ל-4,093 צווי הפטר שניתנו בשנת 2015 ול-3,117 צווי הפטר שניתנו בשנת 2014. נתון זה מהווה עלייה של כ-61% במספר צווי ההפטר לעומת שנת 2015 ועלייה של כ-111% לעומת שנת 2014.

מספר צווי הפטר שניתנו בשנים 2013-2016

שנה	מספר צווי הפטר שניתנו
2016	6,587
2015	4,093
2014	3,117
2013	2,042

מספר צווי הפטר בשנים 2013-2016

תגובות פרקליטים בהליכי פשיטת רגל בשנת 2016

במהלך שנת 2016 ניתנו על-ידי פרקליטי הכונס הרשמי בכלל המחוזות 35,949 תגובות בתיקי פשיטת רגל.

פעילות הכונס הרשמי במחוזות

תגובות פרקליטים בהליכי פשיטת רגל בשנת 2016, על פי מחוזות:

מחוז	תגובות פרקליטים בהליכי פשיטת רגל
ירושלים	2,164
תל-אביב	18,711
חיפה	10,797
באר שבע	4,277
סה"כ	35,949

הנתון המקביל בשנת 2015 עמד על 36,914 תגובות.

סגירה וביטול של תיקי פשיטת רגל

במהלך שנת 2016 נסגרו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 7,152 תיקי פשיטת רגל (בהשוואה ל-5,561 תיקי פשיטות רגל שנסגרו בשנת 2015 ול-3,473 תיקי פשיטת רגל שנסגרו בשנת 2014).

מספר תיקי פשיטות רגל שנסגרו בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
256	2,316	2,831	1,749	7,152

מדובר בעלייה של כ-29% במספר תיקי פשיטת רגל שנסגרו לעומת השנה הקודמת ובעלייה של כ-106% במספר התיקים שנסגרו לעומת שנת 2014.

במהלך שנת 2016 בוטלו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 4,215 תיקי פשיטת רגל (ללא תיקים שניתנו בהם הפטרים).

מספר תיקי פשיטת רגל שבוטלו בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
115	1,088	2,078	906	4,215

מדובר בעלייה של כ-25% במספר תיקי פשיטת הרגל שבוטלו לעומת שנת 2015.

דו"ח הוועדה לבחינת תוכנית הפירעון בהליך פשיטת הרגל

בחודש אייר תשע"ו, מאי 2016, פרסם הכונס הרשמי הנחיה בדבר אופן חישוב התשלום החודשי לחייב המצוי בהליך פשיטת רגל. ההנחיה נועדה להביא להבניה ולהאחדה בהפעלת שיקול הדעת של נציגי הכונס הרשמי ובעלי התפקיד בעת גיבוש תכנית הפירעון והמלצה על גובה התשלום החודשי שיושת על החייב בהליך פשיטת הרגל. ההנחיה מבוססת על המלצות דו"ח ועדת חרים.

בהתאם להנחיה, יש לקבוע תכנית פירעון, המאזנת בין זכותו של החייב ובני משפחתו למחיה הולמת בכבוד ובין זכותם של הנושים להביא למיצוי מלוא יכולתו של החייב לפרוע את חובותיו בתקופה שנקצבה.

בחישוב התשלום החודשי יש להותיר בידי החייב ומשפחתו תקציב הוצאות כולל, הדרוש להם למחיה בכבוד, שבמסגרתו יוכלו לנהל את חייהם בהתאם לצורכיהם ולהעדפותיהם האישיות. סכום ההוצאות שייכלל בחישוב התשלום החודשי יביא בחשבון, בין היתר, גם את תרומתו של בן/בת הזוג בנטל תשלום הוצאות המחיה המשפחתיות.

מנגד, יידרש החייב למצות את מלוא כושר ההשתכרות שלו, ותכנית הפירעון תכלול מערכת תמריצים לחייב שיגדיל את הכנסותיו על-מנת להשיא את שיעור פירעון החובות.

בהתאם לכך, נקבע התשלום החודשי המוצע תוך התייחסות לאומדנים סטטיסטיים ביחס למיצוי יכולת ההשתכרות של החייב וביחס לתקציב החודשי הדרוש לו ולבני משפחתו למחיה בכבוד, וזאת נוסף על הכללת נתונים אישיים על-אודות החייב ובני משפחתו. האומדנים הסטטיסטיים מחושבים באמצעות מערכת ממוחשבת, שפותחה בשיתוף עם המוסד לבטוח לאומי, אשר תשמש מערכת מסייעת ותומכת החלטה. נציגי הכונס הרשמי והמנהלים המיוחדים מטעמו הונחו להמשיך ולבחון כל חייב באופן אישי, יסודי, מקצועי ורגיש ובמקרים המתאימים להמליץ על סטייה מהמלצות המערכת תוך פירוט הנימוקים המצדיקים זאת.

יישום ההנחיה החדשה מביא לחישוב התשלום החודשי לחייב באופן מקצועי ומהימן ולגיבוש תכניות פירעון ראויות, המביאות לידי ביטוי את צורכי החייב ואת יכולותיו. תכניות הפירעון יגובשו בהתאם לאמות מידה מוגדרות מראש, בהתבסס על נתוני דפוסי תצרוכת במדגם מייצג של האוכלוסייה בישראל ובהתבסס על רמת חיים אחידה, שהוגדרה כרמת חיים בסיסית, המאפשרת מחיה בכבוד. כפועל יוצא מכך, נקבע התשלום החודשי ביתר ודאות ושקיפות, תוך מתן יחס שוויוני בקביעת גובה התשלום הנדרש מחייבים בעלי מאפיינים דומים ומבלי שיהיה נתון לשיקול דעתו הבלעדי של נציג הכונס הרשמי או המנהל המיוחד מטעמו.

פירוק חברות והקפאת הליכים

בקשות שנפתחו בשנת 2016

במהלך שנת 2016 הוגשו ונפתחו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 887 בקשות פירוק (לא כולל בקשות על-פי סעיף 350 לחוק החברות בעניין הקפאת הליכים והסדרים), וזאת בהשוואה ל-879 בקשות פירוק בשנת 2015 ול-795 בקשות פירוק בשנת 2014. מדובר בעלייה של כ-1% במספר בקשות הפירוק לעומת שנת 2015.

במהלך שנת 2016 נפתחו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 48 תיקים של בקשות לפי סעיף 350 לחוק החברות (הקפאות הליכים והסדרים), וזאת בהשוואה ל-38 תיקים בשנת 2015 ול-37 תיקים בשנת 2014.

בקשות פירוק שנפתחו ובקשות לפי סעיף 350 לחוק החברות שנפתחו בשנת 2016

מחוז	מספר בקשות פירוק שנפתחו	מספר תיקים בבקשות לפי סעיף 350
ירושלים	149	9
תל-אביב	402	25
חיפה	239	11
באר-שבע	97	3
סה"כ	887	48

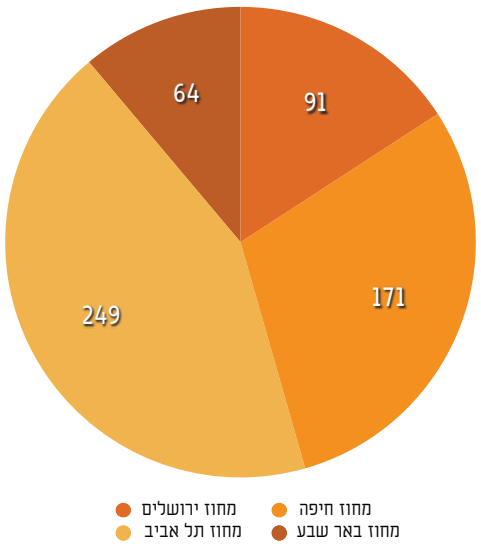
צווי פירוק בשנת 2016

בשנת 2016 ניתנו במחוזות השונים בכונס הרשמי 602 צווי פירוק, בהשוואה ל-551 צווי פירוק שניתנו בשנת 2015 ול-520 צווי פירוק שניתנו בשנת 2014. מדובר בעלייה של כ-9% במספר צווי הפירוק שניתנו לעומת השנה הקודמת.

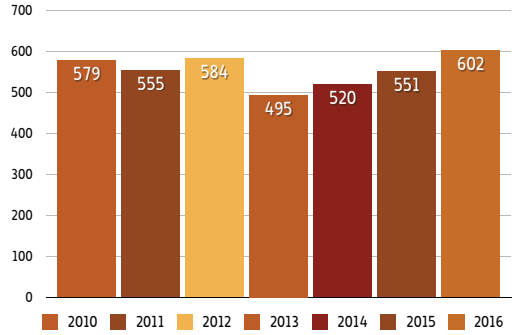
צווי פירוק שניתנו בשנים 2010-2016, על-פי מחוזות

שנה / מחוז	מחוז ירושלים	מחוז תל אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
2016	91	249	171	64	602
2015	62	253	164	72	551
2014	76	228	145	71	520
2013	101	196	140	58	495
2012	65	299	159	61	584
2011	75	278	150	52	555
2010	78	342	119	40	579

מספר צווי פירוק בשנת 2016

מספר צווי פירוק

הופעות בדיונים משפטיים ותגובות פרקליטים בהליכי פירוק חברות בשנת 2016

במהלך שנת 2016 הופיעו פרקליטי הכונס הרשמי ב-1,610 דיונים בתחום פירוק החברות בבתי המשפט ברחבי הארץ, בהשוואה ל-1,685 דיונים במהלך שנת 2015.

במהלך שנת 2016 ניתנו על-ידי פרקליטי הכונס הרשמי 3,118 תגובות בהליכי פירוק חברות שונים בהשוואה ל-1,923 תגובות בשנת 2015. המדובר בעלייה של כ-62% במספר התגובות לעומת השנה הקודמת.

הופעות ותגובות פרקליטים בהליכי פירוק חברות בשנת 2016

מחוז	הופעות בדיונים בהליכי פירוק	תגובות פרקליטים בהליכי פירוק
ירושלים	205	92
תל-אביב	815	2,334
חיפה	433	375
באר שבע	157	317
סה"כ	1,610	3,118

סגירה וביטול של תיקי פירוק חברות

במהלך שנת 2016 נסגרו ובוטלו בכלל מחוזות הכונס הרשמי 214 תיקי פירוק חברות בתיקים שבהם ניתנו צווי פירוק.

תיקי פירוק חברות שנסגרו ובוטלו בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז ירושלים	מחוז תל אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
7	100	83	24	214

הנתון המקביל בשנת 2015 עמד על 260 תיקי פירוק חברות.

מחלקת תאגידים

מבוא

בחודש מרץ 2012 הוקמה מחלקת תאגידים בהנהלת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי.

ייזום הקמתה של המחלקה על-ידי הכונס הרשמי נעשה על רקע ההבנה, כי המשבר הכלכלי שזעזע את השוק העולמי בשנת 2008 עתיד להגיע לספה של הכלכלה הישראלית ולמצוא ביטויו בהיקלעותן של חברות ישראליות בולטות להליכי חדלות פירעון.

מחלקת התאגידים שבהנהלת האגף נוסדה במטרה להוות הגורם המקצועי - מטפל, מנחה, מייעץ ומסייע - בנושאים פיננסיים, כלכליים ומשפטיים, העולים בתיקי חדלות הפירעון העסקיים הגדולים והמורכבים המצויים בטיפול הכונס הרשמי.

המחלקה עוסקת בהשלמת התמונה הכלכלית ובהעמקה של התמונה המשפטית בתיקים שבטיפולה, וכן בסיוע מקצועי לפרקליטי המחוזות השונים בכונס הרשמי. במסגרת תפקידה, מחלקת תאגידים מעורבת בכל בקשה בהליך לפי סעיף 350 לחוק החברות, בין אם הוא כולל הקפאת הליכים ובין אם לאו, וכן בכל הליך של פירוק או כינוס, המתייחס לחברה ציבורית או לחברת איגרות חוב. בתוך כך, המחלקה מטפלת בתיקים הגדולים והמורכבים ומעניקה ליווי מקצועי, כלכלי, חשבונאי ומשפטי לפרקליטי המחוזות בכונס הרשמי לגבי הסוגיות המתעוררות בתיקים ובהליכים אחרים שבטיפולם.

כמו כן, המחלקה עוסקת בבקשות שהוגשו לבית המשפט ואשר עניינן מינוי מומחה במסגרת הסדרי חוב, בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 18 לחוק החברות בחודש ספטמבר 2012.

מעבר לאמור, הגורמים הכלכליים במחלקה מסייעים באופן שוטף לפרקליטי המחוזות בניתוח דו"חות כספיים וכן בניתוח כל מידע כלכלי אחר, המוגש במסגרת תיקים המתנהלים בהליכים כאמור.

הגורמים הכלכליים במחלקה אף מטפלים בבקשות לאישור חלוקת דיווידנד לפי סעיף 303 לחוק החברות, המוגשות על-ידי חברות ציבוריות ופרטיות כאחד. מדובר בבקשות לחלוקת דיווידנד שאינן מקיימות את מבחן הרווח. במסגרת הליכים אלה, הגורם הכלכלי במחלקה בוחן את הבקשה ואת הדו"חות הכספיים המצורפים לבקשה, וזאת על-מנת לעמוד על עודף הנכסים הניתנים למימוש בניכוי התחייבויות החברה. ככל שהדבר נדרש, פונה הגורם הכלכלי המטפל לקבלת הבהרות מן החברה המבקשת או יועציה השונים, ומגיש את עמדתו המקצועית לבית המשפט ביחס לחלוקה המבוקשת.

במהלך שנת 2016 טיפלה מחלקת תאגידים בכונס הרשמי ב-43 תיקי חדלות פירעון תאגידית, רובם ככולם מורכבים וסבוכים, וכן הייתה שותפה לניהולם של 33 תיקי חדלות פירעון תאגידית, לצד פרקליטי המחוזות. כן סייעה המחלקה בעשרות פניות נקודתיות מאת המחוזות.

בנוסף, במהלך שנת 2016 טיפלה המחלקה ב-35 בקשות לפי סעיף 303 לחוק החברות (בהשוואה לטיפול ב-32 בקשות בשנת 2015, 35 בקשות בשנת 2014 ו-38 בקשות בשנת 2013), אשר הוגשו רובן ככולן למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב.

ההיקף הכספי של חלוקות המזומנים בבקשות שהוגשו (לרבות בדרך של רכישה עצמית של מניות וללא בקשות שעניינן דיווידנד בעין והפחתת הון) עמד על 119.6 מיליון ש"ח וכן 128.65 מיליון דולר ארה"ב (וזאת בהשוואה לשנת 2015, שבה עמד היקף הדיווידנדים לחלוקה על כ-813 מיליון ש"ח ועוד כ-137 מיליון דולר ארה"ב; בשנת 2014 עמד היקף הדיווידנדים לחלוקה בבקשות שהוגשו על כ-704 מיליון ש"ח וכן 97 מיליון דולר ארה"ב. בהשוואה לשנת 2013 עמד היקף הדיווידנדים לחלוקה בבקשות שהוגשו על 2.36 מיליארדי ש"ח, מתוכם כמיליארד ש"ח בתיק בזק וכ-990 מיליון ש"ח בתיק כור, ובהשוואה לשנת 2102, שבמהלכה עמד היקף הדיווידנדים לחלוקה בבקשות שהוגשו על 888 מיליון ש"ח, מעבר לתיק בזק, שבו הדיווידנד לחלוקה עמד על כמיליארד ש"ח).

עוד ובנוסף לאמור, המחלקה מעורבת בתיקים שנדרשת בהם בחינה כלכלית או משפטית מסועפת ומעמיקה באשר להתנהלותה של החברה שעל הפרק. המחלקה בוחנת היבטים הנוגעים להעברות כספים החוצה מן החברה, להתנהלות הממשל התאגידי בחברה עובר לכניסתה להליך, להתנהלות החברה מול נושים ספציפיים, המשפיעים על קבלת ההחלטות בה עובר לכניסתה להליך ואף לאחר כניסתה להליך, וכן עומדת על המשמעויות הכרוכות במימון החברה בהלוואות ו/או ערבויות בעלי שליטה.

המחלקה מעורבת גם בתיקים עסקיים שקיים בהם יותר מהיבט כלכלי, דוגמת מעורבות של רגולטור, שיקולי עובדים, הגנת הסביבה וכיו"ב שיקולים בעלי היבטים ציבוריים.

סיכום פעילות מחלקת התאגידים בשנת 2016

א. בקשות לאישור חלוקת דיווידנדים שאינה מקיימת את מבחן הרווח, בהתאם לסעיף 303 לחוק

במהלך שנת 2016 טיפלה מחלקת התאגידים ב-35 תיקי בקשות לחלוקה שאינה מקיימת את מבחן הרווח בהתאם לסעיף 303 לחוק החברות.

עניינם של 23 תיקים היה חלוקת מזומנים או רכישה עצמית של מניות.

ב-12 התיקים האחרים התבקש אישור לחלוקת דיווידנד בעין או הפחתת הון.

סך ההיקף הכספי של חלוקות המזומנים שנתבקשו (לרבות בדרך של רכישה עצמית של מניות וללא בקשות שעניינן דיווידנד בעין והפחתת הון) - 119.6 מיליון ש"ח וכן 128.65 מיליון דולר ארה"ב.

ב. פעילות הכונס הרשמי כצד להליכים, בעקבות חקיקת תיקון 18 לחוק החברות - מינוי מומחה להסדר בין מחזיקי איגרות חוב וחברת איגרות חוב

תיקון 18 לחוק החברות, התשע"ב-2012, נחקק בחודש יולי 2012 ונכנס לתוקפו בחודש ספטמבר 2012. תיקון 18 הוסיף לפרק "פשרה או הסדר" את סימן ג', שכותרתו: "מינוי מומחה לבחינת הסדר חוב בחברת איגרות חוב".

על-פי הוראות תיקון זה, משהחל משא ומתן בין חברת אג"ח ובין מחזיקי איגרות החוב שלה מסדרה מסוימת במטרה להגיע להסדר חוב - יפנו הנאמן או החברה לבית המשפט בבקשה למנות מומחה מטעמו לשם בחינת הסדר החוב. עוד נקבע, כי הנאמן, כמו גם נאמנים של בעלי איגרות חוב מסדרות שונות, רשאים להציע מועמדים לתפקיד המומחה.

הסדר חוב משמעו פשרה או הסדר בחברת איגרות חוב, שעניינם שינוי מהותי בתנאי הפירעון של סדרת איגרות חוב, הכולל הפחתת תשלום או דחיית מועד הפירעון, לרבות הסדר או פשרה, שלפיהם תיפרענה איגרות החוב, כולן או חלקן, בדרך של הקצאת ניירות ערך אחרים לבעלי איגרות החוב.

בית המשפט ימנה מומחה מטעמו לפי אותה בקשה, אלא אם סבר כי מתקיימות נסיבות מיוחדות שיירשמו, שמינוי המומחה בגינן אינו נדרש לשם הגנה על עניינם של בעלי איגרות החוב.

במהלך שנת 2016 נדרשה מחלקת התאגידים לבקשה אחת לפטור ממינוי מומחה. עמדת המחלקה אומצה על-ידי רשות ניירות ערך ואושרה על-ידי בית המשפט, לא ניתן פטור, וממילא מונה מומחה.

בית המשפט ימנה את המומחה לאחר שבחן את המועמדים שהציעו הנאמנים. המומחה שימונה יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל ניסיון מתאים. בית המשפט לא ימנה אדם כמומחה אם מצא שקשריו עם החברה, מעמדו בה או כלפיה, או עיסוקיו האחרים עלולים ליצור ניגוד עניינים עם מילוי תפקידו כמומחה.

תפקידי המומחה מוגדרים בחוק כדלקמן:

1. להגיש סיוע מקצועי בניהול המשא ומתן לגיבוש הסדר החוב, ובכלל זה לתת ייעוץ מקצועי, בעצמו או באמצעות בעלי מומחיות אחרים מטעמו, לבעלי איגרות החוב או לנציג שמינו מטעמם, ולמסור להם מידע הדרוש להם לשם ניהול המשא ומתן.
2. להכין, בהתאם להוראות בית המשפט, חוות דעת לעניין כדאיות הסדר החוב לבעלי איגרות החוב. חוות דעת המומחה תומצא לבית המשפט, לחברה, לנאמן ולבעלי איגרות החוב זמן סביר לפני כינוס האסיפות לפי סעיף 350 לחוק.

בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 18 לאמור, החלו חברות אג"ח ונאמני אג"ח להגיש לבתי המשפט בקשות למינוי מומחה לבחינת ההסדר המוצע עם מחזיקי האג"ח.

לאור חדשנותו של הליך זה ולנוכח קיומן של שאלות עקרוניות המתעוררות, בראשונה, בגדרן של הבקשות המוגשות בעניין זה, מחלקת תאגידים בכונס הרשמי אמונה על גיבוש עמדות הכונס הרשמי בתגובות המוגשות מטעמו בתיקים השונים.

החברות שמונה בעניינן מומחה במהלך שנת 2016 והיקף חובותיהן

שם החברה	היקף החוב
"אפריקה ישראל להשקעות"	3.2 מיליארד ש"ח
"פולאר"	100 מיליון ש"ח
"י. רשי"	30 מיליון ש"ח

מחלקת התאגידים בכונס הרשמי הייתה מעורבת בהכנת תגובת הכונס הרשמי ובהגשתה בכל בקשה למינוי מומחה, כמו גם בבקשה לפטור ממינוי כאמור.

בנוסף, מחלקת התאגידים הייתה מעורבת בהכנה ובמתן תגובות משפטיות בתיקים שעברו למסלול של הסדר לפי סעיף 350 לחוק.

ג. ניהול תיקים מורכבים ועבודה בשיתוף פעולה עם פרקליטי המחלקה המשפטית ועם פרקליטי המחוזות בתיקי חדלות פירעון תאגידית אחרים

במהלך שנת 2016, שימשה המחלקה כגורם המטפל ב-43 תיקי חדלות פירעון תאגידית (חלקם קבוצת חברות). מעבר לכך, במהלך שנת 2016 סייע הצוות הכלכלי-חשבונאי במחלקת התאגידים לפרקליטי המחוזות בבחינת בקשות של בעלי תפקיד לשכר טרחה, בקשות למימוש נכסים וכן בביקורת דו"חות של בעלי תפקיד.

כמו כן, במהלך שנת 2016 סייעה המחלקה בניהול התיקים הבאים, המטופלים על-ידי הנהלת האגף ופרקליטי המחלקה המשפטית:

* הליכי סעיף 350 לחוק בעניינה של חברת "דואר ישראל".
* הליכי הפירוק של רשות השידור.
* סוגיות נקודתיות בהליכי הפירוק של קבוצת חברות "חפציבה".

ד. בחינה, אישור וטיפול בהליכים נגד נושאי משרה ומנהלים, לרוב לפי סעיפים 373 ו-374 לפקודת החברות, אך גם מכוח הפרת חובות זהירות ואמונים

מחלקת התאגידים אמונה על בחינת דו"חות חקירה של בעלי תפקיד, וכן התשתית הראייתית וגובה הסכומים הנתבעים בבקשות לפי סעיפים 373 ו-374 לפקודת החברות, או מכוח הפרת חובות אמונים וזהירות, לרבות ייצוג הכונס הרשמי בדיונים והכנת תגובות וסיכומים בהתאם לצורך.

בהקשר זה, במהלך שנת 2016 טופלו על-ידי המחלקה 13 הליכים כנגד נושאי משרה ומנהלים, וזאת בתיקים הבאים: "אם.די.אס", "מלרג - הנדסה וקבלנות" (שבעניינה התנהלו חקירות בפני בית משפט של פירוק, נכתבו סיכומי הכונס הרשמי בסוגיה וניתן פסק דין), "אחידטקס", "אי. אופשן", "ג'ולקס שוקי הון", "גני הים התיכון", "מטים קפיטל", "אלפא פלטינום", "מורגל הנדסה", "סובריין נכסים", "חבס השקעות", "מקור המעיינות" ו"קריזמה" (שבעניינה התקיימו חקירות בפני בית המשפט של פירוק ונכתבו סיכומי הכונס הרשמי בסוגיה).

תיקים מרכזיים בטיפול מחלקת תאגידים בכונס הרשמי

תיקים מרכזיים בטיפול מחלקת תאגידים

במהלך שנת העבודה 2016 טופלו על-ידי מחלקת תאגידים בכונס הרשמי תיקים רבים בתחום פירוק חברות והבראת חברות, אשר מורכבותם, היקף ההליכים והפעילות בהם, כמו גם היקף החובות הכספיים או השפעתם על ציבור רחב וההד התקשורתי שניתן להם היו גבוהים במיוחד. להלן יפורטו, לשם ההמחשה ובתמציתיות, ההליכים בכמה תיקים בולטים.

תיק "מגה קמעונאות" (בהסדר)

לאחר שבשנת 2015 אושר לבקשת החברה האם, "אלון רבוע כחול ישראל" בע"מ ("רבוע כחול"), הסדר נושים בחברת "מגה קמעונאות" בע"מ, וזה החל להיות מבוצע ישירות על-ידן, נקלעה "מגה" למשבר אמון מול ספקיה, אשר גרם לירידה דרסטית במכירותיה, זאת במקביל למשבר תזרימי משלה שנקלעה אליו החברה האם מול נושיה.

משכך, ביום 17.01.2016 עתרה "מגה" בבקשת הקפאת הליכים לבית משפט מחוזי מרכז וביקשה, כי ימונו לה נאמנים לניהולה, על-פי המלצת הכונס הרשמי.

"מגה קמעונאות" בע"מ, שהייתה ונותרה קמעונאית המזון השנייה בגודלה בישראל, נכנסה להליך הקפאה והסדר שני, תוך הצהרתה על יתרת חובות לנושים בסדרי גודל של כ-1.3 מיליארד ש"ח, כשהיא מנהלת 127 סופרמרקטים תחת המותג "מגה בעיר", ולאחר שסגרה את תת הרשת"YOU" , ערכה צמצום ניכר בכוח האדם שהעסיקה ועברה תהליכי התייעלות רבים.

עם כניסת "מגה" להקפאת הליכים החלו הנאמנים שמונו לבחון את מצבה, ליישם פעולות לייצובה ולהכינה למכירה כרשת קיימת וכעסק חי, לשם השאת תמורתה לנושיה ולשם שימור מקומות התעסוקה של עובדיה. בנוסף, בדקו הנאמנים את עמידת החברה האם - "רבוע כחול" - בהתחייבויותיה כלפי "מגה". מעת תחילת הקפאת ההליכים לוו אינטנסיבית פעולות והחלטות הנאמנים על-ידי הכונס הרשמי.

לאחר שלושה שבועות של הפעלת הרשת החלו נאמני "מגה" בביצוע תהליכים למכירתה, כשארבעה גורמים מרכזיים בשוק הקמעונאות מתעניינים בה, ובסופם הוגשו לרכישתה שתי הצעות בלבד, כשהגבוהה בהן עמדה על סך של כ-160 מיליוני ש"ח. הצעות אלה היו מורכבות ואף בלתי מספקות ביחס לשוויה של "מגה". לפיכך החליטו הנאמנים, בשיתוף הכונס הרשמי, להמשיך בניהולה תחת הקפאת ההליכים למשך תקופה ארוכה יותר, הכול על-מנת להכינה למכירה ולהשיא תמורתה באופן מיטבי יותר.

במקביל להפעלת "מגה" בהקפאת הליכים, החל להירקם ב"רבוע כחול" - החברה האם - הליך הסדר והעברת שליטה, ובאופן שבו הרוכש המוצע בה (מר מוטי בן משה, באמצעות חברה בשליטתו), התעניין גם ברכישת "מגה". הואיל וכמחצית סניפי "מגה" נשכרו מאת החברה האחות, רבוע נדל"ן בע"מ. תהליך זה, שבו מתמודד מול רוכשים פוטנציאליים ל"מגה" הוא גם בעל השליטה בסניפיה, הכביד קמעה על התמודדותם בהליך המכר, ובסופו של יום גובש בסיוע הכונס הרשמי מתווה אחיד וחשאי להגשת הצעות לרכישתה.

לאחר סיום הליכי תיחור והתמחרות מורכבים התקשרו נאמני "מגה" בהסכם לרכישתה על-ידי "יינות ביתן בעיר" בע"מ, בסכום כולל של 455 מיליוני ש"ח. ההסכם אושר בידי בית המשפט, אשר הורה על כינוסן של אסיפות נושים לדיון בהצעת ההסדר, שהיוותה אופציה מרכזית בהסכם הרכישה.

הרוכש החדש של בעלת השליטה ב"מגה" ביקש לערער על ההחלטה לבית המשפט העליון ובקשתו נדחתה, ובמקביל החל הממונה על הגבלים עסקיים לדון בתהליך מיזוג בין "יינות ביתן" ל"מגה".

אסיפות נושי "מגה" אישרו ברוב מוחץ את הצעת ההסדר, אשר צפויה לשלם לנושים בדין קדימה ולנושים המשותפים ל"מגה" ולבעלת השליטה לשעבר בה 100% מחובם, בעוד לנושים רגילים צפוי להשתלם שיעור של 55% דיווידנד. בהתאמה, אישרה רשות ההגבלים העסקיים את הסכם המכר בתנאים שונים, ונאמני "מגה" אף הובילו לכך ש"יינות ביתן" תשכלל את המרכז הלוגיסטי הקיים של "מגה" כנגד הגדלת הסכום להסדר הנושים ב-40 מיליון ש"ח נוספים.

בימים אלה נערכות חקירות של נושאי משרה ודירקטורים בקבוצת "רבוע כחול" וב"מגה", המתחקות אחר הגורמים שהביאו לקריסת "מגה", ובמקביל לכך נבדקות אלפי תביעות החוב שהוגשו בעניינה.

בכל דבר ועניין בהקפאת ההליכים ובהסדר, ובוודאי ב-168 הבקשות ובעשרות הדיונים שהתקיימו בתיק "מגה", נטל הכונס הרשמי חלק נכבד ומוביל וסייע רבות לבית המשפט, לנאמנים ולנושים בהצלת תאגיד תפעולי אדיר ממדים ובשימורו של מקום התעסוקה של עובדיו ומקור הפרנסה של ספקיו.

תיק "אלון רבוע כחול ישראל" (בהסדר)

עוד בחודש נובמבר 2015 אישר בית המשפט המחוזי במחוז המרכז, בהסכמתו של הכונס הרשמי, מתן פטור ל"אלון רבוע כחול ישראל" בע"מ ("רבוע כחול") ממינויו של מומחה מטעם בית המשפט לבחינת הסדר חוב. בהתאם, החלה החברה, שהינה חברה ציבורית ומניותיה רשומות למסחר בישראל ובניו יורק, לנהל משא ומתן עם נושיה הפיננסיים, בכללם מחזיקי איגרות חוב וכן חמישה בנקים ישראליים, זאת לשם הסדרת התחייבויותיה כלפי נושים פיננסיים אלו, שנאמדו בסך של כ-900 מיליוני ש"ח.

בתחילת שנת 2016, עת קרסה "מגה קמעונאות" בע"מ, שהייתה חברה בבעלות מלאה של "רבוע כחול" ונקלעה להקפאת הליכים, החלו נאמני "מגה" בבחינת התחייבויות "רבוע כחול" כלפי "מגה" ובבדיקת

אחריותה של "רבוע כחול" לקריסתה. במקביל, הואצו ב"רבוע כחול" עצמה מהלכים לגיוס משקיע, עקב קשיים תזרימיים אדירים, אשר הביאו את "קבוצת גינדי" מחד גיסא ומר מוטי בן משה מאידך גיסא להגיש הצעות השקעה והסדר בה ולהתחרות על רכישתה ישירות מול נושיה.

בתחילת חודש מאי 2016, וכשזכתה הצעתו של מר מוטי בן משה באמונם של הנושים הפיננסיים, הוגשה לבית המשפט בקשה לכינוס אסיפות נושים ובעלי מניות של "רבוע כחול" לדיון בהסדר החוב שהציע בן משה, ובמקביל הורה בית המשפט, בהסכמתו של הכונס הרשמי, על עיכוב זמני של כל תשלום המגיע ממנה לנושיה.

הצעתו של בן משה כללה תשלום מלא לנושים הפיננסיים והתחייבות להשקעה ב"רבוע כחול", אך ביקשה לשלם אף לבעלת השליטה בה, אלון חברת הדלק לישראל בע"מ, סך של 115 מיליוני ש"ח כנגד מניותיה ברבוע הכחול והלוואות שהעמידה לה, זאת תוך שההצעה מאיינת את יתרת מניות "רבוע כחול" שהוחזקו בידי הציבור.

בשלהי חודש מאי 2016, ולאחר שחודשים קודם לכן הגישו נאמני "מגה" דו"ח בעניין התחייבויות "רבוע כחול" כלפי "מגה" ותבעו מ"רבוע כחול" השלמת התחייבויות וסכומים נוספים שעמדו על סך של כמיליארד ש"ח, ולאחר שבמסגרת הקפאת ההליכים של "מגה" הגישה "רבוע כחול" תביעת חוב של כ-1.4 מיליארד ש"ח, הגיעו "רבוע כחול", "מגה", ו"ח.א.א אקסטרה אחזקות" בע"מ שבבעלות בן משה, להסכם ביניהן. לפי ההסכם, עם אישור הסדר הנושים ב"רבוע כחול", תשלם "רבוע כחול" ל"מגה" כספים וכן תיטול על עצמה התחייבויות לתשלום ולשיפוי נושי "מגה" שנערבו בידי "רבוע כחול" ולנושים משותפים, וכן כמה תביעות משותפות, בסכום כולל המגיע לכדי 400 מיליון ש"ח. בהתאם להסכם זה, ויתרו "רבוע כחול" ו"מגה" על טענות הדדיות שביניהן, כך שלאחר ההפרדה המשפטית בין "מגה" ל"רבוע כחול", אשר נוצרה בהקפאת ההליכים, נותקו גם יחסיהן הכלכליים, ול"רבוע כחול" התאפשר לצאת לדרך חדשה.

בחודש יוני 2016, ולאחר דיון ראשוני שקיים בית המשפט בהצעתו של בן משה, קיבל בית המשפט את הצעת הכונס הרשמי ומינה את פרופ' אמיר ברנע להעריך את שווי המניות המוחזקות בידי הציבור ואת סולבנטיות "רבוע כחול", בהתאמה. במקביל, הורה בית המשפט על כינוסן של אסיפות הנושים ואסיפות בעלי המניות.

בחודש אוגוסט 2016, לאחר שהמומחה קבע כי על אף חדלות הפירעון התזרימית קיים ל"רבוע כחול" שווי מאזני חיובי וכתוצאה מכך ערך שאריתי למניותיה, ולאחר מחלוקות בדבר אופן סיווג הצבעות מחזיקי אג"ח ובעלי מניות באסיפות שכונסו, ולאחר התנגדויות מטעם נושים משותפים ב"מגה" וברבוע הכחול, כמו גם התנגדויות בעלי מניות מקרב הציבור, אושר הסדר הנושים ב"רבוע כחול". במסגרת ההסדר שאושר בוצע תשלום מלוא חוב של כ-900 מיליון ש"ח לנושים הפיננסיים (אג"ח ובנקים, כשהאחרונים היו נושי "מגה" בעלי ערבות של "רבוע כחול"), בוצעה השתתפות של יותר מ-30 מיליון ש"ח בתשלום לנושים אחרים, המשותפים ל"מגה" ול"רבוע כחול", והועברו כ-7 מיליון ש"ח לבעלי המניות ב"רבוע כחול" שמקרב הציבור.

בתחילת חודש ספטמבר 2016 הושלם ביצוע ההסדר ב"רבוע כחול". בהתאם לו נמחקה "רבוע כחול" מהמסחר בבורסות והפכה להיות חברה פרטית.

תיק "אלון חברת הדלק לישראל" בע"מ (בהליך על-פי סעיף 350 לחוק)

מדובר בחברה פרטית, המוחזקת כמחציתה בידי חברה בשליטת משפחת בירן וכמחציתה בידי ארגוני הקניות של הקיבוצים.

החברה הינה חברת אחזקות, הנעדרת פעילות כלכלית עצמאית כלשהי. עיקר אחזקותיה בתחום האנרגיה והתשתיות (חברת "אלון חיפושי גז טבעי" בע"מ, הנסחרת בישראל; חברת "דלק US ", הנסחרת בארה"ב; קבוצת החברות המפעילות את כביש 6; וחברת "דור אלון אנרגיה בישראל (1988)" בע"מ).

עד לאחרונה החזיקה החברה גם במרבית מניותיה של חברת "אלון הרבוע הכחול ישראל" בע"מ ("הרבוע הכחול") - החברה האם של "מגה קמעונאות" בע"מ ("מגה"). מניות הרבוע הכחול נמכרו לחברה בשליטת מר מוטי בן משה ("ח.א.א אקסטרה אחזקות" בע"מ) בתמורה לסך (סופי, לאחר שמיעת התנגדויות) של כ-113 מיליוני לש"ח.

הרוב המוחלט של חובות החברה הינו בגין הנפקה שערכה בינואר 2007, של איגרות חוב שאינן סחירות, לגופים מוסדיים, כנגד הלוואה בסכום עתק של כ-1.8 מיליארד ש"ח. בשטר הנאמנות נקבע, כי ההלוואה תיפרע בתשלומים עתיים עד שנת 2023, כאשר הריבית תחל להיפרע בשנת 2007 והקרן - רק בשנת 2016.

שטר הנאמנות הקנה למחזיקי האג"ח - באמצעות הנאמן - זכות העמדה של החוב לפירעון מיידי בקרות כמה אירועים, ובהם הורדת דירוג האג"ח מתחת ל-A-. בראשית 2015 גובשה הסכמה עם הנאמן למחזיקי האג"ח לערוך תיקון לשטר, כך שהדירוג הקבוע כעילה להעמדה לפירעון ישתנה ל-BBB.

ואכן, ביולי 2015 החל דירוג האג"ח לרדת, בין היתר על רקע הליכי גיבוש הסדר נושים לחברה ה"נכדה" "מגה" והזרמת כספים על-ידי החברה ל"מגה", וכן ירידת שווי נכסי החברה.

בד בבד המשיכה החברה כל העת לשלם את תשלומי ההלוואה כסדרם.

ביום 28.01.16 ירד דירוג החברה ל-BBB-. בכך התגבשה עילה להעמדת החוב לפירעון מיידי על-פי שטר הנאמנות (בעקבות כך נקבעה בהמשך הורדת דירוג נוספת).

לאחר מו"מ עם החברה, שלא צלח, בראשית יוני 2016 נתקבלה באסיפת

תיקים מרכזיים בטיפול מחלקת תאגידים בכונס הרשמי

מחזיקי האג"ח החלטה להעמיד את מלוא החוב לפירעון מיידי (החלטה אשר בעקבותיה המשיך דירוג החברה לרדת).

בתגובה להחלטה זו נקטה החברה שתי פעולות:

- היא הפסיקה לשלם למחזיקי האג"ח את התשלומים העתיים (ודירוג החברה ירד בפעם השישית, הפעם עד לדירוג D).
- היא הגישה תוך שבועות ספורים, ביום 19.06.16, תביעה נגד מחזיקי האג"ח, שבה ביקשה לקבוע כי ההחלטה על העמדת החוב לפירעון מיידי התקבלה בחוסר תום לב, שלא כדין, ועל כן יש לבטלה. ("תביעת החברה").

באוגוסט 2016 הוגשה על-ידי הנאמן למחזיקי האג"ח בקשה מכוח סעיף 350 לחוק החברות בגין חוב שעמד באותו מועד, בעקבות העמדת החוב לפירעון מיידי והפסקת התשלומים, על סך של 1.797 מיליארד ש"ח. בבקשה נתבקש אישור הסדר, הכולל את העברת מלוא מניות החברה לידי מחזיקי האג"ח ("בקשת ההסדר"). הבקשה נתמכה בחוות דעת כלכלית, שלפיה נוסף על חדלות הפירעון התזרימית הנובעת מהעמדת החוב לפירעון מיידי, החברה נתונה גם בחדלות פירעון מאזנית.

בטרם הגשת תגובות החברה ושני בעלי השליטה בה לבקשת ההסדר, הגישו האחרונים בקשה לבית המשפט להורות על עיכוב הליכי בקשת ההסדר ודחיית מועד הגשת התגובות לה, עד להכרעה בתביעת החברה ("בקשת העיכוב").

בית המשפט דחה את בקשת העיכוב תוך שאימץ (אף כלשונם) את מלוא הנימוקים שהועלו בעמדת הכנ"ר. בין היתר נקבע, כי טענות החברה יכולות להתברר גם במסגרת הליך לפי סעיף 350 לחוק (בעוד שבקשת ההסדר כמובן אינה יכולה להתברר אגב תביעת החברה); כי הנאמן היה רשאי לנקוט הליך זה כתולדה של העמדת החוב לפירעון; וכי משמעותו המעשית של עיכוב ההליכים המבוקש הינה חסימת הזכות הדיונית הבסיסית שהוקנתה לנאמן בשטר הנאמנות לנקוט את ההליכים דנן, ואין לאפשר זאת.

כך, נקבע, כי "קבלת הבקשה עלולה להביא לתוצאה אבסורדית ולא רצויה שבה חברות תוכלנה לנקוט ב'הליך מנע' שיחסום אפשרות מימוש זכויות המוקנות לנושיהן"; וכי "קיימת חשיבות ציבורית בכך שזכותם הדיונית של מחזיקי האג"ח לנקוט בהליכים, במסגרת הליכי חדלות פירעון ובכללם בהליך הבראה לפי סעיף 350 לחוק, לא תיחסם על בסיס טענה של 'הליך תלוי ועומד', דבר העלול לפגוע במעמדו ובתוקפו של תנאי ההעמדה לפירעון מיידי העומד למלווים - בעלי האג"ח - ולהשליך על יכולת גיוס האשראי בכלל."

לאור דחיית בקשת העיכוב, הוגשו תגובות עבות כרס מצד החברה ושני בעלי השליטה בה לבקשת ההסדר, בצירוף חוות דעת כלכליות מצדם ותשובה לתגובות מטעם הנאמן.

בעמדת הכנ"ר בבקשת ההסדר ציין הכנ"ר, כי לשיטתו, שאלות תום הלב, הסבירות והמידתיות המועלות על-ידי החברה אינן מתייחסות במהותן לעצם ההחלטה על העמדת החוב לפירעון מיידי (כאשר זו נעשתה על סמך הפרה מובהקת וברורה של קובננט חד-משמעי וממילא לא היה בה כדי להשליך באופן מהותי על החברה ועל פעילותה) - אלא לטיבו של הסעד הנדרש בעקבות החלטה זו; וכי לפיכך נכון יהיה לקבוע את סדרי הדיון בהליך באופן הנגזר מהסוגיות שתיבחנה במרכזו, סוגיות הצופות פני עתיד ובוחנות את הפתרון הראוי העתידי באופן ההולם את מצבה של החברה ואת רמת הסיכון שבה מצוי החוב ואינן עוסקות בהתנהלותם ובכוונותיהם של מי מהצדדים במהלך עריכת שטר הנאמנות בשנת 2007, במהלך תיקונו במאי 2015, או במהלך ההחלטה על ההעמדה לפירעון מיידי ביוני 2016. כן הציע הכנ"ר, כי ימונה מומחה נייטרלי מטעם בית המשפט על-מנת שיחווה דעתו בשאלת חדלות הפירעון המאזנית של החברה ויסייע בקביעת הסעד הנכון בנסיבות העניין.

לאחר שנערך דיון במעמד הצדדים הוגשו מטעם החברה ובעלי השליטה בקשות נרחבות לגילוי ועיון במסמכים, השבה על שאלונים וזימון עדים. בין היתר, נתבקשו כלל המסמכים והתכתובות, לרבות פנימיות, שהחליפו מחזיקי איגרות החוב בינם לבין עצמם ובינם לבין הנאמן הן בקשר עם ניסוח שטר הנאמנות והתיקון לו, הן בקשר עם ההחלטה על ההעמדה לפירעון מיידי של החוב והן בקשר עם ההחלטה לדרוש את נטילת כל מניות בעלי השליטה בחברה (הצעת ההסדר).

בעמדתו שב וציין הכנ"ר, כי מרכזו של ההליך הינו ההסדר המבוקש בבקשה, ומשכך מסמכים, שאלות ועדויות המתייחסים לנוסח שטר הנאמנות והחלטות המחזיקים אינם רלוונטיים. לצד זאת, מסמכים המתייחסים לגיבוש הצעת ההסדר ועילות הבקשה הינם מסמכים אשר הוכנו לקראת משפט ומשכך הם חסויים. כן סבר הכנ"ר, כי הדין עם טענת הנאמן, שלפיה המחזיקים עצמם אינם בעלי דין פורמליים ואי אפשר להטיל עליהם "חובת הוכחה באשר לשיקוליהם הפנימיים". בכל אותם עניינים, שלגביהם הוקנתה לנאמן בדין ו/או בהסכם סמכות ומעמד מפורשים, יש לראות במחזיקים צד שלישי, כפי שבחרה החברה עצמה לראות בהם מלכתחילה, בעצם עריכת ההסכם עם הנאמן ולא עם המחזיקים במישרין.

גם בבקשות אלה קיבל ביהמ"ש את עמדת הכנ"ר, דחה את כלל הבקשות לגילוי מסמכים והשבה על שאלונים ומינה את פרופ' אמיר ברנע כמומחה מטעם בית המשפט, שיחווה דעתו ביחס לחדלות פירעונה המאזני של החברה וההסדר הראוי שיש להחיל עליה.

בימים אלה מתנהל הליך גישור בין הצדדים.

תיק "אפריקה ישראל" (מונה מומחה)

ביום 09.06.2016 הגישו הנאמנים של מחזיקי שלוש סדרות של איגרות החוב של "אפריקה ישראל", ובהסכמתה, הליך לפי סעיף 350 לחוק החברות, שבעטיו הודיעו במשותף על תחילתו של משא ומתן להסדרת

חובות החברה כלפי מחזיקי איגרות החוב, זאת לאחר שדירקטוריון "אפריקה ישראל" הגיע למסקנה אותה עת, כי קיימת אי בהירות ביחס ליכולתה לעמוד בהתחייבויותיה.

"אפריקה ישראל" הינה חברת אחזקות ציבורית, הפועלת בעיקר בתחומי ייזום ופיתוח נדל"ן בארץ ובחו"ל והמחזיקה במספר רב של חברות בנות, בכללן החברות הציבוריות: "אפריקה מגורים", "אפי פיתוח", "דניה סיבוס", "אפריקה תעשיות", ועוד.

נכון לפתיחת ההליך עמדו חובות "אפריקה ישראל" למחזיקי איגרות החוב על סך של כ-3.2 מיליארד ש"ח.

במסגרת בקשתם המשותפת עתרו הנאמנים של מחזיקי איגרות החוב והחברה, כי בית המשפט יפטור אותם מן הצורך להיות מלווים על-ידי מומחה לבחינת הסדרי חוב, כמשמעותו בדרישת סעיף 350יח לחוק - ליווי אשר חיובו נקבע בתיקון 18 לחוק החברות ואשר נכנס לתוקף בספטמבר 2012, עת החלו חברות אג"ח שונות לארגן מחדש חובותיהן מול מחזיקים, באופן שספק אם הושג לטובת האחרונים הסדר מיטבי מבחינתם.

הכונס הרשמי, אשר לעמדתו העקרונית ראתה להצטרף גם הרשות לניירות ערך, שקל את הבקשה לפטור ממינוי מומחה, את משמעויותיה ואת טעמיה והגיע למסקנה, כי לא מתקיימות בעניינה נסיבות מיוחדות, המאפשרות מתן פטור ממינוי מומחה, בין היתר מן הטעם, שהנימוקים שהציגו הנאמנים וגם החברה אינם שונים ממציאויות ומנסיבות בחברות אחרות שבהן מונה מומחה.

עמדת הכונס הרשמי הוגשה לבית המשפט, נבחנה בידי החברה ונאמני איגרות החוב, ולאורה הודיעו אלה האחרונים, כי הם חוזרים בהם מהבקשה וכי הם מסכימים למינויו של מומחה, אשר ילווה אותם בשלבי ניהול המשא ומתן ובגיבוש הסדר החוב.

כחלק מן המשא ומתן לגיבוש הסדר החוב, ועל רקע הרעה מהותית במצבה הפיננסי של "אפי פיתוח" - חברה קפריסאית, הרשומה למסחר בלונדון, מחזיקה בנכסים ברוסיה והנשלטת בידי "אפריקה ישראל" - וכצעד מקדים לאכיפת בנק רוסי ממשלתי של שעבודים הקיימים לו על נכסי חברות שבבעלות "אפי פיתוח", נרקמה במהלך חודש יולי 2016 עסקה בין "אפריקה ישראל" כמוסכמת על נאמני מחזיקי איגרות החוב, לבין בעל השליטה בה, מר לב לבייב, ולפיה יימכרו מלוא אחזקותיה של "אפריקה ישראל" ב"אפי פיתוח" לבעל השליטה תמורת תשלום מזומן של 550 מיליון ש"ח ובתנאים נוספים.

לאחר שלפי דרישת הכנ"ר הגיש המומחה חוות דעת בעניין העסקה, ולאחר שזה קבע כי "אפריקה ישראל" מצויה ברמת ודאות גבוהה של חדלות פירעון, ולאחריו של דיון סוער שקיים בית המשפט בעניינה של עסקת מכירה זו, אושרה מכירת אחזקות "אפריקה ישראל" ב"אפי פיתוח" למר לב לבייב, בעל השליטה.

המשך המשא ומתן בנוגע להסדרת יתרת חובה של "אפריקה ישראל" למחזיקי איגרות החוב נמשך בימים אלה, ובמסגרתו מלווה המומחה, תוך עדכון הכנ"ר, צומתי מהלכים שונים, הנשקלים לשם החזר חוב מרבי. בתוך כך נבחנות חלופות שונות למקסום החזר החוב.

תיקי "אייס רשתות שיווק מוצרי צריכה" בע"מ (בפירוק) ו"אייס אוטו דיפו" בע"מ (בפירוק)

רשת "אייס" קרסה בינואר 2012, אז הוגשה בקשה להקפאת הליכים מטעם החברה עקב חדלות פירעון. סך חובותיה של "אייס" עובר לקריסתה עמד על כ-450 מיליון ש"ח.

טרם הקריסה הפעילה הרשת 51 סניפים והעסיקה קרוב ל-1,200 עובדים.

במאי 2012 הוציא בית המשפט המחוזי מרכז צו פירוק ל"אייס", אחרי שעיקר פעילותה העסקית נמכרה לאלקטרה מוצרי צריכה תמורת 129 מיליון ש"ח.

דו"ח החוקר, שמונה מטעם בית המשפט לחקור את נסיבות קריסת הרשת (עו"ד חגי אולמן), העלה תהיות ביחס להתנהלותם של בעלי השליטה והדירקטוריון ברשת, במיוחד בנוגע לפירעון הלוואת בעלים בסך של כ-27 מיליון ש"ח במהלך 2011, באופן שלא אפשר את המשך הפעילות של החברה.

בהמשך הוגש דו"ח משלים, שלפיו בעלי השליטה ב"אייס" הפרו התחייבות להעביר כ-20 מיליון ש"ח לרשת. ואולם לא נקבע אם היה קשר ודאי בין אי-העברת הכספים לקריסת החברה. עם זאת, מפרקי "אייס" סברו, כי די בממצאי הדו"ח כדי לחייב את בעלי השליטה להעביר לקופת הפירוק סך של 200 מיליון ש"ח על-מנת להחזיר כספים לנושי החברה - והם אף עתרו לבית המשפט בבקשה כי יורה כך.

בעלי השליטה ברשת התנגדו לבקשה, ובסופו של יום הסכימו המפרקים, נושאי המשרה ובעלי השליטה לשעבר ברשת לפנות להליך גישור בפני כב' השופטת בדימוס ורדה אלשיך.

לאחר קיום הליך גישור ממושך, הוכנה "הצעת גישור". ביום 03.03.16 הוגשה בקשה לאשר את הצעת הגישור בין המפרקים לבין בעלי המניות, הדירקטורים וחברת הביטוח בקשר לטענות החברה לגבי אחריותם של בעלי המניות והדירקטורים לקריסת הרשת.

הכונס הרשמי, אשר נטל חלק ונכח בחלק מישיבות הגישור, תמך באישור הסדר הגישור.

בהחלטתו מיום 22.12.16, אישר בית המשפט את הסדר הפשרה שהגישו מפרקי הרשת, ובמסגרתו הוסכם, כי בעלי השליטה לשעבר (חברות בראשות ה"ה משה גאון ושלמה זבידה), הדירקטורים לשעבר, נושאי המשרה וחברת הביטוח "מנורה" יפצו את קופת הפירוק של הרשת בגין אחריותם לקריסתה.

חרף התנגדויות שהובעו לאישור ההסדר - בין היתר על-ידי הנאמן למחזיקי איגרות החוב של החברה ונושים של הקבוצה - קבעה

תיקים מרכזיים בטיפול מחלקת תאגידים בכונס הרשמי

השופטת עירית וינברג-נטוביץ, כי ההסדר ראוי ומאזן בין כלל האינטרסים.

בין היתר ציינה השופטת, כי ללא ההסדר אפשר להניח, כי ההליכים בתיק היו מתנהלים על-פני שנים ארוכות והיה בכך כדי לפגוע בסיומו של הליך הפירוק, וכי העלויות הגבוהות של ניהול ההליכים היו מטילות נטל כלכלי כבד על קופת הפירוק.

לפי הסדר הגישור - לסילוק סופי ומוחלט של כל הטענות שנטענו כלפיהן ישלמו החברות בעלות השליטה לשעבר ברשת "אייס" - "גאון אחזקות" ו"קנה ובנה עשה זאת בעצמך" של זבידה (שהחזיקו 44.5% ממניות "אייס", כל אחת) - ישירות לקופת הפירוק כ-15.3 מיליון ש"ח, שהוקפאו בחשבונות הבנקים שלהן; בנוסף, סך של כ-1.5 מיליון ש"ח ישולם לקופת הפירוק של "אייס" על-ידי ה"ה משה גאון, לשעבר בעל השליטה ב"גאון אחזקות", בעצמו.

עוד נקבע בהסכם הגישור, כי חברת הביטוח "מנורה" תשלם 23.5 מיליון ש"ח לקופת הפירוק, וזאת בגין אחריותם וחבותם הנטענת של נושאי המשרה והדירקטורים בתביעות המרובות שהוגשו נגדם בפרשת קריסת הרשת.

עוד הוסכם, כי "מנורה" תשלם סכום נוסף של 3.5 מיליון ש"ח, אך סכום זה לא יועבר לקופת הפירוק של "אייס", אלא לעורכי דינם של תובעים המנהלים בשנים האחרונות תביעות חופפות נגד הדירקטורים.

בית המשפט ציין, כי "הצעת ההסדר מגשימה את המטרה העיקרית שלשמה פנו הצדדים לגישור, ויש בה כדי להביא לסיום ולסילוק רובן המכריע של התביעות או הטענות."

באשר לטענה, כי אין לאשר הסדר, שבמסגרתו ישלמו החברות בעלות השליטה סכום הנמוך מ-20 מיליון ש"ח, קבע בית המשפט, כי הטענה מתעלמת משאלת הקשר הסיבתי בין הפרת ההתחייבות של בעלות השליטה להעביר סכום זה ל"אייס" ובין קריסת החברה. בית המשפט ציין כי הקשר הסיבתי הזה אינו קל להוכחה, וכי "מצבת הנשייה של החברות, הנאמדת במאות מיליוני שקלים, מצביעה על כך כי הקריסה נובעת ממספר גורמים, ולא רק מהפרת ההתחייבות להזרים סך של 20 מיליון שקל."

תיק "אור סיטי נדל"ן" מקבוצת "ענבל אור" (בפירוק)

קבוצת חברות "ענבל אור" עסקו בארגון ושיווק יחידות דיור למגורים במסגרת קבוצות רכישה החל משנת 2005.

ביום 1 באוגוסט 2016 הורה נשיא בית המשפט המחוזי בתל-אביב השופט איתן אורנשטיין על פירוק קבוצת החברות בשליטת הגב' ענבל אור. בנוסף, ניתן צו כינוס לנכסיה של הגב' ענבל אור ונקבע כי היא תשלם סכום חודשי של 5,000 ש"ח לקופה. עו"ד איתן ארז מונה כמנהל מיוחד לחברות ולנכסיה של הגב' אור.

בהחלטתו, סקר בית המשפט את מצב החברות שבבעלות הגב' ענבל אור וקבע, כי הן חדלות פירעון. בית המשפט ציין כי כלל נושיה של אור מתנגדים להסדר-נושים, ואף לכך יש ליתן משקל.

בית המשפט בחן את השאלה האם החברות של אור "סולבנטיות", כעמדתה של הגב' אור.

בית המשפט מצא, כי אין בקופת החברות לפרוע את החובות העצומים לנושים בעשרות מיליוני ש"ח. בית המשפט עמד על ביטולי רכישות קרקע ועל ביטול עסקות עם רוכשים וחובת השבת כספיהם, הביע הסתייגות מדו"ח רו"ח סומך שהוגש מטעם החברות ונוכח כשלים שנמצאו בו, ועמד על בעייתיות בשמאויות שהגישו החברות והבעייתיות בחוות דעת המומחה מטעמה של הגב' אור.

בית המשפט העיר, כי טוב ייעשה אם המחוקק יתערב בהסדרת עניינן של קבוצות רכישה על-מנת שתופעות מעין אלה לא תחזורנה על עצמן: "כוונתי בין היתר לכך שכספי פרויקט יופקדו בנאמנות, וייקבע מנגנון שיבטיח שהכספים ישמשו רק לצרכיו של אותו פרויקט, ולא ניתן יהיה לעשות בהם שימוש למטרות אחרות. עוד יש להבטיח שכל עוד לא נרכשה הקרקע מושא הפרויקט, ניתן יהיה להשיב את כספי חברי קבוצת הרכישה שיופקדו עד אז בחשבון נאמנות... עניין נוסף שיש לתת לו את הדעת הוא זהות מארגן קבוצת הרכישה או היזם של הקבוצה, שכן יש לבחון את כישוריו, יכולותיו לשמש ככזה, בצד למהימנותו. ער אני לכך שמנגנוני פיקוח כאמור כרוכים מן הסתם בעלויות שאותן רוצים לחסוך במסגרת התארגנות קבוצת רכישה, אך ההפסד הצפוי עלול לעלות על הרווח במקרים רבים, ועל מנת 'שלא יצא שכרו בהפסדו'."

במסגרת הדיון שהתקיים בבית המשפט תמך הכנ"ר במתן צווי פירוק לחברות. הכנ"ר עמד על הבעייתיות שבשמאויות שהציגה החייבת ועל הצורך בסכומי עתק, המאמירים לעשרות מיליוני ש"ח, לצורך הפעלת הפרויקטים - סכומים שאינם מצויים בקופת החברות.

הכנ"ר הזכיר, כי המבחן לפירוק הינו תזרימי, ומשעה שהחברות אינן מסוגלות לפרוע חובותיהן הרי שקיימת עילת פירוק.

עוד עמד על הכנ"ר על בעיות של עירוב נכסים בין החברות ובין החייבת לחברות, ועל רכישות אישיות של החייבת מקופת החברות - עניינים שצריכים להיבחן על-ידי בעל תפקיד.

לבסוף הזכיר הכנ"ר, כי לנוכח הפגיעה הקשה במוניטין החברות והחייבת, ספק אם ניתן להפעילן כעת שלא באמצעות בעל תפקיד מטעם בית המשפט.

תיק "אורבנקורפ" אינק. (בהליך לפי סעיף 350 לחוק)

"אורבנקורפ" אינק. הינה חברה זרה, שהוקמה ביום 19 ביוני 2015 על-פי דיני מחוז אונטריו, קנדה. כל פעילותה הכלכלית התמצתה באחזקת חברות בנות בקנדה ובהנפקת איגרות חוב בסך כ-180 מיליוני ש"ח ע.נ.

בישראל, לצורך גיוס הון להשקעה בנדל"ן באמצעות החברות הבנות.

החברות הבנות עסקו בייזום, ברכישה, בהשכרה ובמכירת שטחי מסחר ובנייני מגורים וכן נכסים גיאותרמיים (מערכות משולבות, המספקות חימום וקירור לבניינים שבהן הן מותקנות) באונטריו, קנדה.

איגרות החוב שהנפיקה החברה נרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ביום 09.01.2016.

כבר במהלך חודש מרץ 2016 החלו להתגלות קשיים בפעילות החברה: היועצים המשפטיים, הדירקטורים ומבקר הפנים בחברה התפטרו, דו"חות כספיים לשנת 2015 לא פורסמו במועד, החלו להתפרסם ידיעות בדבר ממצאים שליליים ביחס למצבה הכספי של החברה (על בסיס מידע בלתי מבוקר), ועלה חשש להתליית רישום החברה באיגוד הבתים הקנדי, הפסקת דירוג איגרות החוב של החברה ועוד.

כל אלו הובילו בסופו של דבר להחלטת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב על הפסקת המסחר באיגרות החוב של החברה ביום 21.04.2016, כארבעה חודשים בלבד לאחר הנפקת החברה. החלטת הבורסה נימקה את הפסקת המסחר "בשל אי בהירות בענייני החברה, כפי שעולה מדיווחיה..."

ביום 22.04.2016 פתחו חמש חברות בנות של החברה, אשר החזיקו בנכסים עיקריים של הקבוצה ואשר עודפי התזרים שלהן אמורים היו לשרת את החוב למחזיקי איגרות החוב של החברה, בהליכי חדלות פירעון עצמאיים בקנדה.

בעקבות אירועים אלה פנה לבית המשפט נאמן איגרות החוב בבקשה למינוי בעל תפקיד לחברה. בשים לב לנסיבות הקריסה המטאוריות חודשים ספורים לאחר גיוס החוב, הסכים הכונס הרשמי לבקשה ולמינוי בעל תפקיד בהתאם לסמכויות הרחבות שמקנה סעיף 350 לחוק לבית המשפט. בית המשפט הורה על מינויו של עו"ד גיא גיסין כבעל התפקיד והסמיכו לקבל את כל המידע בדבר פעילות החברה והחברות הבנות ונכסיהן, לבוא בדברים עם הנאמן הקנדי שמונה לחברות הבנות, לפנות לבית משפט קנדי כנציג החברה ולהתחקות אחר פעולות החברה עובר לתשקיף ואחריו וכן לגבש מתווה ראשוני של הסדר נושים.

ביום 18.05.2016 אימץ בית המשפט בקנדה את החלטת בית המשפט דנן ואישר את ההליך בישראל כהליך ראשי זר (Foreign Main Prceeding) ביחס לחברה ואת מינויו וסמכויותיו של בעל התפקיד כנציג זר (Foreign Representative) של החברה.

בעל התפקיד פועל הן בישראל והן בקנדה לאיסוף המידע והנתונים הקשורים בקריסת החברה. כן גובש מתווה פעילות משותף עם בעלי התפקיד הקנדים, אשר מונו בחברות הבנות לשם מימוש נכסי החברות הבנות של הקבוצה.

במקביל הוגשו בקשר עם האירועים דלעיל שלוש בקשות לאישור תובענות ייצוגיות: אחת כנגד החברה, הנאמן, בעל השליטה והדירקטורים; אחת כנגד החתם (איפקס הנפקות בע"מ); ואחת כנגד חברת הדירוג (מידרוג בע"מ).

לקראת שנת 2017 עמד הטיפול בחברה בכמה צמתים מעניינים וחשובים:

- במישור הבירור העובדתי של המאורעות שהובילו לקריסה דרמטית ומהירה של החברה, וההליכים - ככל שיידרשו ויינקטו - בעקבות ממצאי בירור זה;
- במישור מערכת היחסים המיוחדת השוררת בין בעל התפקיד הישראלי לבין בעלי התפקיד הקנדים, והכרת בית המשפט הקנדי במעמדו של בעל התפקיד הישראלי ובתוקפן של החלטות בית המשפט הישראלי;
- במישור חלוקת האחריות (ככל שתחול) והחיובים (ככל שיוטלו) בין משיבי הבקשות השונות לאישור תובענות ייצוגיות, לרבות השלכתם של אלה על קופת הנשייה של החברה, ומעמדם של המבקשים/התובעים הייצוגיים ו/או המשיבים/הנתבעים בהן, ביחס לחברה.

תיק "מלרג - הנדסה וקבלנות" (בהסדר נושים)

תיק ההסדר של חברת "מלרג - הנדסה וקבלנות", חברה ציבורית שעסקה בביצוע פרויקטים של תשתיות ותחבורה, מתנהל במחוז תל-אביב והועבר לטיפול מחלקת התאגידים, עם הגשת בקשה של בעל התפקיד לחיוב דירקטורים ונושאי משרה.

בעל התפקיד עתר וביקש לחייב את הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה להשיב לקופת ההסדר את סכום 3 חלוקות הדיווידנד שבוצעו, בסכום מצטבר של כ-28 מיליון ש"ח, בצירוף ריבית והצמדה מיום החלוקה, על בסיס הטענה שמדובר בחלוקות אסורות (נטען שלא התקיים מבחן יכולת הפירעון כמשמעותו בסעיפים 301 ו-302 לחוק החברות, ומשכך - הפרו הנתבעים את חובת הזהירות).

כן טען בעל התפקיד, כי בביצוע החלוקות השנייה והשלישית הופרה התחייבות תשקיפית. עוד ביקש בעל התפקיד לחייב את הדירקטורים בכל חובות החברה, בסכום של 100 מיליון ש"ח, מחמת הקשר הסיבתי, לשיטתו, בין החלוקות האסורות לבין קריסת החברה.

תחילה נדרש בית המשפט להכריע בשאלת המסגרת הדיונית שבה תידון הבקשה - האם במסגרת בקשה למתן הוראות, או שההליך ינוהל כתובענה עצמאית בערכאה אזרחית.

בית המשפט אימץ את עמדת הכונס הרשמי וקבע, כי העניין יידון בפניו. משנקבע כי ההליך יתברר בפני בית משפט של פירוק, התקיימו 5 דיוני הוכחות ארוכים, שבמסגרתם, בין היתר, נחקרו 3 מומחים מטעם הצדדים וכן חלק מהדירקטורים הנתבעים. בנוסף, התקיימו ישיבות פישור והוגשו סיכומים בכתב מטעם הצדדים.

עמדת הכונס הרשמי הייתה, כי בכל אחת משלוש חלוקות הדיווידנד לא קיימו הדירקטורים את חובתם על-פי דין ולא בחנו כדבעי את יכולת הפירעון של החברה. או אז, הנטל עובר לכתפיהם, להוכיח כי

תיקים מרכזיים בטיפול מחלקת תאגידים בכונס הרשמי

על אף התנהלותם הכושלת החברה כן עמדה במבחן יכולת הפירעון.

באשר לחלוקה הראשונה, סבר הכונס הרשמי, כי אי אפשר להצביע באופן חד-משמעי, כי הנתונים הפיננסיים היוו בזמן אמת אינדיקטורים אובייקטיביים לקיומו של חשש סביר לאי-התקיימות מבחן יכולת הפירעון. אפשר היה להסבירה גם בשל מגמת הצמיחה של החברה באותה העת.

באשר לחלוקות השנייה והשלישית, מצא הכונס הרשמי, כי מדובר בחלוקות אסורות, וכן כאלה העומדות בניגוד להתחייבות התשקיפית (בחלוקה השנייה באופן חלקי ויחסי לסכום החלוקה).

מאחר שהדירקטורים לא קיימו את חובתם על-פי דין, סברנו כי אינם יכולים להיבנות מהגנות תום לב או שיקול דעת עסקי.

עוד סברנו, כי אין לחייב את הדירקטורים בכלל חובות החברה, מאחר שלא הוכח קשר סיבתי במידה הנדרשת בין החלוקות האסורות, ביחד ולחוד, לבין הקריסה.

בפסק דינו, קיבל בית המשפט את עמדת הכונס הרשמי במלואה.

תיק "התמח"ת" - עמדת הכנ"ר בעניין תביעות החוב של "נצבא"

בהתמחרות שהתקיימה במסגרת הליכי הקפאת ההליכים של החברה, רכשה "נצבא" את כלל נכסי החברה תמורת סך של כ-320 מיליון ש"ח, כנגדם ביקשה לקזז את חובות החברה כלפיה. "נצבא" טענה לנשייה מובטחת בסך של כ-250 מיליון ש"ח.

במסגרת עמדתו, סבר הכנ"ר, כי "נצבא" התנהלה תוך הפרת חובת אמונים על-פי סעיפים 254 ו-193 לחוק החברות, באופן המצדיק דחייה של חלק מחובה והדחיית יתרתו כנשייה בלתי מובטחת.

עמדת הכנ"ר עסקה בסוגיה עקרונית של השעיית חובות כלפי בעל שליטה. הכנ"ר סבר, כי במצב שבו "נצבא" הייתה בעלת השליטה בחברה וגם הנושה המובטחת היחידה על כלל נכסיה, כאשר החברה התנהלה במימון דק משמעותי ומתמשך, נוצר עיוות עסקי חריף, אשר עשוי להצדיק את ביטול תוקף השעבודים והשעיית החובות כלפיה למעמד של נשייה רגילה.

העיוות העסקי נעוץ בכך שבמצב זה, כאשר כבעלת מניות ידעה "נצבא", כי הסיכוי להשיא ערך כלשהו למניותיה בחברה הינו קלוש עקב מצבה הרעוע, וכן ידעה כי מעמד של נשייה רגילה בחברה הוא מסוכן (ולכן לא רצתה להיות בו), היא נקטה פעולות שיבטיחו, כי כל נכסי החברה ישועבדו לטובתה כנושה מובטחת בלעדית.

בכך הציבה עצמה "נצבא" בראש ה"תור" במצבת הנשייה, ונוצר חשש כי לא יהיה לה עוד שום עניין בגורל החובות שממתינים להיפרע אחריה והיא תדאג לאינטרסים שלה כנושה מובטחת בלבד. כפי שעלה מהראיות בתיק, מצא הכנ"ר כי חשש זה אכן התממש.

למעשה, בנסיבות שבהן "נצבא" הבינה שהחברה מצויה על סף קריסה, היא בחרה להפוך לבעלת שליטה בה ולנצל את כוחה על-מנת "לנטוש את הספינה המיטלטלת" ולהימלט אל חוף המבטחים היחיד במבנה עסקיה של החברה - הוא הנשייה המובטחת.

כן סבר הכנ"ר, כי לנוכח הפרות של חובות האמונים של "נצבא" בנסיבות העניין, נכון יהיה להשעות את נשייתה אף מתחת לנושים הרגילים, לפחות למעמד של נשייה נדחית.

המהלך הראשי שהביא את "נצבא" לנשייה מובטחת יחידה בחברה היה רכישת חוב התמח"ת כלפי בנק דיסקונט שעמד אז על סך של כ-190 מיליון ש"ח, תמורת 140 מיליון ש"ח בלבד. הכנ"ר סבר, כי מהלך זה בוצע תוך הפרה של כמה חובות אמונים, לרבות פעולה בניגוד עניינים חריף, הפרת חובת הגילוי וחוסר תום לב. כן סבר הכנ"ר, כי "נצבא" ניצלה הזדמנות עסקית של החברה כאשר החליטה לקחת את סכום ה"ניכיון" בסך כ-50 מיליון ש"ח לעצמה, במקום לזוקפם להקטנת חוב החברה. לאור זאת, סבר הכנ"ר, כי בנסיבות העניין יש לדחות כליל את תביעתה של "נצבא" ביחס לסכום זה.

בית המשפט טרם הכריע בסוגיה.

היחידה הארצית לחקירות פשיטות רגל

מבוא

הכונס הרשמי הוסמך, על-פי פקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש), תש"ם-1980, לבצע חקירה מקיפה בענייניו של חייב שניתן נגדו צו כינוס, ובכלל זה בדבר הכנסותיו, הוצאותיו, חובותיו ונכסיו, ולצורך כך הוסמך לדרוש כל מידע או מסמך הנוגעים לענייניו של החייב מכל אדם שיש יסוד סביר להניח, כי המידע או המסמך מצויים ברשותו או בידיעתו.

פעולות החקירה נעשות על-ידי חוקרים מקצועיים במחוזות השונים של הכונס הרשמי, בניהול ובהכוונה של ממונה ארצי בהנהלת הכונס הרשמי.

הפעילות הכוללת של יחידת החקירות הארצית במישור המבצעי והלוגיסטי, בתחומים של כתיבת נוהלי עבודה, יצירת קשרי עבודה עם רשויות אחרות, הכשרות, קידום הליכי חקיקה (בשיתוף המחלקה המשפטית בהנהלת הכונס הרשמי), מתן הנחיות מקצועיות ופתרונות מקצועיים - מרוכזת ומנוהלת במטה היחידה בהנהלת הכונס הרשמי.

מעבר לאמור, במטה היחידה הארצית בהנהלת הכונס הרשמי קיים מכלול, האמון על כל פעולות המודיעין, לרבות פנייה למאגרי מידע, למוסדות פיננסיים ולרשויות לצורך קבלת מידע בנוגע לחייבים שניתן נגדם צו כינוס. כמו כן, המכלול מקיים קשר הדוק עם מנהלים מיוחדים, מנחה אותם ואף תומך בהם במידע.

בנוסף, היחידה הארצית מסייעת ליחידות אחרות בכונס הרשמי במקרים שבהם נדרשת פעילות מבצעית ו/או מודיעינית ו/או חקירתית.

היחידה הארצית לחקירות עוסקת במגוון תפקידים והיא פזורה על-פני כל ארבעת מחוזות הכונס הרשמי. עיסוק הליבה שלה הוא ביצוע חקירות כלכליות, שמטרתן גיבוש חוות-דעת כלכלית על יכולתו של פושט רגל, כדי לקבוע האם ראוי לאפשר לו להיות בהליך זה אם לאו והאם ביצע עבירות מרמה תוך היותו בהליך פשיטת הרגל וניצול ההליך עצמו, שאז עשויה היחידה ליזום פתיחת חקירה פלילית תוך שיתוף הגורמים הרלוונטיים בכלל, ובפרט משטרת ישראל, מתוך כוונה שהעובר על הוראות החוק יועמד לדין. מעבר להעמדה לדין, במקרים רבים החקירה מביאה לחשיפת רכוש שהוסתר, ולחלופין גורמת לפושט הרגל לחשוף רכוש מוסתר מתוך כוונה להביא את הליך פשיטת הרגל על-ידי פירעון מלוא החובות.

כמו כן, היחידה עוסקת בטיפול במידע המודיעיני שמגיע אליה ובהעברתו לטיפול חקירתי. היחידה פועלת בקליטת כל התשובות המתקבלות מגופים פיננסיים למיניהם (בנקים, גופי השקעות, קרנות פנסיה, קופות גמל וכו') ובמתן מענה למערך המנהלים המיוחדים, אם על-ידי מתן מידע שיסייע בחקירה ואם על-ידי ייעוץ בנושא דרכי פעולה ברמה החקירתית.

במהלך השנים חל שינוי משמעותי בהיקף התיקים הנפתחים מדי שנה, עד כדי כך שנדרש היה לשנות את דרך תפיסת העבודה של היחידה, כך שתהיה יעילה יותר ותותאם לנפח העבודה, שצמחה עם השנים באלפי אחוזים. בנוסף, הגידול בהיקף התיקים מזמן אתגרים משמעותיים ליחידה.

הרפורמה בתחום פשיטת הרגל, שנכנסה לתוקף בשנת 2013 ואשר משקפת שינוי מהותי בדרך ההסתכלות על הליך פשיטת הרגל, העצימה אף היא את הצורך בשינוי בדפוסי העבודה של היחידה.

הרפורמה שמה לנגד עיניה את הצורך בהפיכת הליך פשיטת הרגל לוודאי יותר, באופן הנותן לפושט הרגל אור בקצה המנהרה, או תקווה לצאת לחיים חדשים ולפתיחת דף חדש, וזאת על-ידי תחימת ההליך בלוחות זמנים מוגדרים.

בצד זה עולה חשיבותה של ההרתעה על-מנת למנוע ניצול לרעה של ההליך.

במצב דברים זה מתחדד תפקידה של יחידת החקירות כמי שעומדת כ"שומר בשער" ואחראית על יצירת הרתעה מפני ניצול לרעה של ההליך, בין היתר על דרך העמדה לדין פלילי במקרים המתאימים.

על-פי תפיסה זו, יחידת החקירות הארצית, המורכבת מחוקרים מקצועיים, תטפל בתיקים החמורים ביותר והמורכבים ביותר, אשר מטבע הדברים הינם בעלי הפוטנציאל הגבוה יותר להיות מטופלים במסלול הפלילי, בעוד שהבחינה הכלכלית המתבצעת בכלל התיקים לצורך גיבוש תכנית הפירעון תתבצע על-ידי המנהלים המיוחדים.

לצורך מימוש השינוי החלה היחידה במהלך שנת 2014 בכמה צעדים, שנמשכו גם בין השנים 2015-2016, ובהם:

1. הכנת מסלול הכשרה מעמיק בתחומי החקירה והמודיעין, בשיתוף עם גורמים מקצועיים משירות המדינה, לרבות משטרת ישראל ומחוץ לה, עם דגש על תחומי הליבה של עבודת החקירות.
2. חשיפת היחידה ויכולותיה במרחב הפעולה, תוך יצירת קשרי עבודה הדוקים עם גורמי אכיפה אחרים, ובראשם משטרת ישראל.
3. גיבוש תפיסת עבודה ביחס לדו"חות הביניים שמפיקים המנהלים המיוחדים, עם דגש על אופן הבדיקה והבקרה של דו"חות אלו, על-מנת לשפר ולמקצע את סגל המנהלים המיוחדים וכן להפיק מידע מודיעיני מדו"חות אלו.
4. גיבוש נוהלי עבודה, אשר יתאימו הן לתפיסת העבודה החדשה, הן לשינויים המחויבים כתוצאה משינויי חקיקה וסדרי דין.
5. אפיון סביבת עבודה ייחודית לחוקרים במסגרת פיתוח כולל של מערכת מחשוב חדשה, סביבה שתאפשר לחוקר לתעד באופן מלא את הפעולות הנדרשות בתיק החקירה באופן מאורגן ומסודר, שיאפשר אחזור נתונים קל ויהווה כלי עבודה מרכזי עבור החוקר.

היחידה הארצית לחקירות פשיטות רגל

6. הרחבה משמעותית של מקורות המידע שהחוקרים חשופים אליהם, על-מנת לגבש בצורה מיטבית ככל האפשר עבודת הכנה של תיק חקירה על כל המידע הרלוונטי לאחר שנותח, מתוך תפיסה האומרת, כי ככל שהכנת התיק טובה יותר כך תהיה עבודת החקירה הגלויה יעילה יותר.
7. קידום תיקוני חקיקה, בתיאום עם המחלקה המשפטית בהנהלת הכונס הרשמי, שירחיבו באופן משמעותי את סמכויות החוקרים בכונס הרשמי במישור הפלילי.
8. הצטרפות לפעילות חקירתית של גורמי חקירה מוסמכים כנגד פושטי רגל במסגרת צוות חקירה משותף (צח"מ).
9. גיבוש תפיסת עבודה אל מול הפרקליטויות השונות בכל הנוגע לטיפול בחקירות פליליות הנוגעות לעבירות פשיטת רגל.

בתחום פעילות האכיפה הפלילית קיימת מגמה ברורה של עלייה בהיקף פעילות האכיפה, המהווה המשך של המגמה שהחלה בשנת 2015. כך, לדוגמה, אם בשנת 2015 הוגש כתב אישום אחד בעבירות לפי פרק ח' לפקודת פשיטת הרגל, הרי שבשנת 2016 עומד המספר על 4 כתבי אישום שהוגשו ומספר אף גבוה יותר של תיקים שמתגבש בהם כתב אישום.

פעולות מודיעין בשנת 2016

עבודת המודיעין, המרוכזת ביחידה הארצית בהנהלת הכונס הרשמי, כללה, בין היתר, את הפעולות האלה:

- ביצוע אלפי פניות למאגרי המידע השונים, בכללם בנקים, קרנות פנסיה וקופות גמל, רשויות המס, המוסד לביטוח לאומי, משרד התחבורה, רשם החברות, רשם המשכונות ועוד, לשם קבלת מידע ונתונים על פושטי רגל וחברות בפירוק והעברת התשובות שהתקבלו לתיקי החקירה המטופלים על-ידי צוותי החוקרים במחוזות.
- קבלת מידע רב, ברובו חלקי או גולמי, ממקורות שונים לגבי חייבים בהליכי פשיטת רגל, העשרתו, עיבודו והעברתו לצוות החוקרים במחוז הרלוונטי להמשך טיפול.

העמקת הידע המקצועי ושיתוף פעולה עם גורמי חקירה אחרים

במהלך שנת 2016 בוצעו כמה פעולות חקירה משותפות וכן נערכה החלפת מידע עם גורמי חקירה נוספים, ובכללם:

- משטרת ישראל;
- המוסד לביטוח לאומי;
- רשות המסים.

בנוסף, נמשכו הליווי וההנחיה המקצועית השוטפת של החוקרים במחוזות הכונס הרשמי בתחומי החקירות והמודיעין.

נתוני פעילות היחידה בשנת העבודה 2016

פעילות יחידת החקירות על כל שלוחותיה עסקה בביצוע חקירות בכמה מישורים, שמטרתן השגת תוצאות מגוונות:

1. ביצוע חקירות גדולות ומורכבות, בעלות סממנים של היקף גדול בסכום, מורכבות הוכחת העבירה וחומרת המעשה - מתוך חתירה לפעול במישור הפלילי, לרבות נקיטת הליכים משפטיים באמצעות כתבי אישום. פעילות זו נועדה בראש ובראשונה ליצור הרתעה ולאותת לציבור העבריינים, כי הכונס הרשמי לא יהיה אדיש לביצוע עבירות אלו.
2. שימוש בכלי החקירתי לטובת אכיפה במישור האזרחי, שמטרתה חשיפת רכוש וסיום ההליך על דרך תשלום חלק גדול יותר מהחובות כתוצאה מפעילות חקירתית.
3. סיוע לחקירה המתנהלת על-ידי מנהל מיוחד או לפעולה נקודתית שנדרשים בה המשאבים הייחודיים ליחידת החקירות, או במתן ייעוץ לגבי דרכי פעולה.
4. תמיכה במנהלים מיוחדים בכל הנוגע למידע ממערכות שונות/מאגרי מידע המצויים בידי הכונס הרשמי, לרבות הצלבתם וניתוחם.

בסך הכול טיפלה יחידת החקירות במהלך שנת 2016 ב-130 תיקי חקירה, כמפורט להלן:

20 תיקים, שכתוצאה מהחקירה בוטלו בהם ההליכים, או הומלץ לבטלם.

25 תיקים הסתיימו כתוצאה מהחקירה בהסדרים המיטיבים עם הנושים.

1 תיקים, שבוטלו בהם הסדרים לאור חשיפת התנהגות החייב.

21 תיקים נמצאים בשלבי חקירה גלויה.

14 תיקים, שהסתיימה החקירה בהם והם ממתינים להחלטה על נקיטת אמצעים.

46 תיקים מצויים עדיין בראשית החקירה.

4 תיקים , שהוגשו בהם כתבי אישום כנגד פושט הרגל.

מכלול האפוטרופוס הכללי

היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם

יחידת החילוט

מחלקת עיזבונות לטובת המדינה

מערך הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון

פעילות בא כוח היועץ המשפטי לממשלה במחוזות

פעילות פיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון במחוזות

פעילות גילוי וניהול רכוש במחוזות

סקירת תיקים מרכזיים

היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם

מבוא

היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם מופקדת על טיפול בנכסים עזובים על-פי חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978.

בשנת 2015 שונה שם היחידה (לשעבר "היחידה הארצית לגילוי ולניהול רכוש") לשמה הנוכחי, בין היתר לשם הדגשת עיקר תפקידו וייעודו של האפוטרופוס הכללי לפי החוק באיתור הנכסים העזובים, באיתור בעלי הזכויות בהם ובהשבת הרכוש לבעליו.

"נכס עזוב" מוגדר כנכס שלא נמצא מי שרשאי ומסוגל לנהוג בו מנהג בעלים או לנהלו, או שבעליו אינם ידועים.

מתפקידי היחידה לאתר נכסים עזובים, ולשם כך מתקבלים דיווחים מרשויות וממוסדות שונים ומגורמים פרטיים ונערכות חקירות, בהתאם לסמכויות שהוקנו לה בחוק, לנהלם בנאמנות לטובת בעליהם הפרטיים ולשחררם לידי הזכאים להם, או להעבירם לקניין המדינה.

היחידה מנהלת נכסים מסוגים שונים, בהם נכסי מקרקעין, כספים ומיטלטלין.

נוסף על התפקיד המרכזי של ניהול נכסים עזובים, היחידה מופקדת על קבלת מתנות שקיבלו עובדי ציבור, לפי חוק שירות הציבור (מתנות), תש"ם-1979, על רישומן ועל חלוקתן בהתאם לתקנות שהותקנו לפי החוק.

פעולת היחידה לאיתור נכסים עזובים כוללת פנייה למאגרי מידע, כגון מרשם האוכלוסין, הרשות המקומית שבה נמצא הנכס, חברה "קדישא", בנקים, בדיקה באתרי אינטרנט שונים העוסקים בחקר המשפחה (גניאולוגיה) ועוד.

האפוטרופוס הכללי מפרסם דרך קבע, במשרדיו ובאתר האינטרנט שלו (בכתובת www.apac.justice.gov.il), רשימה לעיון הציבור של שמות בעלי הנכסים העזובים שרכושם מנוהל על-ידי האפוטרופוס הכללי.

המחלקה לאיתור נכסים עזובים ובעלי זכויות

המחלקה (לשעבר: "מחלקת גילוי") עוסקת בקבלת דיווחים על חשד לנכסים עזובים ובביצוע פעולות לאיתור בעלי הרכוש בארץ ובחו"ל. במקרה שאלו לא אותרו, פונה האפוטרופוס הכללי לבית המשפט בבקשה למתן צו לניהול הרכוש, ובמקרה של נכס ששוויו נמוך הוא מנהלו ללא צו, בהתאם לסעיף 7 לחוק.

הבנקים מחויבים בחובת דיווח אחת לשנה לאפוטרופוס הכללי לגבי חשבונות "רדומים" (פיקדונות שלא התבצעה בהם כל פעילות במשך תקופה העולה על 10 שנים). הנתונים נבדקים, ובמידה שמתברר כי מדובר בנכס עזוב, הכספים מועברים לאפוטרופוס הכללי לאחר קבלת צו או החלטת ניהול.

המחלקה מתמקדת בטיפול בקבלת דיווחי מוסדות מרוכזים (כגון רשויות המס ובנקים) ובביצוע פעולות יזומות לאיתור רכוש עזוב ובעליו.

בנוסף, במחוזות האפוטרופוס הכללי פועלת מחלקה לאיתור נכסים עזובים ובעלי זכויות, המטפלת בפניות פרטניות מהציבור על חשד לקיומו של נכס עזוב שנמצא בתחום סמכות המחוז.

ניהול נכסים

את נכסי הנדל"ן המבונים (דירות ובתי-עסק) מנהלות חברות ניהול חיצוניות, המפוקחות על-ידי עובדי האפוטרופוס הכללי, והמגרשים מנוהלים במישרין על-ידי מפקחים של היחידה. הכספים שבניהול היחידה מושקעים על-ידי יחידת ההשקעות באפוטרופוס הכללי.

במסגרת ניהול הרכוש מבצע האפוטרופוס הכללי כל פעולה הדרושה לשמירה על הנכסים ולאחזקתם השוטפת, ובכלל זה:

- רישום הזכויות בנכס על שם הבעלים;
- רישום הערה בדבר ניהול הנכס על-ידי האפוטרופוס הכללי;
- תשלום המסים, בכפוף לקיום כספים נזילים בחשבון התיק;
- השכרת הנכסים במקרים מתאימים;
- ביצוע ביקורות בנכסים;
- מעקב אחר שינויים תכנוניים;
- נקיטת הליכים משפטיים במידת הצורך;
- עסקאות בנכסי מקרקעין בכפוף לאישור בית המשפט.

סיום ניהול הרכוש

האפוטרופוס הכללי מסיים את ניהול הרכוש בשלושה מצבים עיקריים:

- השבת הרכוש לידי הזכאים לו;
- העברת הרכוש לקניין המדינה;
- העברת הרכוש לחברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ.

א. השבת הנכס לזכאים

על המבקש את השבת הרכוש להניח תשתית ראייתית מוצקה, התומכת בהיותו הבעלים החוקיים של הרכוש. אם הזכות נובעת מירושה, עליו להוכיח גם את זכאותו כיורש של הבעלים החוקיים.

ב. העברת נכסים לקניין המדינה

בתום תקופת ניהול שנקבעה בחוק ולאחר ביצוע פעולת יזומות נוספות לאיתור בעלי הרכוש, מועבר הרכוש לקניין המדינה (בניהול כספים - 15 שנים לפחות, ובנכסי מקרקעין שנוהלו - לפחות 25 שנים).

האפוטרופוס הכללי פועל לאיתור בעלי הזכויות ברכוש, לרבות פרסום בעיתונות ובאתר האינטרנט של משרד המשפטים, פניות

לאנשים ולגופים שעשויים לסייע באיתור, שהם בעלי מידע מסייע והנמצאים בארץ ובחו"ל וכד'. בסיום תפקידו מגיש האפוטרופוס הכללי דין וחשבון לבית המשפט על פעולותיו אלו, ובית המשפט רשאי להורות על העברת הנכס לקניין המדינה ושחרור האפוטרופוס הכללי מאחריות, או להורות כל הוראה אחרת, לרבות בדבר נקיטת פעולות נוספות על-ידי האפוטרופוס הכללי.

אם בעלי הזכויות ברכוש מאותרים לאחר העברתו לקניין המדינה, הם זכאים לקבל בחזרה את הנכס או את שוויו, וזאת ללא הגבלת זמן, בהתאם להוראות סעיף 15 (ד) לחוק.

נכסים במזרח ירושלים, המנוהלים מכוח סעיף 5 לחוק סדרי משפט ומינהל [נוסח חדש], תש"ל-1970, ניתנים להעברה לקניין המדינה אם שוכנע בית המשפט שאין הצדקה להמשך ניהולם על-ידי האפוטרופוס הכללי.

ג. העברת נכס ל"חברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה" בע"מ

על-פי חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006, מועבר כל הרכוש המוגדר כ"נכס של נספה השואה" ל"חברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה" בע"מ.

הנכסים שנוהלו על-ידי האפוטרופוס הכללי סווגו בהתאם להוראות חוק זה והועברו לחברה בהתאם לקריטריונים שנקבעו בחוק.

כן הועברו לחברה נכסי הממונה המנדטורי על רכוש האויב - כספים ונכסי מקרקעין בארץ, שהוחרמו על-ידי ממשלת המנדט הבריטי עם פרוץ מלחמת העולם השנייה ואשר היו שייכים לתושבים או לאזרחים של מדינות שהיו תחת השלטון הנאצי. עם תום המלחמה הוחל בתהליך של שחרור הרכוש לבעליו. עם הקמת המדינה הועבר הרכוש שלא שוחרר למשרד האוצר של ממשלת ישראל, והחל משנת 1968 הועבר הרכוש לניהולו של האפוטרופוס הכללי.

סיכום פעילות היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם בשנת 2016

ניהול רכוש

בשנת 2016 נפתחו 242 תיקי ניהול רכוש, מתוכם 218 תיקי כספים ו-24 תיקי נדל"ן (בהשוואה ל-297 תיקי ניהול רכוש שנפתחו בשנת 2015 ו-328 תיקי ניהול רכוש שנפתחו בשנת 2014). מדובר בירידה של כ-19% במספר התיקים שנפתחו בהשוואה לשנת 2015.

בשנת 2016 נסגרו 148 תיקי ניהול רכוש (כספים ונדל"ן), בהשוואה ל-199 תיקי ניהול רכוש (כספים ונדל"ן) שנסגרו בשנת 2015 ול-100 תיקי ניהול רכוש (כספים ונדל"ן) שנסגרו בשנת 2014. מדובר בירידה של 26% במספר התיקים שנסגרו בהשוואה לשנת 2015.

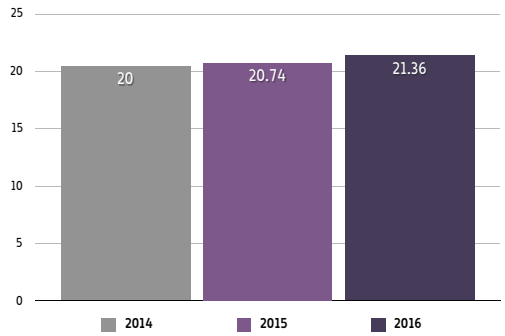
נכון ליום 31.12.2016 יש בניהול האפוטרופוס הכללי 14,677 תיקי ניהול רכוש פעילים, בהם 10,066 תיקי כספים ו-4,611 תיקי נדל"ן, הכוללים 852 דירות ובתי-עסק), וזאת בהשוואה ל-14,605 תיקי ניהול רכוש פעילים (מתוכם 9,921 תיקי כספים ו-4,684 תיקי נדל"ן, הכוללים 885 דירות ובתי-עסק) בסוף שנת 2015, ול-14,498 תיקי ניהול רכוש בסוף שנת 2014 (מתוכם 9,763 תיקי כספים ו-4,735 תיקי נדל"ן, בהם 888 דירות ובתי-עסק).

היקף הכספים המנוהלים על-ידי האפוטרופוס הכללי עומד על כ-1.819 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכספים בהיקף של כ-1.787 מיליארד ש"ח בשנת 2015 ולכספים בהיקף 1.934 מיליארד ש"ח בשנת 2014.

תיקי הנדל"ן המנוהלים כוללים 852 דירות ובתי-עסק ו-1,948 מגרשים, וכן מגרשים המנוהלים מכוח סעיף 5 לחוק סדרי משפט ומינהל [נוסח חדש], תש"ל-1970.

בשנת 2016 הסתכמו התקבולים משכר דירה בגין נכסי הדירות בכ-21.36 מיליון ש"ח, בהשוואה לתקבולים בסך של כ-20.74 מיליון ש"ח בשנת 2015 ובהשוואה לתקבולים בסך של כ-20.45 מיליון ש"ח בשנת 2014.

תקבולי נכסים מבונים - הכנסות משכר דירה (במיליוני ש"ח)

היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם

מדובר בעלייה של 3% בהכנסות משכר דירה בגין נכסים שבניהול האפוטרופוס הכללי ובפיקוחו בהשוואה לשנה קודמת.

בשנת 2016 בוצעו 13 עסקאות בנכסי נדל"ן בהשוואה ל-54 עסקאות בנכסי נדל"ן בשנת 2015 ול-43 עסקאות בשנת 2014. מדובר בירידה של כ-76% במספר עסקאות המכר שבוצעו בנכסי נדל"ן בהשוואה לשנת 2015.

עסקאות המכר בנדל"ן שנעשו בשנת 2016 כללו רכישה או מכירה של נכסים לשותף במקרקעין, מימוש על-ידי כונס נכסים או מנהל עיזבון ועוד.

איתור נכסים עזובים ובעלי זכויות

בשנת 2016 איתרה היחידה את הבעלים/יורשים של 257 נכסי מקרקעין וסך של כ-26.5 מיליון ש"ח שלא ידעו על זכויותיהם ברכוש.

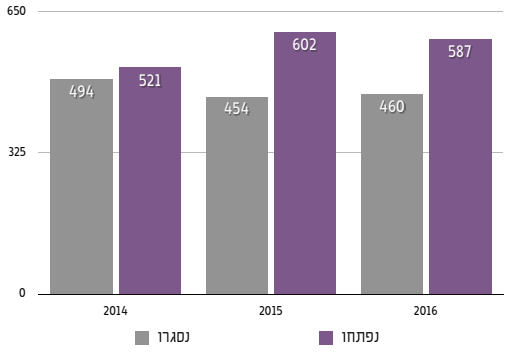
בשנת 2016 נפתחו ביחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם 587 תיקי גילוי (בהשוואה ל-602 תיקי גלוי שנפתחו בשנת 2015 ול-521 תיקי גילוי שנפתחו בשנת 2014). מדובר בירידה שנתית של כ-2.5% במספר תיקי הגילוי שנפתחו.

במהלך שנת 2016 נסגרו ביחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם 460 תיקי גילוי רכוש, בהשוואה לשנת 2015, שבה נסגרו 454 תיקים, ולשנת 2014, שבה נסגרו 494 תיקים. מדובר בעלייה של כ- 1.3% במספר תיקי הגילוי שנסגרו.

מתוך 460 תיקים שנסגרו בשנת 2016, רק ב-31 תיקים (7% מהתיקים שנסגרו) היה צורך בנקיטת הליכים למתן צו או החלטת ניהול. ביתר התיקים אותרו בעלי הזכויות או יורשיהם לכאורה או שנמצא שהנכס אינו עזוב, זאת בהשוואה לשנת 2015, שבה מתוך 454 תיקים שנסגרו, ב-31 תיקים היה צורך בנקיטת הליכים למתן צו או החלטת ניהול, ובהשוואה לשנת 2014, שבה מתוך 494 תיקים שנסגרו, ב-33 תיקים היה צורך בנקיטת הליכים למתן צו או החלטת ניהול.

במהלך שנת 2016 הסתיים הטיפול ב-142 נכסי מקרקעין.

מספר תיקים שנפתחו ונסגרו

נתונים על פעילות גילוי במחוזות בשנת 2016

בשנת 2016 נפתחו במחוזות 392 תיקי גילוי ונסגרו 344 תיקי גילוי.

תיקי גילוי שנפתחו ותיקי גילוי שנסגרו בשנת 2016

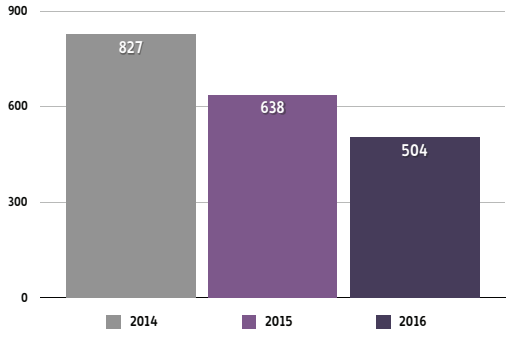
נתונים / מחוז	מחוז ירושלים	מחוז תל אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
מס' תיקים שנפתחו	10	217	95	70	392
מס' תיקים שנסגרו	3	166	108	67	344

השבת רכוש

בשנת 2016 הוגשו ליחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם 504 פניות ראשוניות להשבת רכוש, וזאת בהשוואה ל-638 פניות שהוגשו בשנת 2015 ול-827 פניות שהוגשו בשנת 2014.

משך הטיפול בפנייה בשנת 2016 ירד בכ-4% ועמד על 15.01 ימים בממוצע, לעומת 15.7 ימים בממוצע בשנת 2015.

בקשות לאיתור רכוש - כמות פניות שטופלו

בשנת 2016 הוגשו 205 בקשות השבה בהתאם לחוק, וזאת בהשוואה ל-188 בקשות השבה שהוגשו בשנת 2015 ול-243 בקשות השבה שהוגשו בשנת 2014.

בשנת 2016 דנה הוועדה לבדיקת זכויות באפוטרופוס הכללי (לשעבר: "ועדת שחרורים") ב-177 בקשות השבה, מתוכן ב-69% מהבקשות הוכרו המבקשים כזכאים לרכוש, וזאת בהשוואה לשנת 2015, שבה דנה הועדה ב-168 בקשות, מתוכן ב-81% מהבקשות הוכרו המבקשים כזכאים לרכוש, ובהשוואה לשנת 2014, שבה דנה הועדה ב-122 בקשות השבה, מתוכן ב-88% בקשות הוכרו המבקשים כזכאים לרכוש.

המחלקה לאיתור זכאים ולהעברת נכסים עזובים לקניין המדינה

בשנת 2016 הועברו לקניין המדינה כ-16.8 מיליון ש"ח בדרך של ניכוי מיתרת פיקדון, בהשוואה לשנת 2015, שבמהלכה הועברו לקניין המדינה 21.5 מיליון ש"ח (מאז כניסתו לתוקף של התיקון לחוק האפוטרופוס הכללי לעניין זה בשנת 2005 הועברו על-ידי האפוטרופוס הכללי למדינה כ-211 מיליון ש"ח ועוד 38.3 מיליון ש"ח בדרך של ניכוי מיתרת הפיקדון).

בשנת 2016 הועברו 9 נכסי מקרקעין לקניין המדינה, זאת לעומת 11 נכסי מקרקעין שהועברו בשנת 2015.

במהלך שנת 2016 הוגשו לבתי המשפט השונים 85 בקשות לאישור העברת כספים ומקרקעין לקניין המדינה (בהשוואה ל-81 בקשות בשנת 2015).

מתחילת הפרויקט בתיקי כספים (שנת 2013), אותרו בפעילות המחלקה כ-55% מבעלי הזכויות או היורשים לכאורה.

כמו כן, מתחילת הפרויקט בתיקי מקרקעין (שנת 2013), אותרו בפעילות המחלקה כ-78% מבעלי הזכויות או היורשים לכאורה.

טיפול במתנות לעובדי ציבור

בשנת 2016 נקלטו ונרשמו 210 פריטים חדשים.

יחידת החילוט

מבוא

ב-26 במרץ 2014 נוסדה יחידת החילוט בהנהלת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי כיחידה עצמאית (לאחר שבעבר טופל תחום החילוט במסגרת היחידה הארצית לגילוי וניהול רכוש).

יחידת החילוט הוקמה על רקע המאבק המתגבר בפשיעה הכלכלית ובהון השחור והצורך התכוף בהקמת מנגנוני ניהול אפקטיביים לרכוש התפוס ככלי חיוני להתמודדות אחידה ומסונכרנת עם התחכום והמורכבות המאפיינים כיום ביתר שאת עבירות כלכליות הן מבחינת אופן ביצוען, הן מבחינת היכולת לאתרן והן מבחינת ההתמודדות עם אכיפתן.

הצורך בהקמת יחידה עצמאית וייעודית לחילוט, שתופקד על תחום החילוט לאורך כל שלבי ההליך הפלילי, הלך והעמיק בעקבות החלטת ממשלה מס' 4618 מיום 1.1.2006 להגביר באופן משמעותי את האכיפה הכלכלית המשולבת, מתוך הכרה, כי אפיק אכיפתי זה אינו ממומש במלוא הפוטנציאל הקיים מצד אחד, ומצד שני הוא בעל אפקטיביות רבה מאוד בתקיפה של תופעות פשיעה חמורות באמצעות פגיעה בתוצריהן.

כפועל יוצא, בשנים האחרונות נערכו כלל רשויות האכיפה (המשטרה, הפרקליטות, רשות המסים וכיו"ב) לרענן סמכויות ולהקים מערכים, המיועדים לאכיפה כלכלית ולהעצמת המשאבים המושקעים בחילוט רכוש, תוך מתן דגש על הגברת שיתוף הפעולה ביניהן, מתוך הכרה שבלא שיתוף הפעולה האמור לא ניתן יהיה לספק מענה אכיפתי אופטימלי.

מאמצי רשויות האכיפה האמורים הביאו לעלייה משמעותית הן בהיקף הרכוש הנתפס מידי עבריינים והן במגוון סוגי הנכסים הנתפסים. העלייה החדה בהיקף הנכסים התפוסים זמנית ובמגוון שלהם, התמשכות ההליכים הפליליים ומורכבות הליכי החילוט, כמו גם ריבוי הרשויות המעורבות בתפיסה ובחילוט - הובילו את רשויות האכיפה להבנה, כי ראוי לכונן יחידה מקצועית מנהלת ומרכזת של התחום, שתסייע למכלול גורמי האכיפה להתגבר על הקשיים שהתעוררו (ושעוד יתעוררו בהמשך הדרך) בהיבט המקצועי והמערכתי, כך שתנהיג פתרון מוסדר לניהול נכסים המיועדים לחילוט בשלב הזמני ולמימושם לאחר חילוטם הסופי, או מכוח החלטה אחרת של בית המשפט בקשר אליהם.

תובנות אלה הוצגו ליועץ המשפטי לממשלה, אשר החליט ביום 28.4.2013 על הקמת יחידה ייעודית ועצמאית לניהול רכוש תפוס המיועד לחילוט ולמימושו בכל שלבי ההליך הפלילי. כפועל יוצא, לצורך היערכות ארגונית וניהולית לקראת הקמת היחידה, ובמטרה לסייע בקבלת החלטה תחת איזו מסגרת ארגונית במשרד המשפטים תקום יחידת החילוט, בוצעה עבודת מטה, שכללה, בין היתר, הקמת צוות היגוי בין-משרדי. עם חברי הצוות נמנו נציגים מטעם הגורמים הרלוונטיים העוסקים בתחום. מסקנות עבודת המטה וצוות ההיגוי, לרבות המלצות למתווה של שיתוף פעולה בין היחידה לבין רשויות ומשרדי ממשלה שונים לצורך הקמת תשתיות ניהול ומימוש למגוון הנכסים, הובאו בפני מנכ"לית משרד המשפטים, הגב' אמי פלמור, אשר החליטה ביום 26.3.2014 על הקמת יחידת החילוט העצמאית תחת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי.

עם הקמת היחידה, נטל על עצמו האפוטרופוס הכללי לנהל את כלל הרכוש המיועד לחילוט, לממשו מכוח שלל עילות החילוט על-פי דין, לרבות בעבור אוצר המדינה, ולנהל ולרכז את התחום בהיבטים אלו. בהתאם, החל להניע תהליכי חשיבה ועשייה, שמטרתם להרחיב את סמכותו ופעילותו בליווי כל שלבי ההליך הפלילי - החל מיום תפיסת הרכוש בתפיסה זמנית (בשלבי החקירה הסמויה/הגלויה) ועד למימושו במהלך ההליך הפלילי בהתאם להחלטות בית המשפט בקשר עמו, או בסופו (לאחר מתן גזר הדין). בד-בבד החל האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי להגביר את הליווי המקצועי והסיוע המשפטי הניתן על-ידו בתחום, באמצעות יחידת החילוט, לכלל רשויות החקירה, התביעה והאכיפה על-מנת למקסם את תוצרי החילוט.

יחידת החילוט על שלוש מחלקותיה (המשפטית, הלוגיסטית-תפעולית והפיננסית) כאמור נועדה לשמש כעוגן, המלווה, המייעץ והמטפל בתיקי החילוט בכל שלבי ההליך הפלילי (ובהליכים אזרחיים נלווים), הניצב בתווך בין רשויות החקירה, התביעה והביטחון, ומסייע להן לפעול בייעול, בתיאום ובאפקטיביות אופטימליים, תוך שיתוף מידע והתבוננות מרחבית על התמונה בכללותה בכל תיק ונסיבותיו (ובשים לב לשיקולים עסקיים, הנתמכים במשפט המסחרי, שיש להתחשב בהם, בין היתר, לבל ייפגעו זכויות קניין). זאת, במגמה להבטיח שמירה על עקרונות היסוד של המשפט הפלילי, כשהאכיפה הכלכלית והגשמת תכליות החילוט בראשם. עקרונות יסוד אלו מתווים את פעילות יחידת החילוט, מגדירים את ייעודה, את תפקידה ואת מקומה בקרב מכלול גורמי האכיפה. איחוד הכוחות והמוחות - כשמתבצע מבעוד מועד (כפי שעוד יפורט להלן) - מניב פתרונות יעילים ויצירתיים כחלופות תפיסת רכוש והחזקתו בטרם הרשעה, וזאת על-מנת למזער את הפגיעה הבלתי נמנעת בזכויות הקניין של חשודים לצורך הגשמת תכליות ההליך הפלילי.

לצורך ביצוע תפקידה, יחידת החילוט פועלת בחמישה מישורים עיקריים:

1. פיתוח והקמה של תשתיות ומנגנוני ניהול לרכוש ומימושו, אשר שומרים על ערכם של מגוון הנכסים התפוסים, על-פי אמות המידה ועקרונות היסוד שנקבעו בפסיקה ובהנחיות פרקליטות המדינה.
2. מתן ליווי מקצועי (ייעוץ משפטי, פיננסי וכלכלי) לגורמי חקירה במהלך החקירה הסמויה לקראת תפיסת נכסים מורכבים והיערכות ארגונית וכלכלית לקראת ניהולם.

3. עם הפתיחה בחקירה גלויה, היחידה מלווה את גורמי החקירה ומסייעת להם לתפוס נכסים, להעריך את שוויים ולנהלם ומעניקה ייעוץ משפטי וכלכלי שוטף בקשר עם סוגיות העולות בקשר לרכוש שנתפס, לרבות מתן סיוע בגיבוש מענה לבקשות לשחרור הנכסים התפוסים.

4. היחידה עובדת באופן שוטף מול רשויות החקירה, התביעה והאכיפה השונות ועם גופי הביטחון (משרד הביטחון, הצבא, השב"כ, וכיו"ב) בהכוונה, בייעוץ מקצועי ובהטמעת מדיניות החילוט לאורך כל שלבי ההליך הפלילי. בכלל זאת, היחידה דואגת, כי החלטות שמקבלים יחידים בגורמי אכיפה בקשר לרכוש תפוס שבניהולה תתקבלנה על-פי דין ולאור מדיניות החילוט, וכי רכוש שנתפס לא ישוחרר בתנאים שאינם הולמים את שוויו ביום תפיסתו, אלא אם מתקיימות נסיבות אחרות הקשורות להליך הפלילי גופו, המצדיקות זאת, בהינתן שהגורם הממונה בפרקליטות נתן דעתו על כך.

5. הנעת תהליכים בתחום החילוט ופיתוח מערכתי של ממשקים ותהליכי עבודה הן עם גורמים ממשלתיים שעמם נוסדו קשרי עבודה לצורך הקמת מנגנוני ניהול ומימוש לרכוש, הן עם מכלול רשויות האכיפה וגופי הביטחון, במטרה לשפר מדיניות, תהליכי עבודה ונהלים.

אופן ניהול הרכוש התפוס המיועד לחילוט:

- מומחיות - ניהול רכוש שנתפס מכוח צו תפיסה בשלב הטרומי (בטרם הוגש כתב אישום), או מכוח צו חילוט זמני במהלך ניהול ההוכחות (עובר למתן הכרעת הדין), או מכוח צו חילוט סופי (לאחר מתן הכרעת הדין) הוא מלאכת מחשבת. מלאכה המצריכה ניסיון, ידע ומומחיות כפולים: הן בנישת החילוט והן באספקטים משפטיים (בפן הפלילי והאזרחי), כלכליים ומסחריים מגוונים (מהעולם העסקי) הנוגעים לניהול נכסים ולשמירה על ערכם בשוק החופשי.
- יצירתיות - כל נכס שנתפס דורש טיפול ייחודי המדויק לו, בנסיבות כל מקרה לגופו. אין פתרון מגירה אוטומטי. נהפוך הוא, פתרון שהיה יעיל בתיק חילוט אחד - לא בהכרח יספק מענה הולם בתיק חילוט אחר, והחשיבה נעשית כל פעם מחדש.
- שמירת ערך - יחידת החילוט מחויבת לשמור על ערך הרכוש בשלב הזמני (כל עוד לא הוכחה אשמת הנאשם ולא הוכרע דינו), בצורה המיטבית, היעילה והחסכונית ביותר, וכפופה בעניין זה, בין היתר, לחוק השומרים. יוער, כי בשלב הזמני איש אינו יודע לידי מי ייקבע כי יש להעביר את הרכוש בסופו של יום.
- שליחות - יחידת החילוט היא שליחת האינטרס הציבורי, ובראש ובראשונה מייצגת את זכויות המדינה לחלט רכוש המעורב בביצוע עבירה על-מנת שהנאשם לא ייצא נשכר ממנו בשום דרך. זה המצפן שלאורו מנווטת היחידה את דרכה.
- איזון ומידתיות- היחידה אינה חיה במרחב ריק. היא צועדת בעולם משפטי שגבולותיו הותוו על-ידי פסיקת בית המשפט העליון, ובתור שכזו-מוטלת עליה החובה לפעול באופן מידתי, בשים לב לשלב בו הוצא צו התפיסה או החילוט ולעוד שלל שיקולים נוספים. והכל-על-מנת למזער הפגיעה הבלתי נמנעת בזכויות הקניין של חשודים/נאשמים/ וצדדים שלישיים לצורך הגשמת תכליות ההליך הפלילי בכלל ותכליות החילוט בפרט.
- אפקטיביות - מדד מרכזי לאפקטיביות, שעל-פיה נמדד גוף שייעודו לנהל רכוש לאורך זמן, טמון ביכולתו להביא לצמצום משמעותי בהוצאות ניהול הנכסים בשלבי התפיסה הזמניים ולהבטיח שהרכוש שנתפס והועבר לאחריותו נקי מכל חוב, שעבוד וזכויות של צדדי ג'. זאת, בין באמצעות הצגת אלטרנטיבה מסחרית-עסקית לרשויות האכיפה, הנתמכת בעמדה משפטית סדורה, שמטרתה להמיר את המשך תפיסת הרכוש שעלויות ניהולו גבוהות או מפחיתות מערכו בחלופות תפיסה משפטיות חסכוניות יותר אשר שומרות על ערכו ושבאפשרותן להשיג אותה המטרה בסוף ההליך, ובין באמצעות הקמת פלטפורמות ניהול לוגיסטיות אפקטיביות ויעילות לתפיסת נכסים בהעדר אפשרות לנקוט דרך אחרת, והכל - על-מנת למקסם את תוצרי החילוט.

עיקרי פעילות יחידת החילוט בשנת 2016

עיקרי תכנית עבודה דו-שנתית (לשנים 2017-2018), מטרות ויעדים:

במהלך שנת 2016 הניעה יחידת החילוט תהליכים מרכזיים, העמיקה ממשקים ונוהלי עבודה מול גורמים עמיתים חיצוניים, המשיכה באפיון מאגר מידע ממוחשב לקראת הקמתו בשנת 2017 ובמיסוד שיטות עבודה ונהלים פנימיים. להלן עיקרים מפעילות זו:

א. השלמת אפיון ופיתוח מערכת המחשוב החדשה, המותאמת לצרכיה המגוונים של היחידה, בשיתוף עם אגף מערכות מידע שבאפוטרופוס הכללי.

ב. הקמת ממשק טכנולוגי בין המשטרה לבין יחידת החילוט להעברת כל המידע הפלילי-כלכלי הרלוונטי לסוגיית חילוט הרכוש ולניהולו, החל מתחילת החקירה, לרבות טרם הפתיחה בחקירה גלויה.

ג. קידום וליווי יוזמות חקיקה בקשר עם סמכויות יחידת החילוט (תקנות המאבק בטרור, תקנות החילוט).

ד. העמקת ממשק העבודה של יחידת החילוט עם רשויות הביטחון (הצבא, השב"כ ומשרד הביטחון) בעקבות כניסתו לתוקף של חוק המאבק בטרור , תשע"ו-2016.

ה. הבניית נוהל עבודה של יחידת החילוט מול רשות המסים לאור התיקונים החדשים לחוק איסור הלבנת הון (ובהם: הוספת עבירות מס חמורות לרשימת עבירות המקור על-פי התוספת הראשונה לחוק).

יחידת החילוט

ז. קידום נוהלי עבודה בין יחידת החילוט לבין המשטרה והפרקליטות והגדרת קווי תפר, שגובשו בשיתוף כלל הגורמים הרלוונטיים.

ז. גיבוש נוהל תפיסת כלי רכב ובקשה למתן צו למכירתם או לשחרורם בכפוף להפקדת ערובה בגין ירידת ערכם - הופץ נוהל בנושא תפיסת כלי רכב (שהינם, כידוע, בבחינת "נכס מתכלה"), שלפיו יש לחתור בשלב מוקדם ככל האפשר למכירתם, ולחלופין לשחרורם לבעליהם, וזאת בכפוף להפקדת ערובה בגין ירידת ערכם.

ח. קידום נוהל עבודה מול המשטרה לעניין תפיסת מעבדות סמים ותפיסת חומרים מסוכנים.

ט. קידום מכרז המיטלטלין והמכרז למכירת תכשיטים ופריטי אמנות.

פעילות מחלקת התפעול והלוגיסטיקה

1. במהלך שני הרבעונים הראשונים של שנת 2016 החלו המשטרה ורשות המסים להיעזר ביחידת החילוט באופן תדיר בתיקי החילוט, משלב הפתיחה בחקירה גלויה (ולעתים אף עובר לו, עוד בשלב החקירה הסמויה), כך שמחלקת התפעול והלוגיסטיקה שימשה חוליה בלתי נפרדת בליווי התיק על כל שלביו: החל בייעוץ ראשוני לעניין היקף הרכוש האופציונלי לתפיסה, עבור במתן הערכת שמאים חיצוניים לגבי שווי הרכוש המיועד לתפיסה (למשל: תכשיטים, דברי ערך ותכולת דירה) וכלה בסיוע מקצועי במהלך התפיסה עצמה לגבי שינוע ואחסנת התפוסים - הכול בהתאם לנסיבות המיוחדות בכל תיק ובשים לב לשמירת ערך התפוסים בצורה הריאלית והאופטימלית ביותר.

2. במהלך שנת 2016 ליוותה מחלקת התפעול והלוגיסטיקה של יחידת החילוט עשרות תפיסות בתיקי חילוט. למשל: 10 מעבדות סמים, מפעל לעיבוד בשר, מכולת קירור בשר, ציוד צלילה, מכונת GRC, ציוד ממכון ספא, תפיסת תכולת בית לאחר מתן הערכת שווי (בתיק אדמה), תפיסת כלי רכב והטיפול באחסנתם ומכירתם, גרירה ואחסנה של אוטובוסים, תפיסת חלקי חילוף של רכב ארבע על ארבע, תפיסת משאיות ונגררים על תכולתם במעבר כרם שלום ותפיסת מכולה עם חומר מסוכן בנמל אשדוד, וכיו"ב.

3. מכרז המיטלטלין - היחידה שוקדת על כתיבת מכרז מרכזי לאיתור ספקים לצורך תפיסה, שינוע וניהול נכסי מיטלטלין. הליך הכתיבה נעשה בתיאום עם משרד האוצר, הלשכה המשפטית במשרד המשפטים וחשבות המשרד. הטיפול בנכסים יהיה כולל, החל מרגע התפיסה ועד להשבתם, או, לחלופין, מכירתם, בהתאם להחלטות בית המשפט בעניין. מטרת המכרז להסדיר את פעולות הפירוק, השינוע והאחסון של הרכוש שנתפס בכל רחבי המדינה ובכך להניח תשתיות אופרטיביות לפעילות יחידת החילוט לאור צמיחתה והתפתחותה והנסיקה בהיקף התיקים הבאים אל פתחה, לצורך מתן מענה למגוון הגופים שמלווה היחידה ולמתן שירות יעיל, מהיר וחסכוני יותר.

הצוות המשפטי

יוזמות חקיקה

1. במהלך השנה האחרונה קודמו ביוזמת היחידה ובליווייה תיקוני חקיקה, הנוגעים ישירות לסמכויות האפוטרופוס הכללי לחלט ולנהל רכוש גם בשלבים הטרומיים (חוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016, תקנות האפוטרופוס הכללי לעניין חוק המאבק בטרור, הצעת מחליטים לצורך הרחבת סמכויות הניהול של היחידה (המתבצעות ממילא בפועל בתחומי המאבק בטרור, פסד"פ, ארגוני פשיעה)).

רוחות חדשות בפסיקה

2. בפסיקת בתי המשפט מסתמן שינוי מגמה בשנתיים האחרונות, הבא לידי ביטוי, בין היתר, במודעות ובערנות הולכות וגוברות של בתי המשפט הדנים בתיקי החילוט לעצם קיומה של יחידת החילוט כגוף מלווה ומומחה לעניין נישת החילוט, ליכולותיה לנהל את הנכסים המורכבים על-פי הרציונלים שנקבעו בפסיקה, ולפתיחותם לנושא, הניכרת בקבלת החלטות העולות בקנה אחד עם תכליות החילוט, תוך יישום פתרונות הניהול שמציעה יחידת החילוט במהלך הדיון. למשל: בתיקים שבהם במקביל להליך פלילי מתנהלים הליכי פירוק או פשיטת רגל - מתעוררות סוגיות מורכבות ותקדימיות, הנוגעות הן להתנגשות בין זכות המדינה לחלט רכוש בהליך פלילי לבין זכויות קניין וזכויות אובליגטוריות של נושי החשוד/הנאשם, או של הטוענים לזכות, והן לסוגיות דיוניות, הנובעות מעצם ניהול ההליכים במקביל. יוער, כי מעורבות נציגי היחידה המומחים לתחום החילוט הן בפן הפלילי-כלכלי והן בפן האזרחי - חיונית לא רק עבור רשויות החקירה, התביעה והאכיפה הכלכליות, אלא גם עבור המותבים בערכאות השונות, שלרוב בקיאים בעיקר בתחומי מומחיותם, ופחות בדינים משיקים.

ליווי גופי הביטחון ביישום הוראות חוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016

3. חוק המאבק בטרור הוסיף נדבך משמעותי נוסף למורכבותה של מלאכת הניהול של הרכוש התפוס המיועד לחילוט הן מבחינת אופי, היקף וחומרת העבירות שבקשר עמן נתפס הרכוש (עבירות טרור), הן מבחינת סוג הרכוש התפוס (סחורות, ציוד דו-שימושי, ובכלל זאת: חומרים מסוכנים, תקשורת/מחשבים, ציוד חשמלי ומכונות, צבעים, כלי עבודה, חומרי בנייה, חלקי חילוף לרכב, סיבים אופטיים, וכיו"ב), הן מבחינת אופי הליך התפיסה וסוג הצו המסמיך לתפוס ולנהל את הרכוש בכל שלבי ההליך (מכוח שני ערוצים מרכזיים: תפיסה וחילוט מינהליים מכוח צו של שר הביטחון, או תפיסה וחילוט פליליים) והן מבחינת המיקום הגיאוגרפי של התפיסה (מעבר כרם שלום, מעבר ארז, ניצנה, ונמל אשדוד).

4. החוק החדש, מסמיך את האפוטרופוס הכללי, בין היתר, לנהל את הרכוש שנתפס בגין חשד לביצוע עבירות טרור גם בשלב הזמני, ואף קובע חובת היוועצות עמה בנושאים שבתחומי אחריותה (לפי סע' 68(ב) לחוק), וזאת בעקבות תהליך הפקת לקחים מתמשך, וכתוצאה של התפתחות יחידת החילוט ועבודתה המאומצת בשטח.

קרן החילוט הייעודית של סחר בבני אדם

5. כגורם הסטטוטורי המוסמך לעניין פיצוי נפגעי עבירת סחר בבני אדם - החל מיום ה- 14.6.16 - מונתה יחידת החילוט כגורם המוסמך לעניין בחינת בקשת נפגע עבירה של סחר בבני אדם למימוש פסק דין לפיצויו מכוח סע' 377ה(ג) לחוק העונשין. מאז נבחנו על-ידי היחידה 16 בקשות, ובשש מתוכן הוחלט, כי מוצו ההליכים נגד החייבים (כולם או חלקם). בנוסף, היחידה מלווה בחודשים האחרונים את הליך חקיקת התקנות בנושא הקרן השמורה.

ליווי המכירה של נכסי נדל"ן

6. היחידה מפקחת על כ-38 נכסי נדל"ן (מקרקעין ודירות/בתים), המיועדים לחילוט סופי, ובכלל זאת: עורכת ביקורים במקום, מפנה הטיפול במכירת הנכסים למיקור-חוץ ועוקבת אחר מימוש הנכסים.

חלק ממומחיות היחידה בליווי מימושם של נכסים שחולטו הינה לכוון ולזקק בשיח מול השמאי את ההיבטים והשיקולים שיש להביא בחשבון בבואו להעריך את הנכס. זאת, בשים לב לסוג הנכס, לטיב הזכויות בו (זכויות חכירה, חברה משכנת, בעלויות הרשומות בטאבו, וכיו"ב), לשוויו במימוש בפועל (להבדיל משוויו בשוק הנדל"ן), לאילוצים בשטח שיש להביא בחשבון (כמו: פינוי פולשים), למשכנתאות, לחובות עבר לרשויות המקומיות ולרשות המסים ולהיבטים מתחום התכנון והבנייה (כמו: בנייה ללא היתר, חריגות בנייה, וכיו"ב). יתרה מזאת, נציגי היחידה מנהלים את המשא ומתן מול הקבלנים, והיזמים ככל שמדובר בדירות שנרכשו מקבלן, ומול עורכי הדין של הרוכשים כשמדובר בקבוצת רכישה, והודות להבנתם המעמיקה במשפט המסחרי על ענפיו (ובהקשר זה - שוק הנדל"ן) חוסכים סכומים נכבדים, שאחרת היו מתגלגלים לכיסי המעורבים האחרים.

המחלקה הפיננסית - תפקידים וסמכויות

1. טיפול בהעברת הכספים והנכסים הפיננסיים שנתפסו (ניירות ערך, מניות, וכיו"ב) לחשבון יחידת החילוט.
2. ניהול הכספים בקרנות (ישירות או באמצעות יחידת ההשקעות), תוך שמירה על ערכם עד למתן צו החילוט הסופי בעניינם.
3. העברת הכספים לקרנות החילוט השונות עם קבלת צו החילוט הסופי בעניינם.
4. ביצוע של בדיקת נאותות חשבונאית לחברות תפוסות לצורכי חילוט ו/או חברות שמבקשים לתפוס - לצורך הערכת היקף הכספים שניתן לתפוס מחשבונות הבנק של חברות ועסקים.
5. מינוי רו"ח משקיף מטעם יחידת החילוט מכוח צו בית משפט בחברות תפוסות הן בהליכים פליליים והן מכוח צווים מינהליים של שר הביטחון, או צווים פליליים מכוח חוק המאבק בטרור, ומעקב חשבונאי אחר פעילות החברות. ניתוח חשבונאי של נתוני הנהלת חשבונות של החברה התפוסה והפעולות המבוצעות בחשבון הבנק שלה.
6. ביקורת תשלומים וביצוע הוראות תשלום לספקים חיצוניים.
7. הערכות שווי לנכסי נדל"ן המיועדים לחילוט.

דוגמאות לתיקים מורכבים שליוותה יחידת החילוט במהלך שנת 2016, שהתעוררו בהם סוגיות ייחודיות בשלב הזמני

דיני קדימויות - התנגשות בין חילוט להליכי פשיטת רגל על רקע מימוש דירת מגורים

במקרה דנן לנאשם ולרעייתו זכויות בדירת מגורים, אשר נרכשה על-ידם טרם ביצוע העבירות המיוחסות לו. במסגרת הליכי פשיטת הרגל (המתנהלים במקביל להליך הפלילי) מונה נאמן לנכסי החייב/הנאשם, ככונס למכירת זכויות הנאשם בדירת מגוריו. בעקבות פניית הפרקליטות ליחידת החילוט בנוגע למכירת הנכס, בחנה היחידה את הסוגיה על סמך המסמכים בתיק והמליצה על מתווה פעולה מול הנאמן בעניין חלקו של החייב בתמורת המכר, וכן ייעצה בסוגיות מורכבות מתחום המשפט המסחרי, כגון: מעמד חובות קיימים על הנכס ומעמד נושי החייב, שתביעות החוב שלהם אושרו על-ידי הנאמן מול זכות החילוט, וכיו"ב.

מו"מ שנוהל על-ידי יחידת החילוט מול קבלן שטען טענת קיזוז בנוגע לביטול עסקת מכר של דירת מגורים

בתיק זה התנהלה חקירה על-ידי היחידה החוקרת של רשות המסים. במסגרת החקירה ניתנו על-ידי בית המשפט צווי תפיסה על זכויותיו של החשוד ושל חברה בבעלותו. במסגרת צווי התפיסה נתפסו זכויות החשוד בדירת מגוריו ובשלוש דירות שנרכשו על-ידו מחברות קבליות, שלא שולמה בגינן מלוא התמורה. במקביל, הוגשה על-ידי בא כוח החשוד בקשה לשחרור תפוסים, וכן הוגשה בקשה מטעם הקבלן לביטול הסכם המכר וקיזוז הכספים. בעקבות סיועה של יחידת החילוט, בין היתר במו"מ מול הקבלן - הושגו הסכמות בין הצדדים, שקיבלו תוקף של פסק דין בעניין תפיסת הרכוש בכלל, והזכויות

יחידת החילוט

בדירות שנרכשו על-ידי החשוד בפרט. מכוח פסק דינו של בית המשפט הנכבד בוטלו הסכמי המכר של שלוש הדירות שנרכשו על-ידי החשוד, והסכומים שהוחזרו על-ידי החברות הקבלניות הופקדו בקרן החילוט.

ניתוח משפטי בקשר עם דיני קדימויות מול נושה מובטח בעל שעבוד על זכות במקרקעין

עסקינן בזכות במקרקעין של נאשם, שניתן לגביה צו חילוט, כשמנגד קיים שעבוד על זכויות הנאשם לטובת צד שלישי, שהינו נושה מובטח תם לב, שהלווה כספים לנאשם, כך שהזכויות במקרקעין שועבדו לטובתו כדין זמן רב לפני ביצוע העבירות.

מעיון במסמכים בתיק עלה, כי מדובר בקרקע בעלת ייעוד לגן לאומי, אשר בהתאם לחוות דעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה אינה מזכה את בעליה בתשלומי איזון במקרה של איחוד וחלוקה של הקרקע. לאור חוות הדעת הנ"ל ושווי המקרקעין כפי שהוערך על-ידי השמאי הממשלתי - ניתנה המלצת יחידת החילוט, שלפיה מימוש הקרקע אינו כדאי כלכלית, כך שיש לאפשר לנושה המובטח לפעול למכירתה באמצעות כונס הנכסים מטעמו בכפוף להתחייבותו, כי הסכום שייוותר בקופת הכינוס לאחר כיסוי החוב לנושה המובטח יועבר לקרן החילוט.

מינוי רואה חשבון משקיף מטעם יחידת החילוט על פעילות חברה ציבורית שנכסיה נתפסו במסגרת הליך פלילי

בתיק זה, המנוהל על-ידי היחידה החוקרת ברשות המסים, ניתנו צווי תפיסה על נכסיהם של חברה ציבורית ושל בעל מניותיה, שנטען לגביהם, כי הם עלולים להביא לקריסתה הכלכלית של החברה ולפגיעה משמעותית בציבור בעלי מניותיה. לטענת המדינה, כנגד שחרור חשבונות הבנק על החברה להפקיד בקרן החילוט סכום משמעותי להבטחת חילוט עתידי, אך מנגד, טענה החברה, כי אין בידיה סכום משמעותי במזומן להפקדה בקרן החילוט, אשר לא יגרום לנזק בלתי הפיך לחברה.

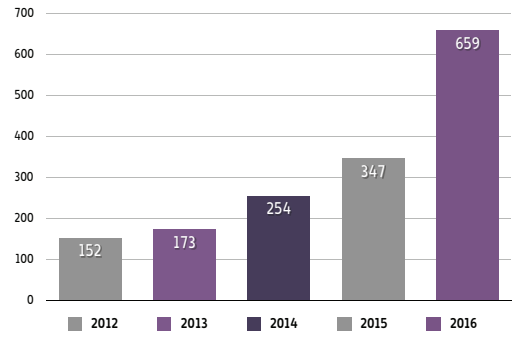
בעקבות מעורבות יחידת החילוט בתיק הושג מתווה להסדר, שלפיו במקביל להעברת סכום כסף ראשוני לקרן החילוט, תמנה יחידת החילוט רואה חשבון מטעמה, שיבחן את מצבה הכלכלי של החברה ואת מצבת נכסיה הפנויים לחילוט. בסופו של יום הוגשה חוות דעת רואה החשבון לבית המשפט יחד עם המלצת יחידת החילוט לתפיסת חלק מנכסי החברה, כך שתפיסתם לא תפגע בפעילות העסקית השוטפת של החברה במהלך ניהול המשפט מצד אחד, ומצד שני תמנע הברחת רכוש ותאפשר את חילוטו בסוף ההליך.

נתוני פעילות של חילוט רכוש בשנת 2016

פתיחה של תיקי חילוט

בשנת 2016 נפתחו ביחידה 659 תיקי חילוט, זאת בהשוואה לשנת 2015, שבה נפתחו ביחידה 347 תיקי חילוט, ובהשוואה לשנת 2014, שבה נפתחו ביחידה 254 תיקי חילוט. מדובר בעלייה של כ-90% במספר תיקי החילוט שנפתחו בהשוואה לשנת 2015 ובעלייה של 160% במספר התיקים שנפתחו בהשוואה לשנת 2014. מאז הקמת היחידה נפתחו 1,260 תיקים, מתוכם 993 עדיין פתוחים ובטיפול בשל המשך ניהול ההליכים הפליליים בגינם.

פתיחת תיקי חילוט:

שמאות מקרקעין

סך הנכסים שהועברו להערכת שמאי ושניתנה בגינם הערכת שווי במהלך שנת 2016 עמד על 57 נכסים. שווי הנכסים שהוערכו: 364,014,000 ש"ח.

שמאות רכוש אחר

מספר התיקים שנדרשה בהם הערכת שווי של נכסי מיטלטלין תפוס (ציוד במעבדות סמים, תכשיטים, בגדים, ריהוט, וכיו"ב) עמד על 30 תיקים. שווי הנכסים שהוערכו: 3,316,708 ש"ח.

ייעוץ משפטי בנכסי מקרקעין התפוסים בצווים זמניים

במהלך שנת 2016 סייעה יחידת החילוט לגורמי האכיפה בהיבטים המשפטיים הקשורים בניהול נכסי המקרקעין שנתפסו בסעדים זמניים. סך הנכסים שלגביהם ניתן הסיוע עמד על 141 נכסים ב-33 תיקים.

מימוש מקרקעין (צו חילוט חלוט)

סך נכסי המקרקעין שבטיפול היחידה עומד על 45 נכסי מקרקעין (שניתן בגינם צו חילוט סופי). במהלך שנת 2016, המשיכה יחידת החילוט בהליך מימוש נכסי המקרקעין אשר מנוהלים על-ידה. נכון לסוף שנת

2016 נמצאים 14 נכסים בהליכי מימוש ו-11 נכסים נוספים מצויים בשלבי העברה להליכי מימוש לאחר ביצוע שמאות וטיפול משפטי נדרש. בנוסף, בגין 19 נכסים נוספים מתנהל מו"מ לפדיונם, או שהם משמשים כערובה להבטחת תשלום החילוט, כפי שנקבע בגזרי הדין. בנכס אחד קיימת מניעה משפטית למימושו, והעניין מטופל על-ידי יחידת החילוט מול הפרקליטות, שניהלה את ההליך הפלילי.

טיפול בהמחאות מחוללות

בשנת 2016 פתחה יחידת החילוט 22 תיקי הוצאה לפועל במסגרת תיקי חילוט זמני, בשווי כולל של כ-4,000,000 ש"ח. במהלך שנה זו נוהלו על-ידי יחידת החילוט 9 תיקים שהוגשו בהם התנגדויות בבתי משפט השלום. ב-5 מהתיקים הסתיימו ההליכים.

מתן ייעוץ ופיקוח על חברות שמניותיהן נתפסו בצווים זמניים

במהלך שנת 2016, קידמה היחידה נוהל בנושא תפיסת מניות וניהול של חברות שנתפסו בצו זמני, שלפיו יש לחתור בשלב מוקדם ככל האפשר לשחרורן לפעילות עסקית שוטפת, וזאת בכפוף להפקדת ערובה כספית משמעותית ומינוי משקיף רואה חשבון. תפקידו של המשקיף הוא לפקח, בין היתר, כי מנהלי החברה אינם מבריחים נכסים למטרות זרות לפעילות השוטפת, לרבות לטובת החשודים, בניגוד להחלטות בית משפט, או מעבירים את פעילותה העסקית של החברה לחברה חדשה שקמה לצורך כך, וכיו"ב. כמו כן, במהלך שנת 2016 יישמה יחידת החילוט את הנוהל האמור לגבי 8 חברות שמניותיהן נתפסו בצווים זמניים. בחלקן אף מונה בהסכמה משקיף רואה חשבון מטעם יחידת החילוט.

קרן חילוט סחר בבני אדם

במהלך שנת 2016 התקבלה החלטה על חלוקת סך של 518,306 ש"ח מתוך הכספים אשר קיימים בקרן החילוט סחר בבני אדם.

יחידת החילוט פועלת למכירת נכס שחולט לטובת קרן סחר בבני אדם. שוויו מוערך של הנכס הנ"ל הינו 1,300,000 ש"ח.

הודות לפעילות המאומצת של יחידת החילוט לצורך הגדלת הסכום בקרן החילוט התקבלו בשנת 2016 סך של 193,568 ש"ח. בינואר 2017 התקבל סכום נוסף של 1,072,405 ש"ח מקנסות.

להלן נתוני חילוט וקנסות בשנת 2016 לקרנות החילוט, על-פי החוקים השונים:

התקבולים על-פי החוק לאיסור הלבנת הון הסתכמו ב-154,095,254 ש"ח (בהשוואה ל-48,286,778 ש"ח בשנת 2015 ול-58,605,214 ש"ח בשנת 2014). נכון ליום 31.12.2016 יחידת החילוט מנהלת כספים בתיקים שבהם תפוס רכוש בשלב הסעדים הזמניים בסך של 89,892,251 ש"ח (112 תיקים בהם תפוס רכוש כסעד זמני).

התקבולים על-פי פקודת הסמים המסוכנים הסתכמו ב-8,107,357 ש"ח (בהשוואה ל-11,233,922 ש"ח בשנת 2015 ול-10,802,762 ש"ח בשנת 2014). נכון ליום 31.12.2016 יחידת החילוט מנהלת כספים בשלב הסעדים הזמניים בסך של 4,179,664 ש"ח (12 תיקים שבהם תפוסים כספים כסעד זמני).

טיפול משפטי בכלי רכב התפוסים בצווים זמניים

בשנת 2016 סייעה יחידת החילוט לגורמי האכיפה בהיבטים המשפטיים הקשורים בניהול כלי רכב שנתפסו, כגון: ליווי משפטי בנושאים שונים, בין היתר מול כונסי נכסים, בנקים וחברות ביטוח. כמו כן, ניתן סיוע בהכנת בקשות לשחרור תפוסים ומימוש החלטות שיפוטיות. סך כלי הרכב שלגביהם ניתן הסיוע האמור עמד על 145 כלי רכב.

בשנת 2016 התקיימו ארבעה מכרזים למכירת כלי רכב שחולטו, כמפורט להלן:

- במכרז הראשון - נמכרו 13 כלי רכב והתקבל בגינם סך של 618,779 ש"ח.
- במכרז השני - נמכרו 25 כלי רכב והתקבל בגינם סך של 693,073 ש"ח.
- במכרז השלישי - נמכרו 15 כלי רכב והתקבל בגינם סך של 265,100 ש"ח.
- במכרז הרביעי - נמכרו 12 כלי רכב והתקבל בגינם סך של 439,470 ש"ח.

תקבולים ממכירת מיטלטלין

במהלך שנת 2016 החלה יחידת החילוט - באמצעות ועדת מכירות מיוחדת שהקימה - למכור פריטי מיטלטלין שנתפסו על-ידי המשטרה עם הפתיחה בחקירה גלויה.

פירוט המכירה והיקף התקבולים שהתקבלו מהמכירות הפומביות בשנת 2016

מס' ועדה	מס' פריטים שנמכרו	סה"כ מכירה
1	3	4,512 ש"ח
2	2	4,599 ש"ח
3	2	1,522 ש"ח
7	1	91,750 ש"ח

מחלקת עיזבונות לטובת המדינה

מבוא

מחלקת עיזבונות לטובת המדינה הינה יחידה בהנהלת האפוטרופוס הכללי.

מחלקה זו עוסקת בארבעה תחומים עיקריים:

1. עיזבונות לטובת המדינה;
2. תרומות לטובת המדינה;
3. ניהול הקדשות שהאפוטרופוס הכללי משמש בהם כנאמן והפעלתם;

עיזבונות לטובת המדינה

האפוטרופוס הכללי הוסמך, בהחלטות הממשלה שהתקבלו החל משנת 1955 ואילך ובהתאם לחוק האפוטרופוס הכללי, תשל"ח-1978, לטפל ולייצג את המדינה ואת מוסדותיה בכל הנוגע לקבלת עיזבונות לטובתם. העיזבונות אינם מהווים חלק מתקציב המדינה, והם מיועדים למטרות צדקה בתחומים רבים, בהם תחומי החינוך, העבודה והרווחה, השיכון, הביטחון, קליטת העלייה, הרפואה, וכיו"ב.

מכוח זה פועלת מחלקת עיזבונות לטובת המדינה בהנהלת האפוטרופוס הכללי במטרה לקיים את הצוואה במקום מושבו של המצווה, לממש את הנכסים בעיזבון, להעביר את הכספים לישראל ולהעמידם לרשות הגופים שאותם קבע המצווה, או ליעדים ולמטרות שקבעה הוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות לטובת המדינה.

ככלל, הייעוד לעיזבונות נקבע על-ידי המצווים והתורמים, ומחלקת העיזבונות לטובת המדינה מחויבת לממש רצון זה באמצעות העברת העיזבון או התרומה ליעדם, תוך שהיא מוודאת שרצון המצווה מומש במלואו וכי הוא זכה להנצחה נאותה.

במקרים שבהם הועיד המצווה את התרומה למדינת ישראל או למטרות כלליות מבלי לפרט שמו של גוף ספציפי השייך למדינה, נקבע ייעודו של העיזבון על-ידי הוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות לטובת המדינה שליד משרד המשפטים - ועדה שבראשה עומד שופט בדימוס.

תרומות לטובת המדינה

לצד הטיפול בעיזבונות לטובת המדינה, מוסמכת המחלקה לרכז את כל התרומות שמתקבלות לטובת המדינה.

מדובר בתרומות מאנשים פרטיים, המגיעות מכל רחבי העולם ואשר באמצעות התרומה הכספית שהם מעבירים מבטאים את הקשר העמוק שהם רוחשים למדינת ישראל.

כספי התרומות מחולקים באותו אופן שבו מחולקים כספי העיזבונות.

ניהול הקדשות בהם האפוטרופוס הכללי משמש כנאמן

בנוסף, המחלקה מנהלת כ-150 הקדשות ציבוריים, שבהם משמש האפוטרופוס הכללי כנאמן. בחלק מההקדשות האפוטרופוס הכללי משמש כנאמן יחיד ובחלקם הוא חולק תפקיד זה יחד עם נאמנים נוספים, כאשר מרביתם הם גורמי ממשל וציבור.

כספי ההקדשות מושקעים באפוטרופוס הכללי בהתאם לחוק האפוטרופוס הכללי.

חלקם של ההקדשות מתכללים (חלוקת קרן ופירות) ומרביתם נצחיים (חלוקת פירות בלבד).

קשת המטרות של ההקדשות רחבה ביותר והיא כוללת מלגות לסטודנטים, מלגות לחיילים משוחררים, נכי צה"ל, יתומי מלחמה, עזרה לנזקקים, עזרה לניצולי שואה, עזרה לעולים חדשים, עזרה לגיל השלישי, מחקר ועוד.

ההקדשות רשומים אצל רשם ההקדשות, והאפוטרופוס הכללי פועל בהם מכוח חוק הנאמנות התשל"ח-1978.

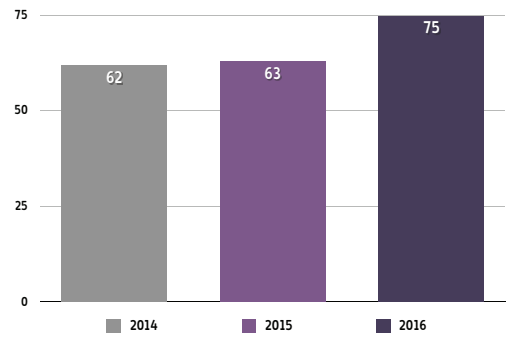
תיאור פעילות מחלקות היחידה במהלך שנת 2016

סיכום פעילות המחלקה בשנת העבודה 2016

בשנת העבודה 2016 נפתחו במחלקה 75 תיקים חדשים, בהשוואה ל-62 תיקים חדשים שנפתחו בשנת 2015.

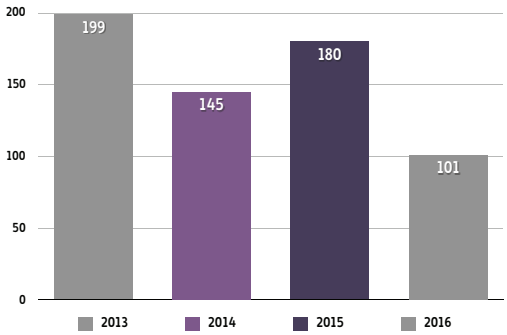
נכון ליום 31.12.2016 היו בניהול המחלקה 2,194 תיקים פעילים, בהשוואה ל-2,245 תיקים בסוף שנת 2015 ול-2,276 תיקים בסוף שנת 2014.

מספר תיקים שנפתחו

בשנת 2016 התקבלו במחלקה כספים בסכום כולל של כ-102 מיליון ש"ח, וזאת בהשוואה לכספים בסך של כ-180 מיליון ש"ח שהתקבלו בשנת 2015 ולכספים בסך של כ-138 מיליון ש"ח שהתקבלו בשנת 2014.

כספים שהתקבלו באמצעות המחלקה

מקור הכספים שהתקבלו במחלקה בשנת 2016 על-פי מדינות המוצא העיקריות:

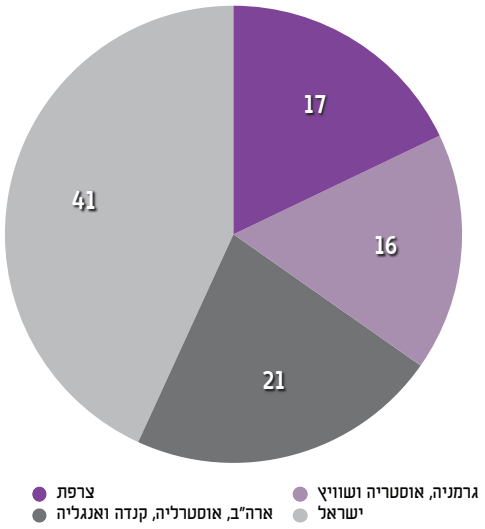
ישראל - כ-41 מיליון ש"ח

ארה"ב, אוסטרליה, קנדה ואנגליה - כ-21 מיליון ש"ח

צרפת - כ-17 מיליון ש"ח

גרמניה - כ-16 מיליון ש"ח

המדינות העיקריות שמהן התקבלו כספים בשנת 2016 (במיליוני ש"ח)

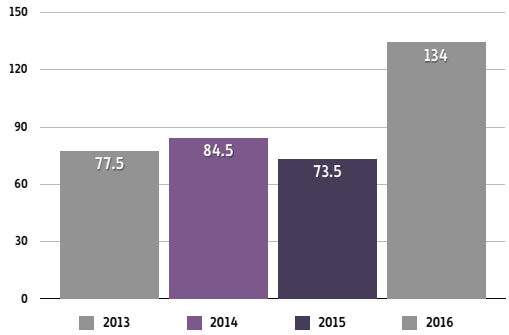

דיווחים לוועדת העיזבונות

בשנת 2016 הועברו לוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות לטובת המדינה שבמשרד המשפטים, לצורך חלוקה, כספים בסכום כולל של כ-134 מיליון ש"ח מתוך הכספים שהתקבלו באפוטרופוס הכללי, וזאת בהשוואה לשנת 2015, שבה הועברו לוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות לטובת המדינה שבמשרד המשפטים, לצורך חלוקה, כספים בסכום כולל של כ-82 מיליון ש"ח.

בשנת 2016 הועברו לגופים ולארגונים שונים באמצעות משרדי הממשלה, בהתאם להחלטות הוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות לטובת המדינה שבמשרד המשפטים, כספים בסך כולל של כ-99.5 מיליון ש"ח. הנתון המקביל בשנת 2015 עמד על סך כולל של כ-73.5 מיליון ש"ח, ובשנת 2014 עמד נתון זה על 84.5 מיליון ש"ח.

כספים שהועברו על-ידי המחלקה על-פי החלטות הוועדה הציבורית (במיליוני ש"ח)

הקצאת הכספים לגופים ולארגונים בשנת 2016 על-פי החלטות הוועדה הציבורית הייתה באמצעות משרדי הממשלה כדלקמן:

- משרד הביטחון: כ-12 מיליון ש"ח
- משרד הבריאות: כ-55 מיליון ש"ח
- משרד הרווחה: כ-13 מיליון ש"ח
- משרד החינוך: כ-8 מיליון ש"ח
- משרד התרבות והספורט: כ-2 מיליון ש"ח
- משרד השיכון והבינוי: כ-2 מיליון ש"ח
- משרד הדתות : כ-3 מיליון ש"ח
- משרד המדע: כ-1 מיליון ש"ח
- המשרד לאיכות הסביבה: כ-0.75 מיליון ש"ח
- משרד התיירות: כ- 1 מיליון ש"ח
- משרד החקלאות: כ- 1 מיליון

מחלקת עיזבונות לטובת המדינה

הכספים שהועברו בשנת 2016 ישירות לגופים הנהנים, על-פי בחירת המצווים או החלטות נאמני הקדשות, הסתכמו בכ-95 מיליון ש"ח (בהשוואה לכ-65 מיליון ש"ח בשנת 2014 ולכ-91 מיליון ש"ח בשנת 2015).

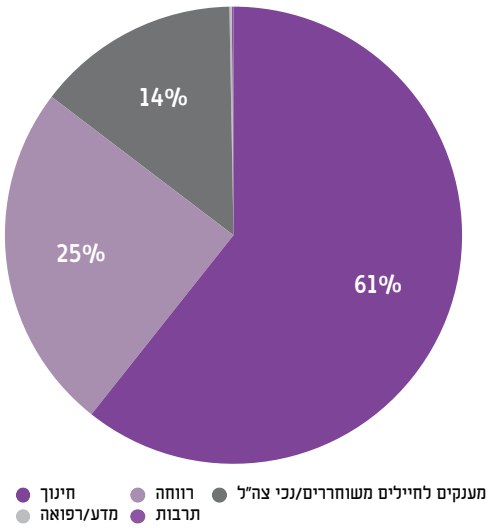
חלוקה ישירה מהמחלקה של כספי הקדשות

בשנת 2016 שולמו כ-5 מיליון ש"ח ישירות לגופים מכספי הקדשות.

חלוקה מכספי הקדשות בשנת 2016, לפי תחומים

ייעוד	סה"כ
חינוך	3,063,816
רווחה	1,246,206
מענקים לחחילים משוחררים/ נכי צה"ל	725,250
מדע/רפואה	8,418
תרבות	6,200
סכום כולל	5,049,890

חלוקה ישירה מכספי הקדשות

תשלומים שהועברו ישירות למוטבים על-ידי המחלקה

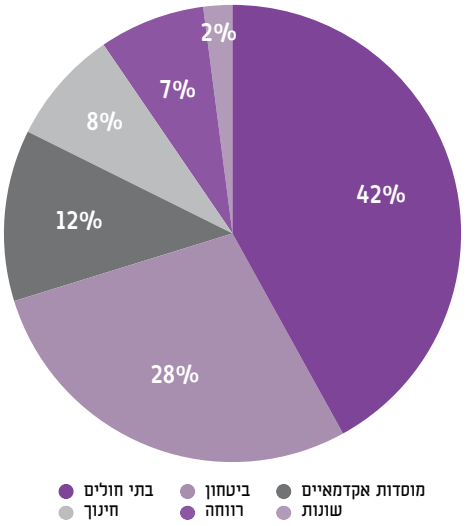
בשנת 2016 שולמו על-ידי המחלקה כ-90 מיליון ש"ח ישירות לגופים מכספי עזבונו עיזבונות.

תשלומים שהועברו, לפי תחומים

מהות התשלום	סה"כ
בתי חולים	37,912,426.81
ביטחון	25,527,235.76
מוסדות אקדמיים	10,949,182.52
חינוך	7,331,075.15
רווחה	6,768,642.98
שונות	1,853,932.12
סכום כולל	90,342,495.34

*הסכום תחת "ביטחון" כולל סך של 24,133,247 ש"ח שהינם כספים שהופקדו בעבר באפוטרופוס הכללי על-ידי "קרן ליב"י" והוחזרו השנה לקרן.

תשלומים שהועברו ישירות למוטבים על-ידי המחלקה"

מערך הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון

מבוא

האפוטרופוס הכללי הוסמך לפקח על אופן ניהול ענייניהם של אנשים שמונה להם אפוטרופוס, בדגש על ניהול ענייני הרכוש, לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן - חוק הכשרות, או החוק), וכן על אופן ניהול עיזבונות על-ידי מנהלי עיזבון שמונו לפי חוק הירושה, התשכ"ה-1965.

כיום, הפיקוח נעשה בעיקר באמצעות ביקורת של הפרטה המוגשת על-ידי האפוטרופסים ומנהלי העיזבון בתחילת המינוי ושל הדו"חות הכספיים השנתיים המוגשים על-ידם לאפוטרופוס הכללי. בנוסף, מפקחי האפוטרופוס הכללי עורכים ביקורים אצל האנשים שמונה להם אפוטרופוס במוסדות ובקהילה. פעולות הפיקוח נעשות על-ידי מפקחים מקצועיים במחוזותיו השונים של האפוטרופוס הכללי בתל-אביב, בחיפה, בבאר שבע ובירושלים, בהדרכה ובהכוונה של היחידה הארצית לפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון, הממוקמת בהנהלת האפוטרופוס הכללי בירושלים.

תפקיד מערך הפיקוח על האפוטרופסים הוא להבטיח, שאפוטרופסים, שמונו על-ידי בית המשפט כדי לדאוג לענייניהם של מי שאינם יכולים לעשות כן בעצמם, מבצעים את תפקידם כראוי, קרי: לפי הדין וההנחיות, ביושר, בהגינות ובתום לב - מתוך דאגה לרווחת האדם ולאיכות חייו, כאדם עצמאי ככל הניתן, שותף בקהילה ובחברה, תוך שיתופו בהחלטות ובמידע ככל שהדבר ניתן - והכל תוך שאיפה לפעול למימוש רצונו וטובתו.

אף-על-פי שנקודת המוצא היא, שהאפוטרופוס פועל כראוי ויש לתת בו אמון, הרי שלאור פערי הכוחות המובנים במערכת היחסים בין האפוטרופוס ובין מי שנתון לאפוטרופסותו, תפקיד מערך הפיקוח לוודא, שאפוטרופסים אינם מנצלים לרעה את הכוח שניתן בידם וכי הם מצליחים להגן על האדם מפני ניצול לרעה על-ידי גורמים אחרים.

על-מנת לבצע את כל אלה, האפוטרופוס הכללי פועל בשלושה מישורים עיקריים:

1. פיקוח על פעולתם של האפוטרופסים (שהוא בעיקרו פיקוח יזום, אך כולל גם פיקוח אגב בירור תלונות).

2. מתן הנחיה, ייעוץ, הדרכה והכשרה לאפוטרופסים ולגורמים נוספים (מקצועיים ואחרים).

3. פיתוח מערכתי של ממשקים ותהליכי עבודה עם מגוון גורמים ציבוריים ופרטיים, במטרה לשפר את הפיקוח ולסייע לאפוטרופסים בביצוע תפקידם.

יצוין, כי בשנת 2016 נערך תיקון משמעותי בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות. בין היתר, נקבעו בו כלים משפטיים נוספים, שמטרתם לסייע לאדם לנהל את ענייניו בעת שאינו יכול לעשות זאת בעצמו - ייפוי כוח מתמשך ותמיכה בקבלת החלטות. על מערך הפיקוח באפוטרופוס הכללי הוטל לפתח את המנגנונים שיאפשרו שימוש בכלים משפטיים אלה.

עיקרי הפעילות בשנת 2016

חקיקת תיקון מס' 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשע"ו-2016, ויישומו

תיקון מס' 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות התקבל במליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית ביום 29.03.2016 ונכנס לתוקף בהדרגה במהלך השנים 2016-2018. התיקון לחוק כולל חידושים משמעותיים בתחום האפוטרופסות וההגנה על בגירים ברוח האמנה לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות ובדגש על הגברת האוטונומיה. בין היתר, נקבעו בו כלים משפטיים נוספים, שמטרתם לסייע לאדם המתקשה בניהול ענייניו בעצמו. האחד, "ייפוי כוח מתמשך" - הסדר המאפשר לאדם לתכנן את עתידו ולקבוע מי ינהל את ענייניו כאשר לא יהיה מסוגל להבין בדבר. השני, "תומך בקבלת החלטות" - מינוי אדם שילווה ויסייע למי שמתקשה בקבלת החלטות בענייניו השונים ובביצוע פעולות משפטיות בהתאם לרצונותיו ולבחירתו של האדם הנתמך. כמו כן, נקבעו הוראות בעניין שיקול דעת בית המשפט במינוי אפוטרופוס ועקרונות מנחים למילוי תפקידו של אפוטרופוס, הכול ברוח האמנה. התיקון כלל גם עיגון והרחבה של סמכויות הפיקוח על אפוטרופסים של האפוטרופוס הכללי בדגש על סמכות הכניסה לחצרים ועל הסמכות לדרוש מידע מכל גורם. בחודש יולי 2016 נכנסו לתוקפם התיקונים, המעגנים והמרחיבים את סמכויות הפיקוח של האפוטרופוס הכללי, ובחודש אפריל 2017 ייכנס לתוקפו התיקון לחוק, העוסק בייפוי הכוח המתמשך.

במהלך שנת 2016 נערך האפוטרופוס הכללי ליישום החוק בכמה מישורים. במישור הרחבת סמכויות הפיקוח של המפקחים על אפוטרופסים, הוסמכו מפקחי האפוטרופוס הכללי להפעיל את הסמכויות החדשות ונערכה להם הכשרה בהתאם לנדרש בחוק. במקביל פועל האפוטרופוס הכללי ליצירת ממשקים מול גופים שונים המחזיקים במידע רלוונטי.

במישור החלופות לאפוטרופסות, האפוטרופוס הכללי פועל להקמת מנגנון להפקדת ייפויי הכוח המתמשכים (לרבות הנחיות מקדימות למינוי אפוטרופוס ומסמך הבעת רצון), ובכלל זה הקמת מערכת מחשוב מתאימה, ניסוח תקנות, הנחיות וטפסים ויצירת ממשקים עם גורמים רלוונטיים. בשנת 2017 יתקיימו הכשרות עבור עורכי הדין שיוסמכו לערוך ייפויי כוח מתמשכים.

המשך בניית תשתיות לפיקוח על אפוטרופסים לעניינים אישיים

עד שנת 2014 התמקד הפיקוח של האפוטרופוס הכללי על אפוטרופסים בהתנהלותם בכל הנוגע לטיפול ברכושם של אנשים שמונה להם אפוטרופוס. לאחר ביקורת רבת שנים, לרבות במסגרת דו"חות מבקר

מערך הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון

המדינה, ודיונים ארוכים בנושא בין משרדי הממשלה האמונים על התחום, קיבל על עצמו האפוטרופוס הכללי להקים את התשתית הראשונית לפיקוח על עניינים אישיים.

בשנת 2014 הורחבה היחידה הארצית לפיקוח על אפוטרופסים, והיא כוללת צוות מצומצם, שעיסוקו בפיקוח על אפוטרופסים לעניינים אישיים. החל מסוף שנת 2014, הצוות מלווה תוכנית ניסיונית, המבוצעת בסיוע מכון "ברוקדייל" של ה"ג'וינט", שבסופה יגובשו מסקנות באשר להקמת מערך הפיקוח לעניינים אישים.

ביצוע התוכנית הניסיונית החל בסוף שנת 2014. חלקה הראשון, שעניינו תפקודם של אפוטרופסים לבגירים, עתיד להסתיים ברבעון השלישי של שנת 2017. במסגרת חלק זה נשלחו בתחילת שנת 2016 שאלונים לכ-2,000 אפוטרופסים והוחזרו 784 שאלונים מלאים. כמו כן, נערכו 372 ביקורים אצל אפוטרופסים בני משפחה ו אפוטרופסים מקצועיים. ברבעון האחרון של שנת 2016 החלה תוכנית ניסיונית שעניינה פיקוח על אפוטרופסים לקטינים, שתימשך בשנים 2017 ו-2018.

נוסף על כך, הצוות ממשיך בביצוע פיקוח בהיקף מצומצם על אפוטרופסים לעניינים אישיים. זאת, הן באמצעות טיפול בפניות פרטניות, הן באמצעות הנעת תהליכים רוחביים, למשל בעניין אופן ביצוע הביקורים על-ידי תאגידי אפוטרופסות. כמו כן, הצוות עוסק בהדרכה מקצועית ובבניית תשתית של קשרי עבודה עם משרדי ממשלה ועם ארגונים ומוסדות רלוונטיים ומתמודד באופן שוטף עם דילמות שמעורר הפיקוח בתחום זה ובקשרי הגומלין בין הטיפול בעניינים אישיים לניהול הרכוש.

הדרכה, הנחיה ושירותי מידע לציבור

הדרכה והנחיה של אפוטרופסים ושל גורמים מקצועיים הבאים במגע עם אנשים שמונה להם אפוטרופוס ואפוטרופסים הן חלק מרכזי בתפקידו של האפוטרופוס הכללי כמפקח על אפוטרופסים. כיום, הנחיה וייעוץ ניתנים במסגרת קבלת קהל, מענה טלפוני, מידע כתוב והדרכות פרונטליות.

עד כה התקיימו כ-16 הדרכות בכל המחוזות בשיתוף עם ארגונים שונים, שהועברו לאפוטרופסים בני משפחה, וכ-42 הדרכות לגורמים מקצועיים שונים, בהם עובדי רווחה ברשויות המקומיות ובמשרדי ממשלה, העוסקים בתחום האפוטרופסות (כדוגמת משרד הבריאות, משרד הקליטה, משרד הביטחון והמשרד לשוויון חברתי), עובדי דואר ישראל ועוד.

כמו כן, פורסמה חוברת מידע בדבר מיצוי זכויות ושירותי סיוע, המיועדת לשימוש הציבור ומערך הפיקוח.

לצד הנגשת המידע וההדרכות הפרונטליות פועל מערך הפיקוח להרחבה ולמיסוד של שירותי ההדרכה והייעוץ בדרך נוספת של פיתוח שירותים מקוונים בשיתוף עם "ישראל דיגיטלית" ולשכת העיתונות הממשלתית.

במחצית השנייה של שנת 2017 יסתיים פיתוח של קורס הדרכה מקוון לאפוטרופסים. קורס ההדרכה המקוון יכלול כמה יחידות לימוד בהתאם לנושאים השונים, סרטוני פתיחה שיופיעו בתחילת כל יחידת לימוד, מצגות אינטראקטיביות והפנייה לדפי מידע למעוניינים בהרחבה נוספת.

ביקורים של מערך הפיקוח אצל אפוטרופסים ואנשים שמונה להם אפוטרופוס

המשך ביצוע ביקורים אצל אנשים שמונה להם אפוטרופוס על-ידי מפקחי האפוטרופוס הכללי במחוזות ועובדי היחידה הארצית. הביקורים נערכים במוסדות שבהם שוהים אנשים שמונה להם אפוטרופוס, וכן בקהילה, על-פי-רוב בתיאום מראש עם האפוטרופוס. עד סוף שנת 2016 נערכו 143 ביקורים.

האפוטרופוס הכללי רואה חשיבות רבה בביקורים אלה, אשר נועדו ליצור מפגש בלתי אמצעי עם אפוטרופסים ואנשים שמונה להם אפוטרופוס ועם המוסדות שבהם שוהים אנשים שמונה להם אפוטרופוס. נוסף על כך, הביקורים מאפשרים בחינה מקרוב של מצבם של אנשים שמונה להם אפוטרופוס ושל תפקוד אפוטרופסים, עדכון פרטים, בירור תלונות ואימות דיווחים. הביקורים מייצרים שיח משמעותי עם האפוטרופסים ועם גורמים נוספים, הנוכחים בביקור ומעורבים בטיפול באדם שמונה לו אפוטרופוס, ומהווה הזדמנות למסירת מידע, למתן הכוונה ולייעוץ.

ימי עיון וסדנאות

כחלק מפיתוח ההון האנושי האפוטרופוס הכללי דואג לחיזוק עובדיו על-ידי קיום ימי עיון וסדנאות הדרכה למפקחים על-ידי אנשי מקצוע בתחום, זאת כדי לפתח ולהקנות כלים להתמודדות מוצלחת עם החשיפה למצבים הקשים מבחינה פיזית ורגשית העולים במסגרת הביקורים אצל האנשים שמונה להם אפוטרופוס.

פיקוח על אפוטרופסים מקצועיים

מרבית האפוטרופסים המתמנים על-ידי בתי המשפט הם בני משפחתם של האנשים שמונה להם אפוטרופוס, ואולם בכ-15% מהמקרים מתמנה כאפוטרופוס תאגיד או יחיד, שעיסוקו במתן שירותי אפוטרופסות (להלן - אפוטרופסים מקצועיים). מבין אלה יש אפוטרופסים של כמה עשרות אנשים ויש שמשמשים כאפוטרופוס לאלפי אנשים. התאגידים הגדולים מספקים שירותי אפוטרופסות בכל רחבי הארץ. המבקש לעסוק במתן שירותי אפוטרופסות נדרש לעמוד בדרישות סף ומחויב לנהלים מיוחדים מעבר לנדרש מאפוטרופוס רגיל.

הפיקוח על אפוטרופסים אלה מחייב לבחון את עמידתם בדרישות הסף ובנהלים המחייבים אותם ולקבל מהם דיווחים שוטפים (בעניין מספר האנשים שהם משמשים להם כאפוטרופסים, בעלי התפקידים

בתאגיד, מצבו הכספי של התאגיד ועוד). מערך הפיקוח מקיים עם האפוטרופסים המקצועיים פגישות עבודה קבועות, לפי הצורך, לרבות ביקור במשרדים, וזאת מעבר לפיקוח הפרטני על ניהול ענייני האנשים שלהם הם מונו כאפוטרופסים.

במהלך שנת 2016 נעשו פעולות לשיפור הפיקוח על אפוטרופסים מקצועיים:

1. גובש נוהל מנחה לפעילות אפוטרופסים מקצועיים, שהופץ במהלך שנת 2016.
2. הוחל ביישום המלצות שגובשו בעניין ביצוע הביקורים על-ידי תאגידים. זאת, למשל, בכל הנוגע לתדירות הביקורים, למתן תשומת לב אישית לאדם ולצרכיו המסוימים, לתיעוד הביקור ולהגברת מעורבותו של רכז הטיפול בחיי האדם שמונה לו אפוטרופוס.
3. במהלך שנת 2016 נמשכה עבודה שיטתית להבניית הפיקוח הארצי על האפוטרופסים המקצועיים - איסוף נתונים ומידע על תפקודם, הפקת דו"חות מסכמים ותוכניות פעולה מול תאגידים שנדרש שינוי בתפקודם, קיום מפגשי בירור והנחיה ופנייה לערכאות לשם אכיפת נוהלי האפוטרופוס הכללי.

במהלך שנת 2016 הוכרו על-ידי צוות בין-משרדי משותף למשרד הרווחה ולאפוטרופוס הכללי 5 אפוטרופסים מקצועיים.

תמיכות לאפוטרופסים מקצועיים הנותנים שירותים לחסרי אמצעים

סוגיית העדר המקורות למימון שכר טרחתם של אפוטרופסים מקצועיים עבור אנשים שמונה להם אפוטרופוס והם בעלי הכנסה נמוכה נדונה זה שנים רבות, ואף זכתה להתייחסות בדו"חות מבקר המדינה. בעבר, הועברה מרבית הכנסתם של אנשים אלה לאפוטרופוס לשם מימון שכר טרחתו, ולא נותר די למימון צורכיהם. נוסף על כך, איכות השירות שניתן לאנשים אלה, וגם ליתר האנשים שקיבלו שירות מאותו אפוטרופוס מקצועי, נפגעה בשל משאבים לא מספקים.

בהמשך להמלצות משנת 2012 שניתנו על-ידי צוות שמינה שר המשפטים דאז, יעקב נאמן, הוחלט בינואר 2014 על מימון ציבורי משותף של משרדי האוצר והמשפטים והמוסד לביטוח לאומי. במהלך השנים 2015-2016 נעשתה עבודה אינטנסיבית ליישום ההחלטה. לשם כך הוקם צוות משולב (אפוטרופוס כללי, משרד המשפטים, החשב הכללי). הצוות פעל לבניית תשתית ממוחשבת, לפרסום מבחני תמיכה ולקליטת כוח אדם מתאים. כן בוצעו הדרכות לתאגידים, נקבעו נוהלי בדיקה ובקרה והחלה קליטת הבקשות ובדיקתן. במהלך שנת 2016 הוגשו כ-3,500 בקשות תמיכה על-ידי 12 תאגידים ו" אפוטרופסים מקצועיים", ואושרו 3,010 בקשות מסך הבקשות שהוגשו. הסכום שהוקצה לפעילות עמד על 20 מיליון ש"ח, מתוכו חולקו 19.9 מיליון ש"ח. במקביל, ניתנה הנחיה, ולפיה אפוטרופסים מקצועיים אינם רשאים לגבות שכר טרחה מחסרי אמצעים, שהם משמשים להם כ אפוטרופסים, וזאת כל עוד ניתנות תמיכות כאמור.

שיתוף פעולה עם בתי הדין השרעיים

בהמשך לפגישות של האפוטרופוס הכללי, פרופ' דוד האן, עם נשיא בית הדין השרעי לערעורים, קאדי זיני, ומנהל בתי הדין השרעיים חוזקו קשרי העבודה של מערך הפיקוח עם בתי הדין השרעיים. בין היתר, בוצעה הצלבת נתונים ראשונית וניתנו הנחיות בעניין העברה של צווי מינוי לאפוטרופוס הכללי. כתוצאה מכך גדל היקף הצווים המועברים לפיקוח האפוטרופוס הכללי והם מועברים לתרגום. לקראת סוף שנת 2016 החלה היערכות משותפת לקראת כניסתו לתוקף של תיקון 18 לחוק בעניין ייפוי כוח מתמשך. בנוסף, האפוטרופוס הכללי ונציגי היחידה הארצית לקחו חלק בהשתלמויות הקאדים השנתיות בשנים 2015 ו-2016.

נתונים על היקף צווי המינוי שהועברו מבתי הדין השרעיים לאפוטרופוס הכללי

במהלך שנת 2016 הועברו אל מחוזות האפוטרופוס הכללי 324 צווים למינוי אפוטרופסים מבתי הדין השרעיים, וזאת בהשוואה ל-163 צווים שהועברו בשנת 2015.

בסך הכול, נכון לסוף שנת 2016 רשומים אצל האפוטרופוס הכללי 1,690 תיקים פעילים של פיקוח על אפוטרופסים אשר מונו בבתי הדין השרעיים, וזאת בהשוואה ל-1,389 תיקים פעילים שהיו רשומים בסוף שנת 2015.

טיוב רגולציה

במהלך שנת 2015 החל אגף תכנון, מדיניות ואסטרטגיה במשרד המשפטים, בשיתוף עם האפוטרופוס הכללי, בבחינת הסדרי הרגולציה על אפוטרופסים במטרה להביא לייעול הפיקוח והאכיפה ולהקלת הנטל המוטל על הציבור. כחלק מהמהלך הופץ קול קורא לציבור לקבלת התייחסות וקוימו כמה שולחנות עגולים. במסגרת תהליך זה מופו העומסים העיקריים על בעלי העניין וגובשה תכנית עבודה, הכוללת צעדים להפחתת הנטל הרגולטורי בתחום הפיקוח על אפוטרופסים. בסיום התהליך, הצפוי בשנת 2017, יפורסם דו"ח מסכם.

במקביל, במסגרת תהליך טיוב הרגולציה התעורר צורך בחשיבה מחדש ובבחינה של מבנה השירות הממשלתי בתחום והתוויית מדיניות ממשלתית ארוכת טווח בכל הנוגע למתן שירותי אפוטרופסות ושירותי הגנה על בגירים בישראל, וזאת מעבר לשיפור תהליכי העבודה והקלת העומסים כפי שתואר לעיל. בהתאם לכך קודמה במהלך שנת 2016 הצעה להקמת צוות בין-משרדי לשם בחינת סוגיות אלה וגיבוש תכנית לאומית רב-שנתית לתחום.

מערך הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון

שיפור המענה לפניות הציבור

בשנת 2016 פעל צוות, הכולל נציגי מחוזות האפוטרופוס הכללי ויחידת הפיקוח הארצית, לשיפור המענה לפניות ולתלונות הציבור. בעקבות עבודת הצוות הופץ, הוטמע והופעל נוהל פניות ציבור אחיד עבור כלל מערך הפיקוח.

ביצוע מחקר משווה על מנגנוני פיקוח על אפוטרופסים בעולם

במהלך שנת 2016 פורסם מחקר משווה, אשר בוצע עבור האפוטרופוס הכללי על-ידי פרופ' ישראל דורון וצוות חוקרים מאוניברסיטת חיפה.

בעולם קיימים מודלים מגוונים לפיקוח על אפוטרופסים. עם זאת, אפשר להתייחס לכמה ממדים משותפים למדיניות הפיקוח והבקרה של המדינות שנבדקו במחקר:

1. זהות הגוף המפקח - בחלק מהשיטות בית המשפט הוא הגורם המפקח, ובאחרות קיים גוף ממשלתי ציבורי (דוגמת האפוטרופוס הכללי) האחראי לכך. ככלל, במדינות שבהן רשות ציבורית היא הגוף המפקח, מנגנוני הפיקוח אקטיביים יותר.

2) מימד הזמן - במדינות רבות צו המינוי מוגבל לפרק זמן מוגדר מכוח החוק, דבר המהווה כשלעצמו מנגנון לפיקוח ולבקרה. בישראל, רוב צווי המינוי לאפוטרופסים ניתנים כצווים קבועים וללא מגבלת זמן.

3) מנגנון בירור תלונות - קיים במדינות רבות ומשמש כלי חשוב לבירור כשלים בתפקוד אפוטרופסים.

4) הענקת הכשרה, ליווי ומידע לאפוטרופסים - במדינות רבות תפקידו של הגורם המפקח הוא גם לעסוק בהכשרה, בליווי ובמתן מידע כחלק ובמקביל לביצוע פיקוח ובקרה.

5) ביקור אישי ופיזי אצל האדם תחת אפוטרופסות לצורך התרשמות בלתי אמצעית ממצבו ומאופן תפקוד האפוטרופוס - מדינות רבות מעודדות ביקורים אישיים אצל האדם שמונה לו אפוטרופוס, לרבות באמצעות מתנדבים. ה"מבקר" משמש לא רק כגורם מפקח, אלא גם כגורם המסייע לאדם ולאפוטרופוס במתן סיוע ומידע זמין.

6) שדרוג ההיבטים הטכנולוגיים בפיקוח על האפוטרופסות - מדינות רבות שמות דגש על פיתוח מערכות פיקוח מתקדמות, המאפשרות הגשת דו"חות מקוונים, פיקוח ממוקד, ממשקים לצורכי בקרה ומעקב וכן הגברה של שקיפות המידע לאפוטרופסים וזמינותו.

ניהול חסכונות משרד הרווחה עבור קטינים (קטיני רווחה)

על-פי סיכום עם משרד הרווחה, כספי קצבאות קטינים הנמצאים בסידור חוץ-ביתי מועברים לחיסכון, המנוהל על-ידי האפוטרופוס הכללי עבור הקטינים עד הגיעם לבגרות.

עם הגיעו של הקטין לגיל 18, משרד הרווחה פונה לאפוטרופוס הכללי בבקשה לשחרר לידי הקטין שבגר את הכספים שהועברו ואת הרווחים שנצברו עליהם.

בשנת 2016 שחרר האפוטרופוס הכללי לידי קטינים שבגרו, בהתאם להנחיות משרד הרווחה, סכום כולל של כ-9.2 מיליון ש"ח, בהשוואה לשנת 2015, שבה שוחרר סכום כולל של כ-10.4 מיליון ש"ח, ולשנת 2014, שבה שוחרר סכום כולל של כ-9.4 מיליון ש"ח.

במהלך שנת 2016 בוצעו 142 שחרורים לידי קטינים (לעומת 159 שחרורים בשנת 2015 ו-144 שחרורים בשנת 2014).

כמו כן, בוצעו 46 החזרים למוסד לביטוח לאומי בסכום כולל של כ-324 אלף ש"ח (לעומת 67 החזרים בסכום כולל של כ-280 אלף ש"ח בשנת 2015 ו-142 החזרים בשנת 2014).

עריכת דו"חות כספיים על-ידי רואי חשבון ויועצי מס

אפוטרופוס שהוסמך לנהל את רכושו של האדם מחויב בהגשת פרטות ודו"חות לאפוטרופוס הכללי, בהתאם לחוק, לתקנות ולנהלים שפרסם האפוטרופוס הכללי.

על-מנת להקל על ציבור האפוטרופסים בהגשת הדו"חות, התקשר האפוטרופוס הכללי בחוזה עם כמה רו"ח ויועצי מס ברחבי הארץ לבצע עבור האפוטרופוס הממונה עריכת דו"חות כספיים ובדיקתם החשבונאית במקרים שבהם היקף הרכוש מצדיק זאת.

במהלך שנת 2016 הועברו לרואי החשבון וליועצי מס בגין שירותם לאפוטרופסים 345 תשלומים בסכום כולל של 1,553,563 ש"ח (זאת לעומת 402 תשלומים בסכום כולל של 1,761.264 ש"ח בשנת 2015, ו-215 תשלומים בסכום של 968,941 ש"ח בשנת 2014).

נתונים על פעילות מערך הפיקוח על אפוטרופסים בשנת 2016

היקף תיקי הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון הולך וגדל משנה לשנה. זאת, בין היתר, כתוצאה מגידול טבעי, מהזדקנות האוכלוסייה ומעלייה בתוחלת החיים. בהתאם, גדל גם היקף הבקשות בענייני אפוטרופסות ובענייני עיזבונות המוגשות לבתי המשפט ואשר מחייבות התייחסות של מערך הפיקוח בהתאם ללוח זמנים שקובע בית המשפט.

נתונים על היקף התיקים הפעילים

במהלך השנה נפתחו 7,283 תיקי פיקוח (מתוכם 6,614 תיקי פיקוח על אפוטרופסים ו-670 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבונות), וזאת בהשוואה ל-7,720 תיקים שנפתחו בשנת 2015 ול-7,172 תיקים שנפתחו בשנת 2014.

במהלך שנת 2016 נסגרו 4,116 תיקי פיקוח (מתוכם 3,536 תיקי פיקוח על אפוטרופסים ו-594 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבונות), וזאת בהשוואה ל-4,519 תיקי פיקוח על אפוטרופסים שנסגרו בשנת 2015 ול-4,478 תיקי פיקוח שנסגרו בשנת 2014.

נכון ליום 31.12.2016, בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי רשומים 57,696 אנשים הנמצאים תחת אפוטרופסות. מספר התיקים הפעילים של פיקוח על אפוטרופסים נכון למועד זה עומד על 56,388[1] בהשוואה ל-53,097 תיקים פעילים בסוף שנת 2015 ול-49,998 תיקים פעילים בסוף שנת 2014) ו-7,067 תיקים פעילים של פיקוח על מנהלי עיזבון (בהשוואה ל- 6,944 תיקים פעילים בסוף שנת 2015 ול-6,605 תיקים פעילים בסוף שנת 2014).

מבין כלל צווי המינוי הרשומים אצל האפוטרופוס הכללי נכון לסוף שנת 2016 - כ-11% הם צווי מינוי לרכוש בלבד, כ-3% הם צווי מינוי לעניינים אישיים וכ-85% הם צווי מינוי כלליים.

46% מהאנשים הם מתחת לגיל 60 ו-32% הם מעל גיל 80.

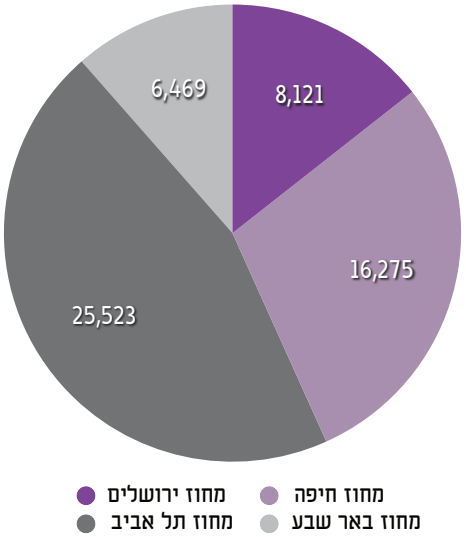
בשנת 2016 נרשמה עלייה במספר צווי המינוי לעניינים אישיים בלבד הרשומים אצל האפוטרופוס הכללי, וזאת כחלק מהרחבת פעולות הפיקוח של האפוטרופוס הכללי גם לתחום העניינים האישיים. מבין צווי המינוי שהתקבלו במחוזות האפוטרופוס הכללי בשנת 2016 - 8.7% הם צווי מינוי לרכוש בלבד, 8.7% הם צווי מינוי לעניינים אישיים ו-82% הם צווי מינוי כלליים.

תיקי הפיקוח הפעילים בשנת 2016

מחוז	תיקים שנפתחו בשנת 2016	תיקים שנסגרו בשנת 2016	תיקים פעילים פיקוח על אפוטרופסים	תיקים פעילים פיקוח על מנהלי עיזבון
תל אביב	3,294	1,761	25,523	2,687
חיפה	1,644	855	16,275	1,840
באר שבע	1,393	1,236	6,469	434
ירושלים	952	264	8,121	2,127
סה"כ	7,283	4,116	56,388	7,088

1 הפער נובע הן מכך שקיימים תיקים פעילים של נפטרים או של קטינים שבגרו ואשר טרם הסתיים הטיפול בהם, והן מכך שבחלק מהמקרים נפתח תיק אחד לכמה אנשים שמונה להם אפוטרופוס בצו מינוי אחד (בדרך כלל בני משפחה אחת). מבין כלל התיקים הפעילים, ב-8,116 מקרים האדם שמונה לו אפוטרופוס נפטר וב-1,500 מקרים הקטין שמונה לו אפוטרופוס בגר.

תיקי פיקוח על אפוטרופסים פעילים, בחלוקה למחוזות

פתיחה וסגירה של תיקים בתחום הפיקוח על אפוטרופסים בשנים 2010-2016

שנה	מספר תיקים שנפתחו	מספר תיקים שנסגרו
2016	6,613	3,529
2015	6,991	4,095
2014	6,393	4,053
2013	5,602	5,512
2012	5,361	3,212
2011	5,075	3,131
2010	4,803	3,401

פתיחה וסגירה של תיקים בתחום הפיקוח על מנהלי עיזבון בשנים 2010-2016

שנה	מספר תיקים שנפתחו	מספר תיקים שנסגרו
2016	670	587
2015	729	424
2014	779	425
2013	714	721
2012	765	622
2011	734	570
2010	628	551

פעילות האפוטרופוס הכללי במחוזות

מבוא

מחלקות האפוטרופוס הכללי במחוזות השונים עוסקות בייצוגו של היועץ המשפטי לממשלה במגוון תחומים, ובהם פיקוח על אפוטרופסים ועל מנהלי עיזבון וגילוי רכוש עזוב, כפי שיפורט להלן.

בא כוח היועץ המשפטי לממשלה במחלקת האפוטרופוס הכללי

פרקליטי האפוטרופוס הכללי במחוזות השונים עוסקים בייצוג היועץ המשפטי לממשלה בבקשות בענייני ירושה ומעמד אישי בבתי המשפט, בבתי דין דתיים ובפני הרשמים לענייני ירושה, בנושאים הבאים:

בענייני ירושות וצוואות

לאחר הגשת בקשה למתן צו ירושה או למתן צו קיום צוואה, הבקשה עוברת במקרים המתאימים לבא כוח היועץ המשפטי, אשר עורך בחינה מהותית לבקשה ומביע את עמדתו. לאחר מתן תגובתו של בא כוח היועץ המשפטי, הבקשה מוחזרת לרשם לענייני ירושה או לבית-הדין הדתי שאליו הוגשה למתן צו מתאים. אם סבור בא כוח היועץ המשפטי, כי ראוי להתערב בבקשה שהוגשה לרשם לענייני ירושה, עוברת הבקשה לדיון בפני בית משפט מתאים.

בענייני כשרות משפטית ואפוטרופסות - זכויות של קטינים, נעדרים, חסויים וחולי נפש

בא כוח היועץ המשפטי מגיש עמדתו בבקשות לאישור פעולות של קטינים, חסויים או פסולי דין, על-פי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.

בהליכים לפי חוק הצהרות מוות

בא כוח היועץ המשפטי הוא המשיב לכל הבקשות המוגשות לבית המשפט לענייני משפחה, שבהן מבוקש להצהיר על מותו של מנוח, נספה שואה או נעדר.

פיקוח על אפוטרופסים ועל מנהלי עיזבון

האפוטרופוס הכללי הוסמך לפקח על אופן ניהול הרכוש והכספים על-ידי אפוטרופסים לחסויים לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, וכן על אופן ניהול עיזבונות על-ידי מנהלי עיזבון לפי חוק הירושה, התשכ"ה-1965.

הפיקוח במחוזות השונים נעשה באמצעות ביקורת הפרטה המוגשת בתחילת הניהול, והדו"חות הכספיים השנתיים מוגשים על-ידי האפוטרופסים ומנהלי העיזבון לאפוטרופוס הכללי.

פעולות הפיקוח נעשות על-ידי מפקחים מקצועיים במחוזות השונים של האפוטרופוס הכללי, בהכוונה ובפיקוח מקצועי של מערך הפיקוח על אפוטרופסים בהנהלת האפוטרופוס הכללי.

פעילות גילוי רכוש במחוזות

בכל אחד ממחוזות האפוטרופוס הכללי פועלת מחלקת גילוי, המבצעת פעולות גילוי בהתאם לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978, על-מנת לבדוק אם נכסים שהתקבל עליהם דיווח הם נכסים עזובים כהגדרתם בחוק. לאחר השלמת הליכי הגילוי, המחלקה מעבירה המלצה למנהל המחוז, שמחליט אם יש מקום לבקש צו/החלטת ניהול בנוגע לנכס.

עם מתן הצו ו/או ההחלטה, מחלקת הגילוי פועלת במחוז כדי לקבל את הנכס העזוב ומעבירה את הטיפול בו לניהול היחידה הארצית לגילוי וניהול רכוש בהנהלת האפוטרופוס הכללי.

נתונים על פעילות בא כוח היועץ המשפטי לממשלה בשנת 2016

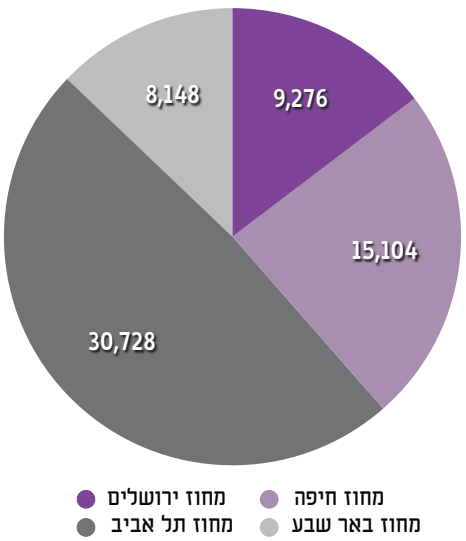
תגובות ובקשות בא כוח היועץ המשפטי

במהלך שנת העבודה 2016 הסתכמו התגובות והבקשות שטופלו על-ידי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה בכלל המחוזות ב-63,256 תגובות (לעומת 64,239 תגובות בשנת 2015 ו-56,256 תגובות בשנת 2014).

תגובות ובקשות שטופלו בשנים 2016-2014, על-פי מחוזות

מחוז שנה	מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
2016	9,276	30,728	15,104	8,148	63,256
2015	8,446	32,924	15,378	7,491	64,239
2014	8,031	27,720	13,742	7,411	56,256

תגובות ובקשות שטופלו על-ידי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה בשנת 2016, על-פי מחוזות

פעילות האפוטרופוס הכללי במחוזות

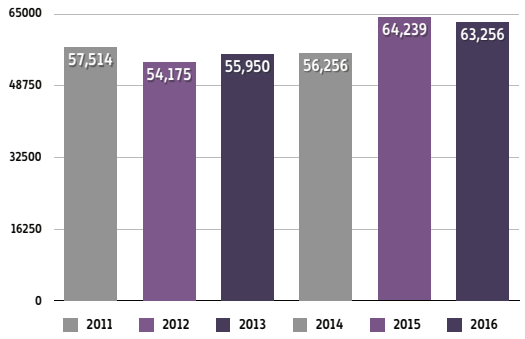
תגובות ובקשות בא כוח היועץ המשפטי בשנים 2011-2016

נתונים שנה	תגובות ובקשות בא כוח היועץ המשפטי בתיקי עיזבונות*	תגובות ובקשות בא כוח היועץ המשפטי בתיקי אפוטרופסות**	סה"כ
2016	56,370	6,886	63,256
2015	57,428	6,811	64,239
2014	49,373	6,883	56,256
2013	49,007	6,943	55,950
2012	40,536	13,639	54,175
2011	43,035	14,479	57,514

* תגובות ובקשות בתיקי עיזבון לרשם לענייני ירושה, בית הדין הרבני ובתי המשפט לענייני ירושה.

** תגובות ובקשות לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות ובהליכים לפי חוק הצהרות מוות.

תגובות ובקשות בא כוח היועץ המשפטי

כמות תיקי היועץ המשפטי במחוזות האפוטרופוס הכללי בשנת 2016

במהלך שנת 2016 נפתחו בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 64,166 תיקי יועץ משפטי-אפוטרופוס כללי (לרבות תיקי כשרות משפטית ואפוטרופסות, הליכים לפי חוק הצהרת מוות ותיקי ירושה).

תיקי יועץ משפטי-אפוטרופוס כללי שנפתחו בשנת 2016

מחוז שנה	מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
2016	12,176	28,465	14,552	8,973	64,161
2015	11,720	26,689	13,068	7,284	58,761
2014	10,390	29,614	13,772	6,983	60,759

בשנת 2015 נפתחו 58,761 תיקי יועץ משפטי-אפוטרופוס כללי ובשנת 2014 נפתחו 60,759 תיקים. מדובר בעלייה של כ-9% בהשוואה לשנת 2015.

הופעות בא כוח היועץ המשפטי בדיונים משפטיים בשנת 2016

במהלך שנת 2016 הופיעו פרקליטי בא כוח היועץ המשפטי במחלקות האפוטרופוס הכללי במחוזות השונים ב-1,325 דיונים בבתי המשפט ברחבי הארץ.

הופעות בא כוח היועץ המשפטי בבתי המשפט

מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
155	599	513	58	1,325

הנתון המקביל בשנת 2015 עמד על 1,282 הופעות בדיונים משפטיים.

נתונים על הפעילות בתחום הפיקוח על מנהלי עיזבון בשנת 2016

במהלך שנת העבודה 2016 נפתחו בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 670 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון בהשוואה ל-729 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון שנפתחו בשנת 2015 ול-779 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון שנפתחו בשנת 2014.

בתקופה זו נסגרו 587 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון, בהשוואה לשנת 2015, שבה נסגרו 424 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון, ולשנת 2014, שבה נסגרו 425 תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון.

מספר התיקים הפעילים של פיקוח על מנהלי עיזבון עמד בסוף שנת 2016 על 7,088 תיקים (לעומת 6,944 תיקים פעילים בסוף שנת 2015 ו-6,605 תיקים בסוף שנת 2014).

תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון שנפתחו ושנסגרו בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז נתונים	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר שבע	סה"כ
תיקים שנפתחו	157	318	170	25	670
תיקים שנסגרו	53	252	271	11	587
סה"כ תיקים פעילים ליום 31.12.16	2,127	2,687	1,840	434	7,088

פעילות האפוטרופוס הכללי במחוזות

פרטות שהתקבלו ופרטות שנבדקו בתחום הפיקוח על מנהלי עיזבון

במהלך שנת העבודה 2016 התקבלו בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 634 פרטות בתיקי פיקוח על מנהלי עיזבון (בהשוואה לשנת 2015 שבה התקבלו 661 פרטות ולשנת 2014, שבה התקבלו 706 פרטות). מדובר בירידה של כ-5% במספר הפרטות שהתקבלו לעומת שנת 2015.

במהלך שנת העבודה 2016 נבדקו בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 637 פרטות בתיקי פיקוח על מנהלי עיזבון מתוך כלל הפרטות שהוגשו באותה שנה ובשנים קודמות לה (בהשוואה לשנת 2015 שבה נבדקו 653 פרטות ולשנת 2014 שבה נבדקו 639 פרטות). מדובר בירידה של כ-1% במספר הפרטות שנבדקו.

פרטות שהתקבלו ופרטות שנבדקו בשנת 2016

מחוז נתונים	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר שבע	סה"כ
פרטות שהתקבלו	172	332	112	18	634
פרטות שנבדקו	179	314	124	20	637

דו"חות כספיים שהתקבלו ודו"חות שנבדקו בתחום הפיקוח על מנהלי עיזבון

במהלך שנת העבודה 2016 התקבלו בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 1,442 דו"חות כספיים בתיקי פיקוח על מנהלי עיזבון (בהשוואה לשנת 2015, שבה התקבלו 1,363 דו"חות כספיים, ולשנת 2014, שבה התקבלו 1,366 דו"חות כספיים).

במהלך שנת העבודה 2016 נבדקו בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 1,088 דו"חות כספיים בתיקי פיקוח על מנהלי עיזבון מתוך כלל הדו"חות הכספיים שהוגשו באותה שנה ובשנים קודמות לה (בהשוואה לשנת 2015, שבה נבדקו 1,287 דו"חות כספיים, ולשנת 2014, שבה נבדקו 1,197 דו"חות כספיים).

דו"חות כספיים שהתקבלו ודו"חות שנבדקו בשנת 2016

מחוז נתונים	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר שבע	סה"כ
דו"חות שהתקבלו	283	1,054	59	46	1,442
דו"חות שנבדקו	231	756	56	45	1,088

נתונים על פעילות גילוי במחוזות בשנת 2016

בשנת 2016 נפתחו 391 תיקי גילוי בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי, בהשוואה ל-453 תיקי גילוי שנפתחו במחוזות בשנת 2015 ול-416 תיקי גילוי שנפתחו במחוזות בשנת 2014.

בשנת 2016 נסגרו בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 342 תיקי גילוי, בהשוואה ל-418 תיקים שנסגרו בשנת 2015 ול-459 תיקים שנסגרו בשנת 2014.

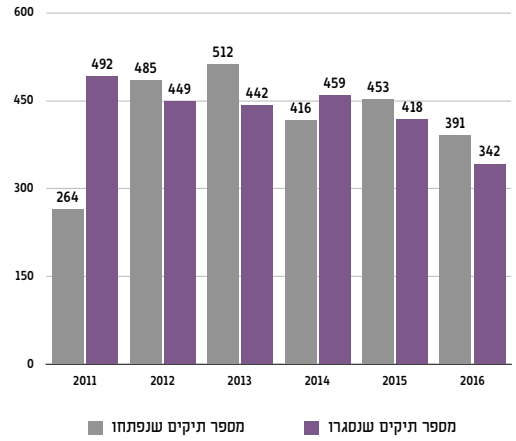
תיקי גילוי שנפתחו ותיקי גילוי שנסגרו בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז נתונים	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר שבע	סה"כ
תיקים שנפתחו	10	217	94	70	391
תיקים שנסגרו	3	165	108	66	342

תיקי גילוי שנפתחו ותיקי גילוי שנסגרו בשנים 2011-2016

נתונים שנה	מספר תיקים שנפתחו	מספר תיקים שנסגרו
2016	391	342
2015	453	418
2014	416	459
2013	512	442
2012	485	449
2011	264	492

תיקי פיקוח על מנהלי עיזבון שנפתחו ושנסגרו בשנים 2010-2016

מכלול רשם הירושה

פעילות יחידות הרשם לענייני ירושה במחוזות
הממונה הארצי לענייני ירושה

פעילות יחידות הרשם לענייני ירושה במחוזות

מבוא

הרשמים לענייני ירושה ולשכותיהם מהווים יחידות באפוטרופוס הכללי, הפועלות ומנוהלות בכל אחד ממחוזות האפוטרופוס הכללי.

יחידות הרשם לענייני ירושה החלו בפעילותן עם תיקון חוק הירושה, התשכ"ה-1965, והקמת מוסד זה בשנת 1998. מאז מוגשות אל הרשמים לענייני ירושה כל הבקשות לצווי ירושה ולצווי קיום צוואה, פרט לאלה המוגשות לבתי-הדין הדתיים.

חוק הירושה מאפשר, בין היתר, עשיית צוואה בפני רשות, ובכלל זה הרשם לענייני ירושה מוסמך לעשות צוואות. מצווה יכול, אף שאינו חייב, להפקיד צוואתו בלשכת הרשם לענייני ירושה.

האפוטרופוס הכללי מנהל מרשם ארצי בדבר הצוואות שהופקדו בלשכות הרשם לענייני ירושה.

פעילות יחידות הרשם לענייני ירושה בשנת 2016

שנת 2016 התאפיינה בהמשך מגמת העלייה בהיקף הפעילות, בצד פעולות התייעלות של יחידות הרשם לענייני ירושה במחוזות השונים, כפי שאפשר ללמוד מנתוני פעילות עיקריים שיפורטו להלן.

במהלך חודש מאי 2015 נחנכה במכלול הרשם לענייני ירושה מערכת טלפונית ממוחשבת חדשנית ומתקדמת, המבינה דיבור. המערכת מאפשרת קבלת מענה כללי על פעילות הרשם לענייני ירושה ומענה פרטני על מצב הטיפול בבקשה מסוימת, 24 שעות ביממה. בנוסף, המערכת מאפשרת לאזרחים לקבל הודעות טקסט (SMS) עם המידע המבוקש ולהעביר באמצעות המערכת פנייה כתובה על עיכוב בטיפול בתיק. מערכת מתקדמת וחדשנית זו היא הראשונה מסוגה במשרד המשפטים.

בשנת 2016 בוצעו - באמצעות חיוג טלפוני מקוצר 2416* - 84,596 פניות אל המערכת (מדובר בממוצע חודשי של כ-7,050 פניות בחודש).

במהלך השנה הוגשו אל הרשמים לענייני ירושה במחוזות השונים 42,503 בקשות שונות, בהשוואה לשנת 2015, שבה הוגשו 39,846 בקשות שונות, ולשנת 2014, שבה הוגשו 39,910 בקשות. בהשוואה רב-שנתית מדובר בעלייה של כ-22% בתוך שלוש שנים בהיקף הבקשות השונות שהוגשו (34,809 בקשות שונות בשנת 2013).

מדי שנה מוגשות לרשם הירושה למעלה מ-30 אלף בקשות לצו ירושה או לקיום צוואה. עד כה, כל בקשות הירושה הללו היו חייבות לקבל את עמדת בא-כוח היועץ המשפטי לממשלה, במשרדי האפוטרופוס הכללי, לפני שרשם הירושה דן בהן והחליט אם להנפיק צו כמבוקש. ההמתנה לקבלת עמדת בא-כוח היועמ"ש האריכה לעיתים את משך זמן הטיפול בבקשות הירושה עד למתן הצו המבוקש.

תקנות המסלול המהיר צמצמו את החובה להעביר את בקשות הירושה לבחינת בא-כוח היועץ המשפטי לממשלה. מעתה, רק בקשות ירושה שבהן אחד היורשים או הזוכים בצוואה הוא אדם שמונה לו אפוטרופוס, קטין או נעדר, יועברו להתייחסות בא-כוח היועץ המשפטי לממשלה. **באופן זה, הרוב המובהק של בקשות הירושה וקיום צוואה יועברו ישירות לטיפול רשם הירושה לשם מתן צו על-ידו.**

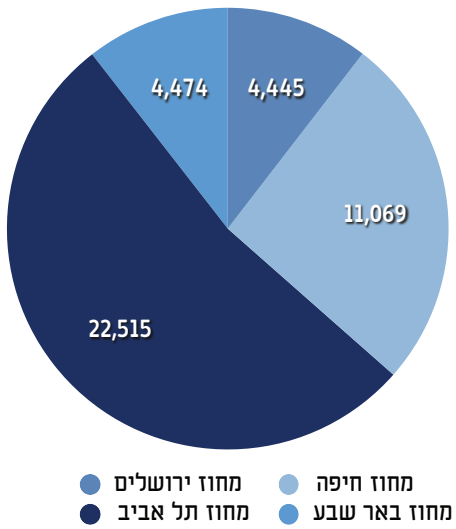
פניות למענה הטלפוני בשנת 2016, בחלוקה לחודשים

חודשים	כמות שיחות
ינואר	5,828
פברואר	6,066
מרץ	6,974
אפריל	4,795
מאי	7,419
יוני	6,744
יולי	13,222
אוגוסט	6,846
ספטמבר	6,990
אוקטובר	4,246
נובמבר	8,065
דצמבר	7,401

בקשות שהוגשו ליחידות הרשמים לענייני ירושה בשנת 2016

מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
4,445	22,515	11,069	4,474	42,503

בקשות שהוגשו לרשמים לענייני ירושה בחלוקה למחוזות

בשנת 2016 ניתנו על-ידי הרשמים לענייני ירושה 36,487 צווים והחלטות, בהשוואה לשנת 2015, שבמהלכה ניתנו 42,024 צווים והחלטות, ולשנת 2014, שבה ניתנו 33,213 צווים והחלטות.

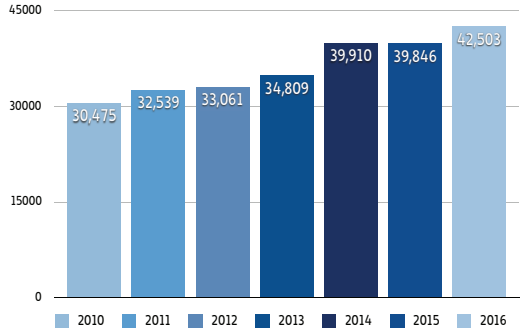
צווים וההחלטות שניתנו על-ידי הרשמים לענייני ירושה בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז שנה	מחוז ירושלים	מחוז תל-אביב	מחוז חיפה	מחוז באר שבע	סה"כ
2016	4,388	17,272	10,388	4,439	36,487
2015	4,013	23,530	10,575	3,906	42,024
2014	3,946	16,573	9,067	3,627	33,213

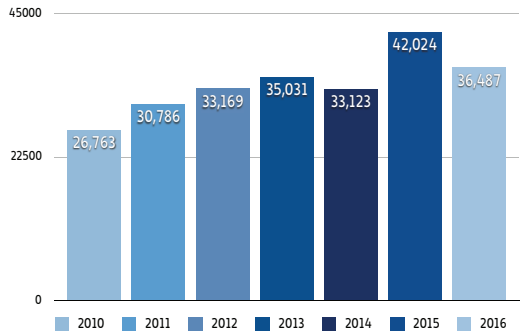
צווים והחלטות שניתנו על-ידי הרשמים לענייני ירושה בשנים 2010-2016

פעילות שנה	בקשות שהוגשו לרשמים לענייני ירושה	צווים והחלטות העברה לבית משפט שניתנו על-ידי הרשמים לענייני ירושה
2016	42,503	36,487
2015	39,846	42,024
2014	39,910	33,213
2013	34,809	35,031
2012	33,061	33,169
2011	32,539	30,786
2010	30,475	26,763

בקשות שהוגשו לרשמים לענייני ירושה בשנים 2010-2016

צווים והחלטות שניתנו על-ידי הרשמים לענייני ירושה בשנים 2010-2016

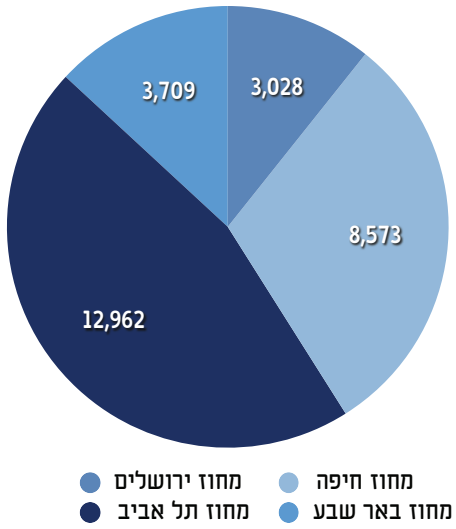

במהלך שנת 2016 ניתנו על-ידי הרשמים לענייני ירושה בכלל מחוזות האפוטרופוס הכללי 28,272 צווי ירושה וצווי קיום צוואה, מתוכם 14,841 צווי ירושה, 13,403 צווי קיום צוואה ו-28 צווים משולבים (צו ירושה וקיום צוואה). הנתון המקביל לשנת 2015 עמד על 32,535 צווי ירושה וצווי קיום צוואה, ובשנת 2014 עמד על 26,160 צווי ירושה וצווי קיום צוואה.

צווי ירושה וקיום צוואה שניתנו בשנת 2016, על-פי מחוזות

מחוז סוג הליך	ירושלים	תל-אביב	חיפה (כולל נצרת)	באר שבע	סה"כ
צו ירושה	1,640	6,397	4,668	2,136	14,841
צו קיום צוואה	1,384	6,548	3,905	1,566	13,403
צו ירושה וקיום צוואה	4	17	0	7	28
סה"כ	3,028	12,962	8,573	3,709	28,272

צווי ירושה וקיום צוואה, בחלוקה למחוזות

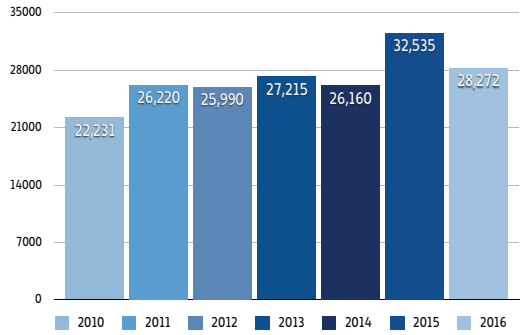

צווים לסוגיהם שניתנו בשנים 2010-2016

סוג צו שנה	צו ירושה	צו קיום צוואה	צו ירושה וקיום צוואה	סה"כ
2016	14,841	13,403	28	28,272
2015	16,930	15,564	41	32,535
2014	13,822	12,296	42	26,160
2013	14,404	12,757	54	27,215
2012	13,819	12,126	45	25,990
2011	13,842	12,316	62	26,220
2010	11,784	10,396	51	22,231

פעילות יחידות הרשם לענייני ירושה במחוזות

מספר צווי ירושה וצווי קיום צוואה בשנים 2011-2016

הגשה מקוונת של בקשה לצו ירושה ובקשה לצו קיום צוואה

במסגרת שיפור השירות לציבור יזם האפוטרופוס הכללי פיתוח טפסים מקוונים במכלול הרשם לענייני ירושה, המאפשר לציבור להגיש בקשות לצו ירושה ולצו קיום צוואה מרחוק באמצעות האינטרנט, תוך שהבקשות תיקלטנה במערכת לאלתר.

פיתוח הטפסים וחניכתם מגלמים מהפכה אמתית בעבודת מזכירויות הרשם לענייני ירושה באפוטרופוס הכללי ומהווים נדבך מרכזי בשיפור השירות לאזרח ובקיצור זמן הטיפול בבקשה, בצד חיסכון בעלויות.

הטופס המקוון להגשת בקשה לצו ירושה נחנך ב-27 בפברואר 2014, והטופס המקוון להגשת בקשה לצו קיום צוואה נחנך ב-9 בנובמבר 2014.

החל מיום כ' בסיוון תשע"ה, 7 ביוני 2015, ניתנת הנחה של 15% למגישי בקשות לצווים באופן מקוון באמצעות האינטרנט. הפחתת האגרה נעשתה ביוזמת האפוטרופוס הכללי ומעוגנת בתקנות הירושה (אגרות הרשם לענייני ירושה), התשנ"ח-1998.

במהלך שנת 2014 יזם האפוטרופוס הכללי תיקון של תקנות הירושה, הקובע חובת הגשה מקוונות של בקשות לצו ירושה ולצו קיום צוואה כשאלו מוגשות על-ידי עורך-דין מייצג. ביום כ"ג בחשון תשע"ו, 5 בנובמבר 2015, בחלוף שנה מיום פרסום התקנות, נכנסה לתוקפה התקנה האמורה בתקנות הירושה.

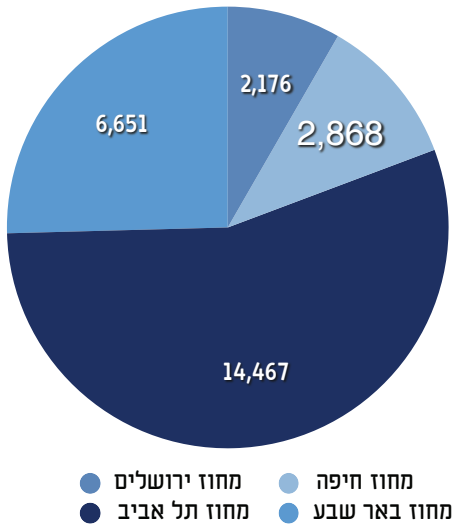
במהלך שנת 2016 שופרו ושוכללו הטפסים המקוונים והוגשו ליחידות הרשם לענייני ירושה באפוטרופוס הכללי 26,162 (!) בקשות מקוונות לצו ירושה או לצו קשיום צוואה בהשוואה ל-6,723 בקשות מקוונות שהוגשו בשנת 2015. מדובר בעלייה של 289% בשיעור הבקשות המקוונות בהשוואה לשנת 2015.

מספר הבקשות המקוונות לצו ירושה או לצו קיום צוואה בשנת 2016 מהווה כ-92% מכלל הבקשות שהוגשו לצו ירושה או לצו קיום צוואה בתקופה זו.

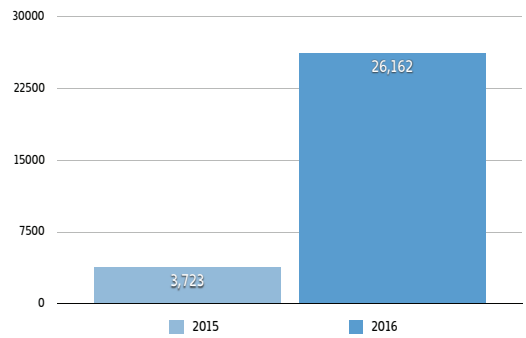
בקשות מקוונות שהוגשו ליחידות הרשמים לענייני ירושה, על-פי מחוזות

מחוז נתון	ירושלים	תל-אביב	חיפה (כולל נצרת)	באר שבע	סה"כ
מספר בקשות מקוונות שהוגשו (לצו ירושה או לצו קיום צוואה) בשנת 2016	2,176	14,467	2,868	6,651	26,162
בקשות מקוונות שהוגשו (לצו ירושה או לצו קיום צוואה) בשנת 2015	532	4,014	1,433	744	6,723

הגשת בקשות מקוונות, בחלוקה למחוזות

"הגשת בקשות מקוונות"

פעילות בנוגע לצוואות במחוזות בשנת 2016

במהלך שנת 2016 חל גידול בהיקף הפעילות בנוגע לצוואות - הליכים הכוללים הפקדת צוואות ומסירת צוואות ליחידות הרשם השונות, החזרת צוואות למצווים שהפקידו צוואה בעבר ופתיחת צוואות מנוחים שנפטרו - על-ידי הרשמים לענייני ירושה.

במהלך שנת 2016 היקף הפעילות בנוגע לצוואות הסתכם ב-8,669 הליכים שונים, עלייה של 21% לעומת שנת 2015, שבה היקף הפעילות הסתכם ב-7,187 הליכים שונים, ועלייה של כ-34.5% לעומת שנת 2014, שבה היקף הפעילות הסתכם ב-6,447 הליכים שונים.

עיקר הפעילות בנוגע לצוואות היא של הפקדת צוואה ביחידות הרשם לענייני ירושה על-ידי המצווה - 5,495 הפקדות צוואה בשנת 2016 (לעומת 4,747 הפקדות צוואה בשנת 2015 ו-4,151 הפקדות צוואה בשנת 2014), שהן 63% מכלל הפעולות. מדובר בעלייה של כ-16% במספר הצוואות שהופקדו בהשוואה לשנת 2015 ובעלייה של כ-32% בהשוואה לצוואות שהופקדו בשנת 2014.

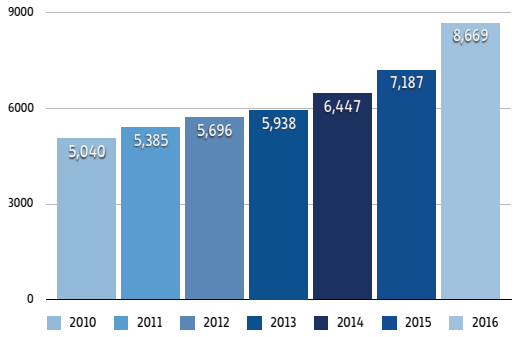
פעילות לסוגיה בנוגע לצוואות, על-פי מחוזות

מחוז סוג הליך	ירושלים	תל-אביב	חיפה (כולל נצרת)	באר שבע	סה"כ
הפקדת צוואה	635	2,927	1,394	539	5,495
מסירת צוואה	41	185	63	17	306
החזרת צוואה	157	658	289	77	1,181
פתיחת צוואה	74	681	772	160	1,687
סה"כ	907	4,451	2,518	793	8,669

פעילות בנוגע לצוואות בשנים 2010-2016

פעילות שנה	פעילות בנוגע לצוואות (כלל המחוזות)
2016	8,669
2015	7,187
2014	6,447
2013	5,938
2012	5,696
2011	5,385
2010	5,040

בראייה רב-שנתית מדובר בעלייה נמשכת בהיקף הפעילות בצוואות, המבטאת עלייה בשיעור של כ-46% בפרק זמן של שלוש שנים (5,938 פעולות בשנת 2013).

הממונה הארצי לענייני ירושה

ביום 1.9.1998, בעקבות תיקון חוק הירושה, התשכ"ה-1965, החלו לפעול בישראל לשכות הרשם לענייני ירושה כיחידה באפוטרופוס הכללי.

מינוי הרשמים לענייני ירושה והסמכתם נעשה על-ידי שר המשפטים.

אל הרשמים לענייני ירושה במחוזות השונים מוגשות כל הבקשות לצווי ירושה וקיום צוואה, להוציא אלה המוגשות, בהסכמת כל הצדדים לבקשה, לבתי הדין הדתיים.

לשכות הרשמים לענייני ירושה מצויות בתל-אביב, בחיפה, בנצרת עילית, בירושלים ובבאר שבע.

במרבית המקרים מסתיים הליך הבקשה לצו ירושה או לצו קיום צוואה במתן הצו המבוקש על-ידי הרשם לענייני ירושה.

במקרים מיוחדים, המנויים בחוק הירושה, מועברת הבקשה, על-פי החלטת הרשם לענייני ירושה, לבית המשפט לענייני משפחה לשם המשך הטיפול בבקשה.

בין יתר סמכויותיו, הרשם לענייני ירושה מוסמך לעשות צוואות, וכן אדם המעוניין בכך רשאי להפקיד את צוואתו בלשכת הרשם לענייני ירושה בהתאם למקום מגוריו.

האפוטרופוס הכללי משמש על-פי הוראות חוק הירושה כממונה הארצי לענייני ירושה.

על-פי סעיף 3(ב) לתקנות הירושה, התשנ"ח-1998, סמכויות הממונה הארצי ותפקידיו הם:

- להקים לשכות רשמים לענייני ירושה בכל אזורי פעולתם.
- לקבוע את נוהלי עבודת הרשמים לענייני ירושה, לרבות נוהלי העברת תיקים מלשכת רשם אחת אל אחרת.
- לקבוע נהלים להעברת תיקים ומסמכים לבית המשפט וקבלתם ממנו, בהתייעצות עם מנהל בתי המשפט.
- להסדיר כל עניין אחר הדרוש לצורך מילוי תפקידיו של הממונה הארצי לפי החוק.

בשנת 2015 הוגשו לממונה הארצי לענייני ירושה, בהתאם להוראת תקנה 13 לתקנות הירושה, התשנ"ח-1998, 18 בקשות להעברת בקשה לצו ירושה ו/או צו קיום צוואה מהרשם לענייני ירושה המוסמך לדון בה אל רשם לענייני ירושה באזור פעולה אחר (בהשוואה ל-19 בקשות בשנת 2014, ל-15 בקשות בשנת 2013 ול-11 בקשות בשנת 2012).

החלטות האפוטרופוס הכללי כממונה הארצי לענייני ירושה בדבר העברת הבקשה אל רשם אחר נועדו, בין היתר, להקל עם מגיש הבקשה ו/או היורשים האחרים לאור מקום מגוריהם וכד'.

יחידות מטה בהנהלת האפוטרופוס הכללי

המחלקה המשפטית

היחידה הכלכלית

מחלקת הכספים

יחידת ההשקעות

ארגון, מינהל ואמרכלות

יחידת המחשב

כללי:

נתוני אתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי

דו"ח הממונה על-פי חוק חופש המידע

דרכי יצירת קשר עם הנהלת האפוטרופוס הכללי והמחוזות

המחלקה המשפטית

מבוא

המחלקה המשפטית מרכזת את הטיפול המשפטי בכלל פעילות הכונס הרשמי והאפוטרופוס הכללי על יחידותיו השונות. בין היתר, המחלקה המשפטית אמונה על התחומים הבאים:

- התוויית מדיניות משפטית אחידה בכל תחומי העיסוק;
- מתן חוות דעת משפטיות לכלל היחידות והמחוזות בכונס הרשמי והאפוטרופוס הכללי;
- ניהול תיקי ערעורים בבית המשפט העליון;
- עריכת הסכמים ומכרזים להתקשרויות עם גופים חיצוניים;
- ייעוץ משפטי שוטף להנהלת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי וליחידותיו השונות.

בין יתר תפקידיה, המחלקה המשפטית מטפלת בערעורים המוגשים לבית המשפט העליון על החלטות בתי המשפט המחוזיים בתחום פשיטות רגל ופירוקי חברות, ענייני ירושה וכשרות משפטית ואפוטרופסות ואף יוזמת ערעורים בהתאם למדיניות הכונס הרשמי והאפוטרופוס הכללי.

כחלק מתפקידו של האפוטרופוס הכללי בניהול נכסי נעדרים, המחלקה המשפטית מלווה את התיקים ונותנת מענה משפטי לסוגיות שונות, בהן תובענות משפטיות לפינוי פולשים לנכסי נעדרים, תביעות לפירוק שיתוף במקרקעין, טיפול בהפקעות, רישום זכויות, טיפול בהליכי הוצאה לפועל וכו' - והכול תוך שמירה על האינטרסים של הנעדר.

המחלקה המשפטית בהנהלת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי מונה, נכון לסוף שנת 2016, 17 פרקליטים.

שינוי תפיסתי וארגוני שהוטמע במחלקה בשנים האחרונות הוביל להרחבת פעילותה ועיצובה מחדש, תוך חלוקה לתחומי עיסוק מרכזיים:

1. תחום תיקי ערעורים המתנהלים בבית המשפט העליון;
2. תחום ארגון ידע והטמעת מדיניות;
3. תחום ייעוץ ומשימות מיוחדות;
4. תחום ניהול רכוש ומכרזים;
5. תחום ייזום ופיתוח חקיקה;
6. תחום ניו מדיה ועריכת תכנים ברשת.

פרקליטי המחלקה המשפטית עוסקים באופן שוטף במתן שירותים משפטיים להנהלת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי בתחומי משפט מגוונים, תוך שימת דגש על מתן שירות מקצועי ואיכותי:

בתחום הכונס הרשמי - מתן חוות דעת משפטיות, פרסום נהלים והנחיות משפטיות וניהול תיקי ערעורים בבית המשפט העליון, תוך יישום מדיניות הכונס הרשמי בסוגיות עקרוניות מתחום פשיטת הרגל, הפירוקים והבראת חברות.

בתחום האפוטרופוס הכללי - מתן חוות-דעת משפטיות בתחומי משפט שונים: דיני מקרקעין, דיני חוזים, צוואות וירושות, משפט מסחרי, חילוט; עריכת מכרזים בהתאם לצורכי היחידות באפוטרופוס הכללי; ניהול תובענות בבתי המשפט השונים ברחבי הארץ; ייצוג האפוטרופוס הכללי כמנהל נכסי נעדרים.

פרקליטי המחלקה עוסקים בקידום של יוזמות חקיקה בתחומים הנוגעים לעבודת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי, בהתאם למדיניות ההנהלה.

כמו כן, המחלקה פועלת להסדרת נוהלי עבודה אל מול היחידות השונות ואל מול המחוזות, תוך קביעה וגיבוש של נוהלי עבודה ומדיניות משפטית אחידה ומחייבת בסוגיות משפטיות באופן שמהווה מוקד ידע לפרקליטי האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי.

סיכום פעילות המחלקה המשפטית לשנת 2016

א. תחום תיקי ערעורים המתנהלים בבית המשפט העליון

המחלקה המשפטית מטפלת בערעורים המוגשים לבית המשפט העליון על החלטות בתי המשפט המחוזיים בתחומי טיפולו של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי: פשיטות רגל ופירוקי חברות, ענייני ירושה וכשרות משפטית ואפוטרופסות.

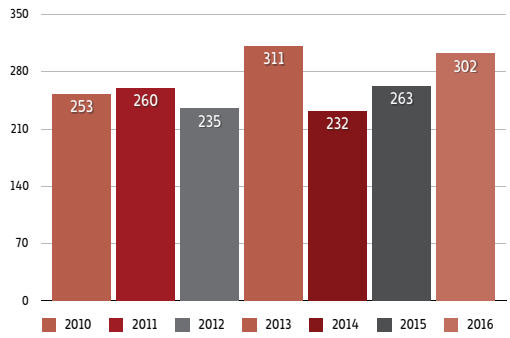
פרקליטי המחלקה, עורכים סיכומי טענות ועיקרי טיעון, מופיעים בדיונים ומקדמים את מדיניות האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי ביחס לסוגיות משפטיות חשובות.

בשנת 2016 נפתחו במחלקה המשפטית 302 תיקי ערעורים, זאת לעומת 263 תיקים שנפתחו בשנת 2015 ו-232 תיקים שנפתחו בשנת 2014.

תיקי ערעורים שנפתחו בשנים 2010-2016

שנה	תיקי ערעורים שנפתחו
2016	302
2015	263
2014	232
2013	311
2012	235
2011	260
2010	253

תיקי ערעורים שנפתחו

תיקים מרכזיים שהמחלקה המשפטית טיפלה או נטלה חלק בטיפול בהם בשנת 2016:

ענבל אור; גאלב עבאס; קו-אופ; רומן בבנקו; בולוס בולוס; גד כרמל; יוסף סלימאן; אגרסקו; משה אהרוני; אווה דורית הופה; אברהם חיון; ד"ר בורים בנאי.

תיקים מרכזיים בטיפול הכונס הרשמי

במהלך שנת העבודה 2016 טופלו על-ידי הכונס הרשמי תיקים רבים בתחום פשיטת רגל, פירוק חברות והבראת חברות אשר מורכבותם, היקף ההליכים והפעילות בהם, כמו גם היקף החובות הכספיים או השפעתם על ציבור רחב וההד התקשורתי שניתן להם, היו גבוהים במיוחד. להלן יפורטו, לשם ההמחשה ובתמציתיות, ההליכים בכמה תיקים בולטים.

רע"א 5500/16 גאלב עבאס נ' כונס הנכסים הרשמי ואח' (ניתן ביום 7.11.16)

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי נצרת (כב' השופט י. בן חמו), שעניינה הגבלות שהוטלו על חייב בהוצאה לפועל עת הגיש הוא בקשה להגיע להסדר נושים לפי סעיף 19א' לפקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש) התש"ם-1980.

בית המשפט ערך הבחנה בין הליך של 19א' להליך רגיל של צו כינוס וקבע, כי בניגוד לעיכוב ההליכים האוטומטי שמתרחש עם מתן צו הכינוס, הרי שבהליך לפי 19א' ברירת המחדל היא דווקא הימשכות ההליכים כסדרם עד מתן החלטה אחרת של בית המשפט, כאשר עיכוב או ביטול הגבלות הוא דבר הנתון לשיקול דעתו של בית המשפט לפי נסיבות העניין.

בית המשפט ציין, כי כאשר מוגשת על-ידי החייב בקשה לביטול הגבלות או עיכוב הליכי הוצל"פ מוטלים על הכף שני אינטרסים נוגדים. מצד אחד, הותרת הליכי הגבייה יכולה לפגוע ביכולת החייב להוציא את ההסדר אל הפועל. מנגד, קיים חשש מניצול לרעה של הליך ההסדר, שכן באפשרות חייבים להגיש הצעות סרק, שכל מטרתן לעכב או להסיר באופן זמני את הלחץ המופעל באמצעות הליכי ההוצאה לפועל.

בית המשפט פסק, כי יש להבחין בין הגבלות שמטרתן להפעיל לחץ על החייב לשלם את חובותיו - שאז הנטייה תהיה לבטלן עם תחילת הליך ההסדר, לבין הגבלות שמטרתן לשמור על האינטרסים של הנושים - שלגביהן הנטייה תהיה להותירן על כנן ולמצער לבטלן באופן חלקי, כל מקרה לפי נסיבותיו.

במסגרת ההחלטה נקבע, כי יש לאפשר למבקש לפתוח חשבון בנק ללא מסגרת אשראי וכו'; נקבע כי אין הצדקה להורות על ביטול העיקולים על המשכורת בשלב זה שבו טרם התקבל אישור הנושים וביהמ"ש להסדר הפשרה; באשר לביטול הגבלה על רישיון נהיגה מציין בית המשפט, כי הנטייה היא להסכים להסיר את המגבלה, אך נוכח השלב המוקדם שבו טרם אושר ההסדר, יש לבחון את משמעות הותרת ההגבלה על החייב, ולכן על בקשה בעניין זה להיבחן עובדתית בבית המשפט קמא. מדובר בהחלטה חשובה, שמשפיעה רוחבית על בחינת בקשות דומות בתיקי 19א'.

ע"א 238/16 האפ"כ נ' "קו-אופ הריבוע הכחול לשירותים" בע"מ ואח' (טרם פורסם)

ערעור שהגיש האפוטרופוס הכללי על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב (כב' סג"נ כתוארו אז, הש' אורנשטיין).

לאגודה שיתופית "קו-אופ" מונה בשנת 2000 ועד ממונה על-ידי רשם האגודות, זאת עקב אי סדרים בהתנהלות האגודה. בעקבות הליכים משפטיים שהתנהלו בעניין נכסי האגודה הגיש הוועד הממונה לבית המשפט העליון תכנית פעולה, שבמסגרתה הציע, כי תוגש לבית המשפט המחוזי בקשה לאישור הסדר בין האגודה לבין חבריה בהתאם להוראות סעיף 350 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

הוועד הממונה המליץ על מכירת נכסי האגודה ושימוש בכספי התמורה לשם פדיון מניות חבריה. תכנית הפעולה אושרה על-ידי בית המשפט העליון בחודש פברואר 2002 במסגרת בג"צ 8047/98.

הוועד הממונה פעל למכירת הנכסים, ואלה נמכרו בסך כולל של כ-1.3 מיליארד ש"ח.

על-מנת שיהא ניתן לחלק את הכספים, פעל המפרק בשיתוף רשם האגודות השיתופיות והאפוטרופוס הכללי במטרה לגבש פנקס של חברי האגודה. לאחר הליכים רבים גובש הפנקס באופן סופי רק בשנת 2009, כאשר נכללו בו כ-23,000 חברי אגודה.

הכספים חולקו לחברי האגודה בכמה פעימות, בהתאם לדו"חות שהגיש המפרק ולהחלטות בית המשפט המחוזי.

בחודש נובמבר 2015 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי שעליה הוגש הערעור, אשר במסגרתה הוחלט על חלוקת הכספים שנותרו אצל

המחלקה המשפטית

המפרק באופן סופי. בהחלטה נקבע, כי הכספים שייוותרו אצל המפרק, וזאת משלא נדרשו על-ידי בעלי מניות נעדרים, יחולקו (בהתאם ללוח הזמנים שנקבע בהחלטה), לבעלי המניות הידועים.

האפוטרופוס הכללי טען במסגרת הערעור, כי אין מקום להפקיע זכות קניינית של בעל מניה לשם חלוקת שוויה בין אחרים בניגוד להסדר חוקי מפורש ולכללי משפט יסודיים. עוד טען האפוטרופוס הכללי, כי המקרה דנן אינו דומה להליך רגיל של חדלות פירעון, שם ה"עוגה" המהווה את כלל נכסי החייב אינה מספקת לחלוקה בין כלל נושיו, ועל כן יש הכרח בהצבת מחסום דיוני לשם חלוקת הנכסים, שכן בענייננו, חלקו של כל בעל מניות ידוע ומוגדר, והעובדה כי בעל מניות לא התייצב לקבל את חלקו אינה גורעת מזכותו ומיכולתו של בעל מניות אחר לממש את זכותו במלואה. האפוטרופוס הכללי סבר, כי גריעת חלקם של בעלי המניות הנעדרים וזיכוים של בעלי המניות הידועים בסכומים נוספים מעבר לשווי מנייתם אינה מוצדקת ובלתי מידתית, מה גם שקיים הסדר מפורש להסדרה במקרה זה בהתאם לתקנה 33 לתקנות האגודות השיתופיות (פירוק), התשמ"ד-1984 - שלפיה המפרק ימסור את הכספים שנותרו בידו במהלך הפירוק לרשם האגודות השיתופיות, אשר ינהלם בצירוף רשימת הזכאים להם. לחלופין, הציע האפוטרופוס הכללי, כי הכספים ינוהלו על-ידו בהתאם לחוק האפוטרופוס הכללי התש"ל-1978.

רע"א 6012/16 רומן בבנקו נ' הכונס הרשמי ואח' (ניתן ביום 11.12.16)

בקשת רשות ערעור שהוגשה על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב (כב' השופטת לושי-עבודי) ועניינה, האם על כספים שעוקלו במסגרת הליכי הוצאה לפועל ממשכורתו של המבקש להיות מועברים לקופת הכינוס. המבקש טען בבקשתו, כי דינם של הכספים להיות מוחזרים אליו.

השאלה נבחנה ביחס לשתי תקופות - כספים שעוקלו עובר למתן צו הכינוס ולא הושלם לגביהם הליך העיקול, וכספים שעוקלו לאחר מתן צו הכינוס ולאחר שהעיקולים על משכורתו של החייב בוטלו בתיק ההוצאה לפועל.

בהחלטה מפורטת של בית המשפט העליון נקבע, כי כספים שעוקלו לפני מתן צו הכינוס אך עיקולם לא הושלם שכן לא הועברו לזוכה, יש להעביר לקופת הכינוס, וזאת בהתאם לסעיף 91 לפקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש) התש"ם-1980, המתווה את מערכת היחסים בין נושי החייב שהחלו לנקוט הליכים הוצאה לפועל לבין מנהל נכסיו, שמונה לו במסגרת הליך פשיטת הרגל. באשר למשכורת שעוקלה והועברה על-ידי מעבידו של החייב לאחר מתן צו הכינוס נקבע, כי נוכח העובדה שבית המשפט של פשיטת רגל קובע לחייב תשלום עתי, המתבסס על הכנסתו של החייב, הרי שיש להעביר את המשכורות החל ממתן צו כינוס במלואן לידי החייב.

ע"א 1292/16 בולוס בולוס נ' ראובן שרגיל בתפקידו כמפרק ואח' (טרם פורסם)

ערעור שהוגש על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט זרנקין), שבמסגרתה טען המערער - בעל מניות בחברה - כי אישור הסדר נושים בעניינה של החברה, אשר מפטיר אותה מכל חובותיה, פוטרת אותו מערבותו האישית לחובותיה, וזאת על בסיס הוראות חוק הערבות, תשכ"ז-1967, הקובע, בין היתר, כי "אין ערבות אלא לחיוב בר תוקף".

בחודש ינואר 2007 הגיש בל"ל בקשה למתן צו פירוק נגד החברה בשל חובות שלא שולמו לו, זאת מכוח פסקי דין שניתנו לטובתו כנגד החברה. ביום 19.05.08 ניתן צו פירוק כנגד החברה, והכונס הרשמי מונה כמפרק זמני עד לקיומן של אסיפות נושים. ביום 15.07.08 מונה עו"ד שרגיל, למפרק החברה.

עוד טרם פתיחת הליכי הפירוק, ביום 16.06.04 הגיש בל"ל כנגד המערער - בעל 5% מהון המניות בחברה - בקשה למתן צו כינוס והכרזת פשיטת רגל. הבקשה התבססה על פסקי דין שניתנו לטובת בל"ל כנגד המערער, שנתבע על-ידי בל"ל מכוח היותו ערב אישית לחובות החברה. צו הכינוס ניתן בבית המשפט המחוזי בחיפה ביום 4.10.06. המערער הוכרז פושט רגל ביום 28.09.08. עו"ד שרגיל מונה כבעל תפקיד גם בתיק פשיטת הרגל של המערער.

כנגד החברה הוגשו 25 תביעות חוב בסך כולל של 67 מיליון ש"ח. תביעות החוב שאושרו הן תביעות בחוב בדין קדימה בסך כולל של כ-280,000 ש"ח, תביעות חוב רגילות בסך של כ-9 מיליון ש"ח ותביעת חוב נוספת בסך של 12.5% מהסכום שיתקבל בפועל עקב תביעה שנוהלה בבית המשפט המחוזי.

במהלך ניסיונות הצדדים להגיע להסדר, התנו החייב ומשפחתו, בעלי השליטה בחברה, את ההסדר במתן הפטר לתיק הפש"ר של המערער (הערב). הן הנושים והן הנאמן התנגדו להתניה כאמור ולאחר דין ודברים בין הצדדים גובש מתווה של הסדר, שבמסגרתו הושמט הסעיף הדורש הפטר בתיק הפש"ר כתנאי להסדר.

הנאמן פנה בבקשה למתן הוראות לבית המשפט המחוזי על-מנת שזה יבהיר, כי אין מקום לפטור את המערער מחיובו האישי במסגרת היותו ערב לחובות החברה, ובית המשפט נעתר לבקשה זו. על החלטה זו הוגש הערעור.

בעמדתו, סבר הכונס הרשמי, כי בהיות המערער צד פעיל ונוכח באסיפות הנושים ולנוכח התנגדותם של הנושים למתן הפטר לחייב, שעל בסיסה שונתה הצעת ההסדר באופן שהושמט ממנה רכיב זה, אינו יכול לטעון כעת, כי מתן הפטר הינו אינהרנטי לאישור הסדר הנושים.

הכונס הרשמי הוסיף וטען, כי המטרייה הנורמטיבית החלה על מקרה זה היא הסדרים ספציפיים מתחום דיני חדלות הפירעון. סעיף 69 לפקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש) התש"ם-1980, קובע, כי צו הפטר

לא יפטור אדם, שביום מתן צו הכינוס היה שותף עם פושט הרגל או שהיה עמו יחד נאמן, מחויב או קשור בחוזה, או שהיה ערב או מעין ערב לו. לעניין הסדרי נושים, הוראת הדין הרלוונטית הינה סעיף 34 (ד) לפקודת פשיטת הרגל, הקובעת, כי "הסכמת נושה לפשרה או להסדר לא תשחרר אדם, אשר לפי פקודה זו לא היה משתחרר בצו הפטר אילו הוכרז החייב פושט רגל". בנסיבות אלה, הדין הספציפי מתווה את הדרך לחיוב הערב העיקרי, כאשר החייב הופטר מחובו והחוב העיקרי לא קיים עוד.

עוד טען הכונס הרשמי, כי מתן הפטר אוטומטי לערב אישית בנסיבות שכאלה תביא לתמריץ שלילי, שלפיו נושים לא יחפצו להגיע להסדרי נושים עם חברות, שכן הדבר יאיין את אפשרותם לגבות את החוב מנותני הערבויות האישיות, שכן אלה למעשה תרוקנה מתוכן.

ע"א 4382/16 גד כרמל ואח' נ' עו"ד נורה גוטליב ואח' (ניתן ביום 11.8.16)

בקשת רשות ערעור שהוגשה על החלטת בית המשפט המחוזי, שבה נדחתה בקשת המבקשים לקבלת הפטר. המבקשים הם בני זוג, ושניהם מנהלים בנפרד תיקי פשיטת רגל. כעולה מעמדת הנאמנת והכנ"ר, בקופת ההליך שמנהל המבקש הצטבר מלוא הסכום הדרוש לתשלום חובותיו. לפיכך סברה הנאמנת כי יש מקום ליתן הפטר למבקש. באשר לחייבת, טענה הנאמנת, כי יש מקום להורות על הגדלת התשלום החודשי שלה לסך של 3,000 ש"ח. ב"כ המבקשים הציע, כי על-מנת ששני המבקשים יקבלו הפטר יועבר מקופת המבקש לקופת המבקשת סך של 42,500 ש"ח. בית המשפט קבע, כי הצעות ההפטר אינן ראויות, משום שמדובר בבני זוג צעירים בעלי הכנסות גבוהות, ובהתאם להצעת המבקשים יזכו נושי המבקשת לדיווידנד בשיעור של 25% בלבד. עוד נקבע, כי בהתאם להצעת המבקשים, יעביר המבקש לקופת המבקשת סך של 42,500 ש"ח, וכי הוא ימשיך לשלם תשלום חודשי בסך של 1,000 ש"ח. המבקשת תעלה בהדרגה את סכום התשלום החודשי המושת עליה עד לסך של 3,000 ש"ח בחודש. כמו כן נקבע, כי אם יצטבר בקופה המשותפת סך של 300,000 ש"ח, יזכו שני המבקשים בהפטר. על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון.

בית המשפט (כב' השופט נ' סולברג) קיבל את הערעור בחלקו וקבע, כי החלטת בית המשפט המחוזי, שלפיה יועבר סך של 42,500 ש"ח מקופת המבקש לקופת המבקשת בטלה. נקבע, כי ככלל, אין להתבונן על בני זוג המנהלים בנפרד תיקי פשיטת רגל כמכלול. כאשר בקופת ההליך שמנהל אחד מבני הזוג מצוי סכום כסף המספיק לכיסוי כל חובותיו ולכיסוי כל הוצאות ההליך, דרך המלך היא ליתן דיווידנד לנושים, שכר לנאמנת והפטר לאותו חייב. כדי לגרוע כספים מקופתו של אותו חייב לקופת בן/בת זוגו, לחייבו להמשיך ולשלם תשלום חודשי ולהמשיך את הכרזתו כפושט רגל עד שיצטבר די כסף להחזרת החובות באופן משותף, נדרש טעם כבד משקל ביותר, אשר לא ניתן בענייננו. לאור זאת נקבע, כי בית המשפט המחוזי יבחן האם בקופת המבקש מצוי הסכום הדרוש לכיסוי כל חובותיו ולתשלום הוצאות ההליך וידון מחדש בבקשת המבקש למתן הפטר. ככל שיהיה בכך צורך, יבחן בית המשפט את השלכות החלטתו החדשה על תכנית הפירעון של המבקשת. טענות המבקשת לעניין גובה הסכום החודשי המושת עליה נדחתה, תוך שבית המשפט ציין, כי הסכום החודשי עשוי להשתנות בהתאם לשינוי הנסיבות, וככל שבית המשפט המחוזי שוכנע כי במצב הדברים הנוכחי מסוגלת המבקשת להגדיל את הסכום, ערכאת הערעור אינה מתערבת בקביעה עובדתית זו.

ע"א 5628/14 יוסף סלימאן נ' סמירה סלימאן ואח' (ניתן ביום 26.9.16)

המערער והמשיבה הם נוצרים-קתולים בני העדה המרונית, שנישאו זה לזה אך חיים בנפרד כבר קרוב לשלושים שנה ואין להם ילדים משותפים. דינם הדתי אינו מאפשר להם להתגרש. לאחר הפרידה הקים המערער משק בית משותף עם אישה אחרת ונולדו להם שתי בנות. מאז הפרידה מנהלים הצדדים הליכים משפטיים רבים. בין היתר, אוחזת המשיבה בפסק דין של בית הדין המרוני בלבנון, שבגדרו נפסק, כי על המערער לשלם למשיבה דמי מזונות חודשיים בסך 2,000 ש"ח כל עוד מצבם הזוגי של השניים ייוותר על כנו. בשלב מסוים פתח המערער בהליכי פשיטת רגל וביקש, כי יינתן לו הפטר מחובותיו, כאשר הנושה המהותית היחידה שלו היא אישתו - המשיבה. בית המשפט המחוזי דחה את בקשתו של החייב לצו הפטר מחובותיו לאור מסקנתו, כי לא עמד ברמת תום הלב הנדרשת על-מנת שיינתן לו הפטר מחוב מזונות בהתאם לסעיף 69(א)(3) לפקודת פשיטת הרגל. על החלטה זו הוגש הערעור דנן לבית המשפט העליון.

בית המשפט העליון קיבל את הערעור בחלקו ופסק, כי יש להחיל בענייננו את החריג הקבוע בסיפא לסעיף 69(א)(3) ולקבוע, כי למערער יינתן צו הפטר ביחס לחוב המזונות שמועד פירעונו קודם למתן צו הכינוס, זאת לאור נסיבותיו האישיות של המערער: מצבו הבריאותי, התעסוקתי והכלכלי הירוד; הימשכות הליכי גביית המזונות לאורך שנים רבות ומיצוי האפשרויות המשפטיות החלופיות להפחתתם; זכותו לקיום מינימלי בכבוד וחובתו להבטיח את קיומן של בנותיו; והעדר חוסר תום לב ביצירת החובות. ביחס לחוב העתידי נקבע, כי אין לשון הפקודה מאפשרת ליתן הפטר, וזאת מן הטעם שאינם נכללים בגדר חוב בר-תביעה כאמור ברישא לסעיף 69(א).

בית המשפט סקר בפסק הדין את השיקולים הרלוונטיים להחלת החריג הקבוע בסעיף 69(א)(3) לפקודת פשיטת הרגל, המאפשר את החלת צו ההפטר גם על תשלום דמי מזונות - ואלה הם: כושר הפירעון הנוכחי של החייב ועד כמה הוא צפוי להשתנות בעתיד; קיומם של נכסים בבעלותו; גילו ומצב בריאותו; מצבו האישי והמשפחתי; נסיבות היווצרות החוב; ועוד. בכל הנוגע לשיקול שעניינו תום הלב, צוין,

המחלקה המשפטית

בין היתר, כי מדובר בעקרון יסוד בשיטת המשפט שלנו, ונודע לו מקום משמעותי במיוחד בדיני פשיטת רגל. הליך פשיטת רגל נחלק, כידוע, לשלושה שלבים: כניסה להליך בדמות מתן צו כינוס; השהייה בהליך, לרבות הכרזה על חייב כפושט רגל; והיציאה הנכספת מההליך באמצעות מתן הפטר. התנהלות בתום לב מצד החייב, ובפרט כשהוא יוזם ההליך, היא תנאי הכרחי להתקדמות בכל אחד מהשלבים השונים. בחינת תום הלב, בדומה לשיקולים הצריכים לסעיף 69(א)(3), אינה מתמצה בעניין מסוים כזה או אחר.

ע"א 1269/16 מדינת ישראל נ' אגרסקו ואח' (ניתן ביום 6.3.16)

בית המשפט של הפירוק נעתר לבקשת מפרקי החברה לבצע חקירות בדבר הנסיבות שהובילו לקריסתה. בעקבות הממצאים שעלו הגישו המפרקים בקשה לבית המשפט של הפירוק להתיר להם להגיש תביעה אזרחית כנגד המדינה, ובית המשפט נעתר לבקשה. לאחר הגשת התביעה האזרחית הגישה המדינה בתיק הפירוק בקשה לעיין במסמכי החקירות, בטענה שמסמכים אלו נדרשים לה על-מנת לגבש את עמדתה במסגרת התביעה האזרחית. בית המשפט של הפירוק דחה את הבקשה. גם בקשה להבהרת ההחלטה באותו עניין נדחתה. בעקבות הליכים אלה, השאלה שנידונה בפסק הדין נוגעת לאופן סיווג ההליך ודרך ההשגה הראויה על שתי החלטות בית המשפט המחוזי - האם הערעור הינו בזכות או ברשות. כידוע, על החלטות שניתנו במסגרת הליכי הפירוק חלים דיני הערעור הרגילים, המושתתים על ההבחנה בין "פסק-דין" הנתון לערעור בזכות לבין "החלטה אחרת", שהערעור עליה טעון רשות. הובהר לא אחת, כי כאשר בית המשפט מכריע במסגרת הליך פירוק במחלוקת תחִמָה, המהווה "יחידה דיונית" העומדת בפני עצמה, אזי הכרעה זו - שיש בה משום "סגירה" מהבחינה המהותית של עניין הנתון במחלוקת בין הצדדים - עשויה להיחשב "פסק-דין", וזאת אף אם הליכי הפירוק טרם באו אל קצם, לנוכח הימשכותם של הליכי הפירוק והעובדה כי ברגיל נדונות במסגרתם סוגיות רבות. בנסיבות המקרה דנן נקבע, כי בקשת המדינה לעיון במסמכי החקירות, שנוהלו בשעתו מכוח סעיף 288 לפקודת החברות, היוותה "יחידה דיונית" עצמאית ונפרדת - הן ביחס להליכי החקירה עצמם והן ביחס לבקשת המפרקים לאישור הגשתה של תביעה אזרחית כנגד המדינה וגורמים נוספים, ולפיכך דרך ההשגה המתאימה הינה באמצעות ערעור בזכות. בכל הנוגע להחלטה השנייה נקבע, כי מדובר ב"החלטה מבהירה", אשר עמדה על מלוא הנימוקים להחלטה הראשונה שקדמה לה, ואשר נטמעת בתוכה ומהווה חלק בלתי נפרד ממנה. כבר נקבע בפסיקתו של בית המשפט העליון, כי החלטת הבהרה שניתנה על-ידי בית המשפט שנתן את פסק-הדין נחשבת כחלק בלתי-נפרד של פסק-הדין, ובעל-דין רשאי לערער עליה כדרך שהיה רשאי לערער על פסק-הדין עצמו, קרי ערעור בזכות.

ע"א 5778/16 משה אהרוני נ' ארז חבר ואח' (מגדל הזוהר) (ניתן ביום 17.8.16)

בקשה לעיכוב ביצוע של פסק דין שניתן מאת בית המשפט המחוזי, שבגדרו אישר בית המשפט המחוזי הצעה לרכישת מניותיה של חברה בפירוק וקבע, כי הצעה זו תבוא תחת הסדר נושים שאושר לחברה בתחילת 2012. מדובר בערעור שהוגש על-ידי מי שהיה צד להתמחרות והגיש הצעה (במסגרת הסדר נושים) לרכישת מניות החברה שבפירוק. בית משפט מחוזי אישר הצעה אחרת מהצעתו של המערער, וזה הגיש ערעור ובקשה לעיכוב ביצוע. הבקשה התקבלה בהתחשב במורכבות ההליך, בטיב המחלוקת ובנסיבותיה הייחודיות.

בבסיסו של הסדר הנושים עמד הסכם, שלפיו התחייב המבקש לרכוש את החברה וחלק מנכסיה במתכונת מסוימת. הסדר הנושים הותנה בכך, שייחתם הסכם בין החברה לבין רשות מקרקעי ישראל ביחס לקיום מכרז בפרויקט גדול של "בינוי פינוי" שבו זכתה החברה, שבוטל לאחר שנמצא שהזכייה במכרז לוותה במתן שוחד. מאז אושר הסדר הנושים נעשו ניסיונות רבים להגיע להסכמה עם הרשות באשר לקיום המכרז. לאחר שאלה לא נשאו פרי הגישו המנהל המיוחד והמבקש, בסוף 2015, מתווה מתוקן לאישורו של בית המשפט. בשלב זה, ועוד טרם ניתנה החלטה בבקשה לאישורו של המתווה המתוקן, הגישה המשיבה 2 הצעה מטעמה לרכישת מניותיה של החברה. בהמשך לאסיפת נושים, אישר בית המשפט הצעה זו וקבע, כי היא תבוא חלף הסדר הנושים שקדם לה.

בית המשפט העליון (השופטת ד' ברק-ארז) קבע, כי בהתחשב במורכבות ההליך, בטיב המחלוקת ובנסיבותיה הייחודיות, הכף נוטה לעבר עיכובו של פסק הדין, מהטעמים הבאים:

ראשית, מדובר בהליך מורכב שנמשך כבר כמה שנים, כשעל כף המאזניים מונחים נכסי המקרקעין של החברה וסכומי כסף גבוהים. יתרה מכך, מטענות הצדדים אפשר ללמוד, כי ליישום פסק הדין עשויות להיות השלכות משמעותיות ביחסים מול צדדים שלישיים.

שנית, ערעורו של המבקש אינו עובדתי בעיקרו, והוא כולל כמה טענות משפטיות שנוגעות ליישומן של הלכות שנקבעו בבית משפט זה. כך, למשל, מתעוררת השאלה האם חלף הזמן הסביר להתקיימותו של התנאי המתלה. מדובר בשאלה אשר תחומה לנסיבות המקרה, אך היא אינה עובדתית גרידא. כזו היא גם השאלה בדבר הנפקות של הגשת בקשה למתווה מתוקן על-ידי המנהל המיוחד והמבקש. זאת ועוד, המחלוקת בין הצדדים מאופיינת בנסיבות ייחודיות, כפי שאף עולה מפסק דינו של בית המשפט המחוזי. אין בכך כדי לקבוע כי סיכויי הערעור גבוהים, אולם מדובר בטענות שאמורות להיבחן לגופן בהליך הערעור.

שלישית, המנהל המיוחד הצהיר, כי מלכתחילה לא התכוון לחלק כספים מקופת הפירוק לנושים עד להכרעה בערעור, ואף הכונס הרשמי הסכים לכך.

נקבע, כי לנוכח השיקולים האמורים לעיל יש לקבל את הבקשה, בכפוף לכך שהמבקש ישוב ויפקיד בידיו של המנהל המיוחד את הפיקדון הכספי ואת שאר הערובות שהפקיד לצורך הבטחת הצעתו בתיק והוחזרו לו לאחר פסק דינו של בית המשפט המחוזי. בנוסף נקבע, כי המבקש יפקיד בקופת בית המשפט ערבות בנקאית בסך של 1,000,000 ש"ח, שתשמש כערבות לשם הבטחת הנזקים שייגרמו למשיבים כתוצאה ממתן הצו אם יידחה הערעור.

ב. תחום ארגון ידע והטמעת מדיניות

תחום ארגון ידע והטמעת מדיניות הוקם במטרה להטמיע את המדיניות המשפטית של הכונס הרשמי והאפוטרופוס הכללי בקרב כלל פרקליטי הארגון ולהביא לארגון ולשימור הידע המשרדי.

להשגת מטרות אלה עוסקת המחלקה המשפטית בגיבוש נוהלי עבודה והנחיות משפטיות ומינהליות מחייבות, בהגדרת הדרישות המקצועיות ובפיתוח תהליכי בקרה על בעלי התפקיד, בארגון הכשרות מקצועיות משפטיות, בריכוז הידע המשפטי ופרסומו ובפיתוח כלים לארגון ולשימור הידע במשרד.

במהלך שנת 2016 פעלה המחלקה המשפטית בתחום ארגון הידע והטמעת המדיניות בנושאים שלהלן:

1. יישום המלצות ועדת חרים - קביעת התשלום החודשי המוצע שיושת על החייב במסגרת צו הכינוס ותכנית הפירעון

- פורסמה הנחיית הכונס הרשמי לאופן חישוב התשלום החודשי המוצע ביחס לחייב בהליך חדלות הפירעון.
- פותחה ופורסמה באתר מערכת לחישוב האומדנים הסטטיסטיים ביחס לכושר ההשתכרות של החייב וביחס להוצאות הדרושות לו ולמשפחתו למחיה בכבוד.
- פותחה ופורסמה באתר מערכת אקסל לחישוב התשלום החודשי המומלץ לחייב בהתאם להנחיות.
- נוסח ופורסם באתר שאלון לחייב ובו כל הפרטים הדרושים לחישוב האומדנים וקביעת התשלום החודשי.
- ההנחיות והמערכת לחישוב האומדנים הוצגו בפני היועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ וחקיקה) במטרה להכללת מדיניות הכונס הרשמי והמלצות דו"ח ועדת חרים בנושא קביעת התשלום החודשי בהצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי.
- בוצע אפיון מערכת, שתשולב במערכת המחשוב בכונס הרשמי ותאפשר חישוב אוטומטי של האומדנים ושל התשלום החודשי המוצע, בין היתר, באמצעות פיתוח אתר משותף לכונס הרשמי ולביטוח הלאומי ובאמצעות ממשק ישיר לנתוני החייב הקיימים במערכת. בנוסף, אופיין הצורך בריכוז כל הנתונים על-אודות השימוש בהנחיות ובמערכת לחישוב האומדנים, צו התשלומים שנקבע לחייב והסטיות שנעשו מהמלצות המערכת.
- גובש נוסח מתוקן של תגובה אחידה לצו כינוס ופסיקתא לצו כינוס, התואם את ההנחיות לחישוב התשלום החודשי. הנוסח החדש קיבל את אישורו של בית המשפט.
- המחלקה המשפטית נותנת מענה שוטף ויום-יומי לפניות של עובדי הכנ"ר במחוזות בנושא חישוב התשלום החודשי בהתאם להנחיות החדשות ואף בוצעו מספר הדרכות והשתלמויות בנושא.

2. מאגר מידע משפטי

- בשנת 2016 הסתיים פיתוח מערכת מאגר מידע משפטי של הכונס הרשמי, הכולל פסקי דין והנחיות, המפורסמים באתר האינטרנט של הכנ"ר בחלוקה לנושאים.
- במהלך השנה הוזנו יותר מ-500 פסקי דין והנחיות במאגר.
- מניתוח נתוני הגלישה באתר עולה, כי למאגר המידע המשפטי נכנסים יותר מ-1,600 משתמשים בממוצע מדי חודש.

3. מידעונים

בשנת 2016 פורסמו 2 מידעונים תקופתיים ו-7 מידעונים מיידיים. המידעונים פורסמו באתר האינטרנט ובאמצעות הדואר האלקטרוני לפרקליטי האגף ולציבור המנויים. המידעונים כוללים את עיקרי החקיקה והפסיקה בתחומי הפעילות של האפוטרופוס הכללי, הכונס הרשמי והרשם לענייני ירושה.

4. גיבוש והפצה של הנחיות ונהלים משפטיים בהתאם למדיניות הכונס הרשמי:

הנהלים שהופצו בשנת 2016:

- נוהל בחינת בקשות לפי סעיפים 373 ו-374 לפקודת החברות.
- עדכון נוהל התקשרויות עם חוקרים פרטיים.
- נוהל קביעת תשלום חודשי.
- נוהל פטור מבדיקת תביעות חוב.
- נוהל בקשה לביטול הליך בשל מחדלים של החייב.
- נוהל הגשת פסיקתא אחידה בסיום הליך בהפטר.
- נוהל הגשת פסיקתא אחידה בסיום הליך בהסדר נושים.
- נוהל ממשק עבודה משותף לתחום הערעורים ולתחום הידע והמדיניות - בנושא טיפול בערעורים לבית המשפט העליון בנושאים מהותיים.

בנוסף,

- סוכם עם בתי המשפט על רשימת בקשות שבהן לא תידרש עמדת הכנ"ר, ובתי המשפט יסתפקו בעמדת בעל התפקיד.
- גובש נוהל פיקוח ובקרה של הכנ"ר על המנהלים המיוחדים - משוב ומעקב שוטף אחר איכות הפעילות של בעלי התפקיד

המחלקה המשפטית

לצורך שמירה על סטנדרט מקצועי נאות והתנהלות ראויה ותקינה. קביעת מדרג פעולות וסנקציות אחידות כנגד בעלי התפקיד עד להוצאה מהמאגר - הועבר לביצוע לאגף המחשוב.

5. אפיון ולניסוח טפסים מקוונים במטרה לייעל ולהנגיש את השירות לציבור:
   - אפיון מלא של טופס מקוון להגשת בקשה לצו כינוס (טופס 4, 5).
   - עדכון נוסח הדו"ח המקוון על הכנסות והוצאות.

בנוסף, פעלה המחלקה המשפטית לתיקון החקיקה על-מנת לחייב את המבקשים לעשות שימוש בטופס המקוון.

6. מנהלים מיוחדים
   - במהלך שנת 2016 גובש מאגר מנהלים מיוחדים חדש, שהחל לפעול בינואר 2017. המאגר החדש כולל 163 מנהלים מיוחדים (המהווים תוספת של כ-30% למספר המנהלים המיוחדים במאגר הקודם, ותוספת של 42% מועמדים חדשים).

במסגרת זו אופיין תהליך הקבלה ונקבעו אמות המידה לגיבוש הציון; נוסחו ופורסמו מסמכי ההזמנה להגשת מועמדות למאגר; רוכזו, מוינו וטופלו כ-600 פניות להגשת מועמדות; נוסחו ונערכו בחינות מקצועיות לכ-400 מועמדים; התקיימו כ-14 ימי ראיונות, שבמהלכם רואיינו 385 מועמדים על-ידי ועדה ארצית, שהורכבה ממנהלי המחוזות ונציג ההנהלה; רוכזו כלל הנתונים וחושבו ציוני המועמדים ופורסמה רשימת הנכללים במאגר.

ג. תחום ייעוץ ומשימות מיוחדות

תחום ייעוץ ומשימות מיוחדות מעניק ייעוץ משפטי בהתאם לדרישות של הנהלת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי ויחידותיו השונות.

בשנת 2016 עסקה המחלקה במתן חוות דעת משפטיות בסוגיות משפטיות שונות, בין היתר בנושאים האלה: פטור מאגרת רשם הירושה, מתן מידע לנושים בתיקי נעדרים, דין ירושה למנוח שנפטר לפני חוק הירושה, משפט משווה בפשיטות רגל ומעמד נושים בהליכי חדלות פירעון ביחס לרכוש מחולט.

במהלך שנת 2016 הדריכה המחלקה את כלל עובדי האגף במהותו של חוק חופש המידע ובאופן המענה הנכון שיש לתת לפונים למשרדי האפוטרופוס הכללי הכונס הרשמי והרשם לענייני ירושה.

הדרכות אלו העשירו את הידע בקרב כלל עובדי האגף, ובהתאם - הקטינו את מספר פניות הציבור לממונה על העברת המידע לציבור ביותר מ-50% לעומת שנת 2015.

המחלקה אחראית על מערך הגבייה באגף ופועלת אל מול מנהל הגבייה הממשלתי ברשות האכיפה והגבייה.

השנה התקבלו מרשות האכיפה והגבייה כספים בסך 147,017 ש"ח לעומת 329,688 ש"ח בשנת 2015.

בנוסף, הצליחה המחלקה לגבות ללא הליכי הוצאה לפועל כספים בסך של 162,596 ש"ח לעומת 70,933 ש"ח בשנת 2015, עלייה של כ-229%.

ד. תחום ניהול רכוש ומכרזים

המחלקה המשפטית עוסקת במתן מענה משפטי שוטף לכלל תיקי הרכוש המנוהלים על-ידי היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם ברחבי הארץ, ובכלל זה מתן חוות-דעת משפטיות, ניהול תיקי ליטיגציה בבתי המשפט השונים בארץ (בתחום המקרקעין), ניהול חוזים והסכמים.

זאת ועוד, המחלקה המשפטית אחראית על תחום המכרזים וההתקשרויות של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי ונותנת שירותים לכל יחידות האגף בתחום זה. המחלקה המשפטית עוסקת בהכנת מסמכי המכרז, בפרסום המכרזים ובניהולם, בטיפול בהליכים הפטורים ממכרז, בהכנת מסמכים לוועדות המכרזים וכיו"ב.

פעילות עיקרית בשנת 2016

- במהלך שנת 2016 הועברו כ-68 תיקי רכוש ו-11 תיקי חילוט לטיפול משפטי במיקור-חוץ בפיקוח פרקליטי המחלקה המשפטית (מכרז מיקור-חוץ לתיקי האפוטרופוס הכללי נערך בשנת 2014), והסתיים טיפול ב-13 תיקים.
- עד ליום 20.3.16 הוגשו בתיקי הרכוש כ-33 תביעות לפיצוי הפקעה באמצעות עורכי הדין במיקור-חוץ לאור "הלכת ארידור" והוראת המעבר שנקבעה בפסק הדין.
- בשנה זו פורסם מכרז פומבי למתן שירותי ניהול תיק השקעות עבור האפוטרופוס הכללי.
- אושרו התקשרויות המשך שונות בפטור ממכרז - עם גו'ינט ישראל - מכון ברוקדייל לביצוע פיילוט של פיקוח על אפוטרופסים הממונים על עניינים אישים של חסויים; עם משרד רו"ח פהאן קנה למתן שירותי ביקורת על מחלקת ההשקעות; עם רו"ח סעדון לביצוע ביקורת בתיקי רכוש עבור היחידה לאיתור נכסים ולהשבתם; ועם חברת הראל פיננסים בע"מ לניהול תיק ההשקעות של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי.
- אושרה התקשרות בפטור ממכרז עם ג'וינט ישראל - מכון ברוקדייל לביצוע פיילוט של פיקוח על אפוטרופסים שמתמנים לקטינים.

ה. תחום פיתוח חקיקה

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי פועל באופן תדיר לייזום, לפיתוח ולליווי החקיקה הנוגעת לתחומי פעילותו.

חקיקה שפורסמה:

- חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 10), התשע"ו-2016

החוק פורסם ביום כ"א בתמוז התשע"ו (27 ביולי 2016). במסגרת התיקון נוסף סעיף 27א' לחוק, הקובע כי תוקם קרן לניהול ולחלוקה של כספים, הנפסקים כסעד כספי לטובת הציבור, שמטרתה לחלק את הכספים לטובת מטרות ציבוריות כפי שיוגדר בנוהלי הקרן ובכפוף להוראות בית המשפט. בהתאם לחוק נקבע, כי הקרן תנוהל בידי האפוטרופוס הכללי לפי חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978.

כספי הקרן יחולקו בידי ועדה ובה חמישה חברים שימנה שר המשפטים ותכלול נציג של האפוטרופוס הכללי.

- חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016

החוק פורסם ביום י"ז בסיוון התשע"ו (23 ביוני 2016) ותחילתו ביום ל' בתשרי התשע"ז, (1 בנובמבר 2016). מטרת חוק, כפי שהוגדרה בסעיף ג, היא לקבוע הוראות בתחום המשפט הפלילי והמינהלי, לרבות סמכויות אכיפה מיוחדות, לצורך מאבק בטרור, ובכלל זה לשם מניעת הקמתם של ארגוני טרור, קיומם ופעילותם, וכן מניעה וסיכול של עבירות טרור המבוצעות בידי ארגוני טרור או יחידים; זאת, בשים לב למאפיינים של ארגוני הטרור ועבירות הטרור, לסיכון הצפוי מהם לביטחון מדינת ישראל, לתושביה ולסדרי השלטון בה, ולמחויבותה של מדינת ישראל למאבק בטרור ברוח האמנות הבין-לאומיות שהיא צד להן, תוך איזון עם מחויבותה לזכויות האדם ולאמות המידה המקובלות בתחום זה במשפט הבין-לאומי.

בפרק ה' לחוק, שכותרתו "חילוט שיפוטי וחילוט מינהלי", הוסדרו סמכויות התפיסה והחילוט של רכוש טרור. סימן ג' בפרק ה' עוסק בניהול רכוש שנתפס או חולט, והוא מסמיך את האפוטרופוס הכללי לתפוס ולנהל את הרכוש שלגביו ניתן צו תפיסה או צו חילוט כאמור. עם החילוט הסופי ומימוש הרכוש המחולט, יועבר הרכוש או תמורתו לאוצר המדינה.

- חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016

החוק פורסם ביום ד' בניסן, התשע"ו (12 באפריל 2016) ותחילתו, בכפוף לאפשרות הארכה, 30 חודשים מיום פרסומו.

החוק נועד לפתוח את שוק האשראי הריכוזי לתחרות, לאפשר הוזלת ריבית ללווים ולצמצם פנייה של לווים לשוק האפור. זאת, בהסתמך על מאגר מידע פיננסי - מצבם הפיננסי של הלווים, עמידתם בהחזר הלוואות ורמת הסיכון שלהם, שיוקם בבנק ישראל. מאגר זה יכיל למעשה את כל הנתונים הנדרשים כדי לקבוע מה דירוג האשראי של הלקוח. את המידע הזה, המצוי כיום בבנקים, יוכל לקבל כל גוף פיננסי, שממנו מבקש הלקוח לקבל הלוואה, ובהתאם יקבע אותו גוף מה גובה הריבית הרלוונטי לאותו לקוח.

המאגר, אשר צפוי לקום על-פי החוק בשנת 2018, יהווה כלי לבחינת הסיכונים במתן אשראי ללקוחות ואף יסייע באיתור לקוחות פוטנציאליים להלוואה. הגברת השיתוף בנתוני אשראי צפויה לקדם תחרות בין מלווים על מתן אשראי, להגדיל את היקף האשראי המוצע ללקוחות ולשפר את תנאי האשראי עבור צרכנים רבים.

כפועל יוצא מתיקון החוק, המחלקה פועלת בשיתוף פעולה מול הגורמים הרלוונטיים במחלקת ייעוץ וחקיקה ובבנק ישראל לתיקון תקנות מכוח החוק, שבמסגרתן ייקבע מהו היקף המידע שיועבר למאגר המידע מהכונס הרשמי.

- תקנות האפוטרופוס הכללי (סדרי דין וביצוע) (תיקון), התשע"ז-2016

התקנות פורסמו ביום ט"ז בחשון התשע"ז (17 בנובמבר 2016) ונועדו לעגן, כהסדר קבע, נוהל, שלפיו פועל האפוטרופוס הכללי למימון פעולות אשר הוא נדרש לבצע בנכסים שבניהולו, שעה שבתיק במסגרתו מנוהל אותו נכס אין די מקורות עצמיים זמינים למימון הפעולה הנדרשת. זאת, בדרך של משיכת יתר או בדרך של הלוואה, בהתאם לקריטריונים השונים הקבועים בנוהל, מתוך קרן הלוואות ייעודית שהוקמה לעניין זה בהסכם בין האפוטרופוס הכללי והחשב הכללי במשרד האוצר.

תיקון התקנות נועד לעגן את הנוהל האמור במסגרת חקיקת משנה. ובכך להקנות לו שקיפות ובהירות ואף לעגן את חישוב החזר הכספים באופן מחייב וחד-משמעי.

- תקנות הירושה (תיקון), התשע"ו-2016

התקנות פורסמו ביום ה' באב התשע"ו (9 באוגוסט 2016) ותכליתן הקלת הנטל הביורוקרטי על מגישי הבקשות בפני הרשם לענייני ירושה וייעול השירות לציבור בכמה מישורים. תיקון התקנות ביקש להקל ולייעל את הליך מתן צווי ירושה או צווי קיום צוואה. התיקון הוא בעל חשיבות ציבורית משמעותית מבחינת השירות לציבור, ועיקריו: קביעה כי העברת בקשות לבחינת בא כוח היועץ המשפטי לממשלה תיעשה במקרים מסוימים שנקבעו בתקנות ולא באופן גורף; הקלה בחובת צירוף נוסח ההודעות שנמסרו ליורשים או לזוכים על-פי הצוואה.

- תקנות העונשין (קביעת גורם מוסמך לעניין מימוש פסק דין של קורבן עבירה), התשע"ו-2016

התקנות פורסמו ביום כ"ג בסיוון התשע"ו (29 ביוני 2016).

במסגרת התקנות נקבע, כי הגורם המוסמך לעניין בחינת בקשה של נפגע עבירה למימוש פסק דין לפיצויו יהיה יחידת החילוט שבאפוטרופוס הכללי במשרד המשפטים.

פרויקטים מרכזיים נוספים בעבודה וקידום המחלקה המשפטית:

המחלקה המשפטית

- הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ה-2016 (פורסמה ביום כ"ב באדר א' התשע"ו, 2 במרס 2016)

הצעת החוק מבקשת לאגד, תחת חיקוק אחד, את דיני חדלות הפירעון בישראל, המעוגנים כיום בחיקוקים שונים, ובכלל זה פקודות מנדטוריות, וכן בפסיקה ענפה. מדובר בהליך חקיקתי מקיף הנוגע לכלל סוגיות חדלות הפירעון, הן של יחידים והן של תאגידים, לרבות הסדרי הבראה ושיקום כלכלי.

הצעת החוק אף משנה מהותית את מערך הטיפול בהליכי חדלות הפירעון של יחידים, ובתוך כך מסמיכה את הכונס הרשמי להיות הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי.

הצעת החוק טומנת בחובה בשורה אמתית לציבור. הליך חדלות הפירעון צפוי להפוך לקצר יותר וליעיל הרבה יותר. מדובר במהלך מובהק של טיוב הרגולציה: הביורוקרטיה שבה יפגוש האזרח תצומצם. הוא ימצא את עצמו מתמודד מול גורם מקצועי מרכזי אחד, תחת הכפילות הרגולטיבית המתקיימת כיום. במקום פנייה כפולה לכונס הרשמי ולבית המשפט, ריבוי ליטיגציה ודיונים פרונטאליים, ינוהל ההליך על-ידי גורם מינהלי מוסמך ומקצועי. לשינוים אלה השלכה מהותית על טיב השירות שיזכה לו האזרח, וצפויה להם השלכה חיובית על כלל המשק.

לכונס הרשמי חלק אינטגרלי וחשוב בעיצוב והשפעה על החקיקה המוצעת, ויחד עם צוותי עבודה נרחבים בתוך משרד המשפטים ומול גופי הממשלה השונים והוא מלווה את הדיונים בהצעת החוק מקרוב, לצד הליכי היערכות המבוצעים בד בבד, ליישום ההסדרים המשפטיים החדשים לכשיאושרו. בין היתר, נבחנות השפעותיו של החוק על המבנה הארגוני הקיים בכונס הרשמי; על שינוי תהליכי העבודה המחויבים בכונס הרשמי מעת החלתו כחוק; על הגידול הקיים והחזוי בהיקף התיקים של חדלות הפירעון ליחידים; על ייעוד הכונס הרשמי ומטרותיו בראי החוק; ועל הערכת כלל הצרכים הנובעים מן האמור לעיל.

- טיוטת חוק הירושה (תיקון), התשע"ז-2016

במסגרת תיקון החוק מוצע להבהיר נושאים שונים בחוק ולהתאימו לסביבה המשפטית המודרנית, בהתאם לניסיון שנצבר אצל הרשם לענייני ירושה ביישום הוראות החוק. מטרת תיקון זה להביא להפחתת העומס על בתי המשפט לענייני משפחה באמצעות הותרת עניינים מסוימים להחלטות הרשמים לענייני ירושה.

נוסח התיקון הועבר למחלקת ייעוץ וחקיקה במטרה להפיצו כתזכיר.

- טיוטת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (תיקון), התשע"ז-2016

כחלק מהיערכות לפירוקה של החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי שואה, הקבוע בחוק האמור לסוף שנת 2017, מוצע תיקון, שיעגן בו את המנגנון להעברת המשך הטיפול בנכסים מהחברה לאפוטרופוס הכללי, לרבות הטיפול בבקשות השבה פתוחות; בשחרור הנכסים; בחקירות לאיתור יורשים ועוד, וכן העברת המידע הנדרש מהחברה לאפוטרופוס הכללי.

בימים אלה צפויה הפצת תזכיר החוק.

- טיוטת חוק האפוטרופוס הכללי (תיקון), התשע"ז-2016

סעיף 15 לחוק מסדיר את נושא העברת נכס המנוהל על-ידי האפוטרופוס הכללי לקניין המדינה. התיקונים המוצעים מתבססים על הניסיון שנצבר אצל האפוטרופוס הכללי ביישום הסעיף, ועניינם עיגון האפשרות להעביר נכס לקניין המדינה במקרים נוספים, אשר כיום אינם מתאפשרים לפי נוסח החוק: כאשר הנכס מנוהל על-ידי האפוטרופוס הכללי מכוח צו ירושה, או כאשר אותר בעל זכויות לכאורה, ועל אף ניסיונות ופניות האפוטרופוס הכללי אליו, אינו פועל להשבת הנכס תוך פרק זמן שייקבע. יודגש, כי בכל מקרה יחולו הוראות סעיף 15(ג1)(2) ו-(ד) לעניין השבת נכס למעוניין בו אף לאחר שהועבר לקניין המדינה. כן מוצעות הבהרות לעניין פרוצדורת העברת נכס לקניין המדינה.

תיקון החוק הועבר להתייחסות ההנהלה.

- טיוטת חוק מלווה המדינה (תיקון), התשע"ז-2016

התיקון מבקש לקבוע, כי מלוות מדינה המנוהלות על-ידי בנק ישראל לפי החוק האמור, ואשר לא ייפדו לזכאים עד לכניסתו לתוקף של התיקון, יעברו לניהולו של אפוטרופוס הכללי, אשר ינהג בהם כנכסים עזובים לפי חוק האפוטרופוס הכללי. כן מוצע לקבוע, כי מלוות שלא ייפדו לזכאים בחלוף 15 שנים מיום ההעברה לאפוטרופוס הכללי יעברו לקניין המדינה. נוסח התיקון נמצא לקראת הפצת תזכיר החוק.

- טיוטת תקנות פשיטת הרגל (תיקון), התשע"ז-2016

במסגרת התיקון מוצע לקבוע, כי בקשת פשיטת רגל של חייב תוגש לכונס הרשמי באופן מקוון באמצעות אתר האינטרנט של הכונס הרשמי, כאשר עם המצאת אישור ותגובת הכונס הרשמי תומצא הבקשה לבית המשפט. בנוסף, מוצע להמיר את טופס הבקשה שבתוספת לתקנות בטופס מקוון, עדכני ומפורט כנדרש לצורך טיפול הכונס הרשמי בבקשות כאמור. שינויים אלה מטרתם להביא לקיצור ולייעול הליך פשיטת הרגל, וליצירת הליך פשוט ונגיש יותר עבור ציבור החייבים מגישי הבקשות.

- טיוטת תקנות נתוני אשראי (תיקון), התשע"ז-2016

מטרתן של תקנות נתוני אשראי היא השלמת ההוראות שמוסדרות בחוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016, הנזכר לעיל והתוויית הוראות תומכות באשר להסדרים ספציפיים, אשר אינם מוסדרים בחוק עצמו.

מזווית הכונס הרשמי קבע החוק שורה של פריטי מידע, אשר

יועברו למאגר המידע המוקם מכוח החוק והנוגעים לנקודות ציון שונות בהליכי חדלות פירעון של יחידים. במסגרת זו ביקש הכנ"ר להבטיח, כי המידע שיועבר יכלול גם פרטי מידע חיוביים בהליכי חדלות הפירעון, למשל מידע על-אודות השלמת הסדר נושים, מתן צווי הפטר והשלמת תכנית פירעון, בנוסף על פרטי מידע אחרים בדבר עצם פתיחת ההליך, מתן צו כינוס והכרזת פשיטת רגל וביטול ההליכים, כקבוע כיום.

התקנות אושרו בוועדת הכלכלה ביום כ"ב בחשון התשע"ז (23 בנובמבר 2016).

- טיוטת תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (ייפויי כוח מתמשכים והנחיות מקדימות), התשע"ז-2016

לאור תיקון מס' 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, האפוטרופוס הכללי פועל בשיתוף מחלקת ייעוץ וחקיקה להשלמת חקיקת המשנה המתחייבת מתיקון החוק בנושאים אלה:

סדרי הדין להפקדת ייפויי כוח מתמשכים, הנחיות מקדימות ומסמכי הבעת רצון; ניסוח הטפסים הרלוונטיים; הוראות בעניין הכשרת עורכי הדין שבפניהם ייחתמו מסמכים כאמור; הסדרת האגרות הנלווית לסדרי הדין, ועוד.

- טיוטת תקנות המאבק בטרור (ניהול רכוש שנתפס ושחולט), התשע"ז-2016

סעיף 97(א)(2) לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016, מסמיך את שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר, לקבוע הוראות לעניין ניהול הרכוש שנתפס וחולט לפי הוראות פרק ה' לחוק, ובכלל זה אופן תשלום הוצאות הניהול של הרכוש כאמור.

התקנות המוצעות נועדו לקבוע את ההסדרים הנדרשים בכל הנוגע לדרך ניהול הרכוש על-ידי האפוטרופוס הכללי, הן לגבי רכוש בניהול זמני והן לגבי רכוש שניתן לגביו צו חילוט. ההסדרים המוצעים מבוססים במידה רבה על ההסדרים הקיימים כיום בתקנות המאבק בארגוני פשיעה (דרכי ניהול רכוש שחולט ומימושו), התשע"ב-2012, בשינויים ובהתאמות הנדרשים לעניין המאבק בטרור ולנוכח הניסיון המצטבר מיישומם עד כה.

- טיוטת תקנות הירושה (אגרות הרשם לענייני ירושה) (תיקון), התשע"ז-2016

מוצע לתקן את תקנות הירושה באופן שיאחד את חובת התשלום בעד הפרסום הנדרש לבקשות למתן צו ירושה או צו קיום, יחד עם חובת תשלום האגרה המושתת על בקשות כאמור.

במקביל, מוצע להגביר את המתאם בין סכום האגרה הקבוע בתקנות האמורות לבין השירות הנדרש במענה לבקשה הקונקרטית, זאת בהתאם לפרקטיקה הנוהגת כיום במחוזות האפוטרופוס הכללי ולניסיון הרשמים לענייני ירושה. מטרת התיקון להביא לייעול ההליכים הרלוונטיים לכלל הציבור.

התיקונים המוצעים נמצאים על שולחנה של מחלקת ייעוץ וחקיקה.

- טיוטת תקנות בית המשפט לענייני משפחה (אגרות) (תיקון), התשע"ז-2016

התיקון המוצע נועד להסדיר באופן קונקרטי את נושא האגרות המשולמות לבית המשפט לענייני משפחה בהליכים שעניינם אפוטרופסות. כיום, בהעדר הסדרה ספציפית, חלות בעניין זה הוראות שיוריות, המייצרות נטל אגרות מכביד ושאינו מותאם לנסיבות המיוחדות של הליכים אלה.

היחידה הכלכלית

מבוא

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי עוסק, בין יתר תפקידיו, כנאמן ו/או כמפקח על רכוש.

לצורך ניהול מיטבי של הנכסים ופיקוח אפקטיבי על בעלי תפקיד המנהלים נכסים עבור אחרים נדרש האפוטרופוס הכללי לחוות- דעת כלכליות בנושאים שונים.

ביחידה הכלכלית מועסקים כלכלנים ושמאים.

ניהול הנכסים והפיקוח עליהם דורש התמקדות בכמה היבטים במקביל (ניהולי, משפטי, כלכלי). היחידה הכלכלית מלווה את ניהול הנכסים בהיבט הכלכלי, כדלקמן:

כמנהל נכסים - כאשר היא בוחנת, טרם קבלת החלטה על דרך הניהול, מהי הדרך הטובה ביותר לניהול הנכס מבחינה כלכלית, ובהמשך אף מלווה את הניהול ואת הפיקוח על הנכסים בהיבט הכלכלי.

כמפקח - כל אימת שיש אירוע כלכלי שדורש זאת. לדוגמה, בדיקת סבירות, השקעת כספים או רכישת נדל"ן, שיפוצו או מכירתו.

היחידה הכלכלית עורכת חוות דעת כלכליות עבור כל יחידות האפוטרופוס הכללי ומחוזותיו (בין לצורך קבלת החלטה במסגרת ניהול הנכס ובין לשם הגשת חוות דעת מקצועית לבתי משפט).

בין היתר, ניתנות חוות-דעת בנושאים האלה:

ייעוץ כלכלי וייעוץ בתיקי נדל"ן - חוות הדעת הכלכליות בוחנות את הכדאיות הכלכלית של קנייה/מכירה/אחזקה/שיפוץ/בנייה, של דרך ניהול אופטימלית (כלכלית), של תמ"א 38, של עסקת קומבינציה, של הערכת עסק חי, של ערעורים, של הפקעות וכיו"ב בתיקי רכוש המנוהלים על-ידי היחידה לגילוי וניהול רכוש, או במחוזות האפוטרופוס הכללי, במטרה לבחון את דרך הניהול האופטימלית של הנכס. חוות דעת אלה ניתנות על-ידי כלכלן/שמאי לאחר ביקור בנכס ולאחר שבדק את שוק הנדל"ן באזור (ברמת מקרו ומיקרו).

סבירות עסקאות לנכסים שבפיקוח האפוטרופוס הכללי - קנייה/מכירה/שיפוץ בנכסי חסויים/קטינים המפוקחים על-ידי מחוזות האפוטרופוס הכללי, בדגש על סבירות העסקה, שוויה ואופן השקעת כספי החסוי/הקטין, כחלק מבדיקה כוללת של השקעת נכסי החסוי. חוות דעת אלו ניתנות על-ידי כלכלן/שמאי לאחר ביקור בנכס ולאחר שבדק את שוק הנדל"ן, ומוגשות לבתי המשפט, שבהם מופיעים כעדים מומחים שמאי היחידה וכלכלניה.

השקעת כספי חסויים ומנהלי עיזבון - בהתאם לתקנות השקעת כספי חסוי ותקנות השקעת כספי עיזבון, על האפוטרופוס הכללי לתת את חוות דעתו לבקשה שהוגשה לבית המשפט על-ידי הנאמן להשקעת הכספים בכל מקרה שבו עולה סכום ההשקעה על הסכום הקבוע בתקנות.

במסגרת מתן חוות דעת אלו, השקעות החסוי והתחייבויותיו נבדקות אל מול צרכיו השוטפים והכנסתו החודשית, תוך שימת דגש על רמת הסיכון והתשואה בחלופות ההשקעה השונות.

ריכוז השקעת כספי חסויים וקטינים בקרנות האפוטרופוס הכללי - בהתאם לתקנות השקעת כספי חסוי/עיזבון, הנאמן רשאי לבקש להשקיע את כספו אצל האפוטרופוס הכללי בהשקעה המשותפת.

לאחר קבלת אישורו של בית המשפט, הנאמן פונה אל היחידה הכלכלית, המרכזת את פעילות האפוטרופוס הכללי בנושא זה ומהווה למעשה איש הקשר עם המשקיעים. נציגי היחידה הכלכלית פותחים חשבון על שם החסוי/מנהל העיזבון, מקבלים את הכספים לחשבון ומאשרים לנאמן כי הכספים נתקבלו.

נציגי היחידה הכלכלית מקיימים קשר עם האפוטרופוס בנוגע לבירורים, לשאלות, לעדכונים, למשיכת/הפקדת כספים, לעדכון שווי ואפיקי השקעה אחת לשנה, ו/או בתדירות גבוהה יותר, בהתאם לצורך וכו'.

סיכום עיקר פעילות היחידה הכלכלית בשנת 2016

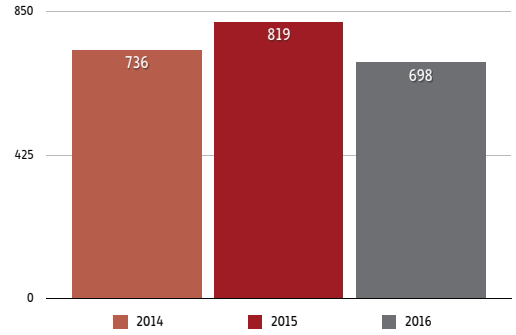
חוות-דעת בעניין השקעת כספים

בשנת 2016 הכינה היחידה הכלכלית בהנהלת האפוטרופוס הכללי חוות דעת למחוזות השונים בעניין השקעת כספי אנשים שמונה להם אפוטרופוס, בהיקף כולל של 698 מיליוני ש"ח (בהשוואה ל-819 מיליוני ש"ח בשנת 2015, ל-736 מיליוני ש"ח בשנת 2014, ל-801 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ול-585 מיליוני ש"ח בשנת 2012), על-פי החלוקה הבאה :

היקף ההשקעות של כספי אנשים שמונה להם אפוטרופוס ומספר התיקים, לפי מחוזות

מחוז	היקף כספי ההשקעה (במיליוני ש"ח)	מספר התיקים
מחוז ירושלים	131	49
מחוז תל-אביב	479	144
מחוז חיפה	63	25
מחוז באר שבע	25	13
סה"כ	698	231

היקף כספי החסויים שניתנו לגביהם חוות-דעת בשנים 2014-2016 (במיליוני ש"ח)

בנוסף, הוכנו על-ידי היחידה הכלכלית חוות דעת ב-8 תיקים בעניין השקעת כספי עיזבונות בהיקף כולל של 79 מיליוני ש"ח (לעומת היקף של 19 מיליוני ש"ח ב-10 תיקים בשנת 2015, 45 מיליוני ש"ח ב-2 תיקים בשנת 2014 והיקף של 14 מיליוני ש"ח ב-4 תיקים בשנת 2013), וכן הוכנו חוות דעת ב-5 תיקים בעניין השקעת כספי קטינים בהיקף כולל של 13 מיליוני ש"ח (לעומת היקף של 39 מיליוני ש"ח ב-21 תיקים בשנת 2015, 33 מיליוני ש"ח ב-17 תיקים בשנת 2014 והיקף של 11 מיליוני ש"ח ב-4 תיקים בשנת 2013).

סך היקף הכספים שלגביהם ניתנו חוות דעת על-ידי המחלקה בשנת 2016 בעניין השקעת כספי חסויים, עיזבונות וקטינים הוא 790 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של 877 מיליוני ש"ח בשנת 2015, 814 מיליוני ש"ח בשנת 2014 ול-826 מיליוני ש"ח בשנת 2013.

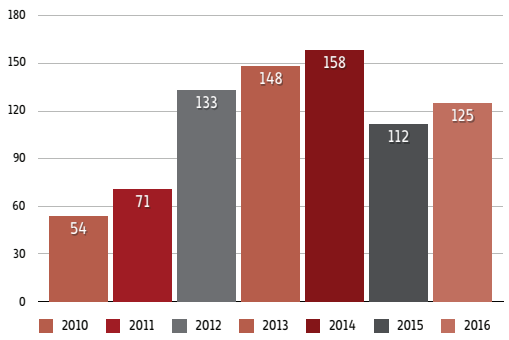
נכסי מקרקעין

בשנת 2016 כתבה היחידה הכלכלית 125 חוות דעת בנוגע לנכסי נדל"ן בתיקי נעדרים המנוהלים על-ידי האפוטרופוס הכללי, בהשוואה ל112 חוות דעת שנכתבו בשנת 2015 ול-158 חוות-דעת שנכתבו בשנת 2014.

חוות דעת בנוגע לנדל"ן בתיקי נעדרים בשנים 2010-2016

שנה	חוות-דעת בנדל"ן בתיקי נעדרים
2016	125
2015	112
2014	158
2013	148
2012	133
2011	71
2010	54

חוות-דעת בנדל"ן בתיקי נעדרים

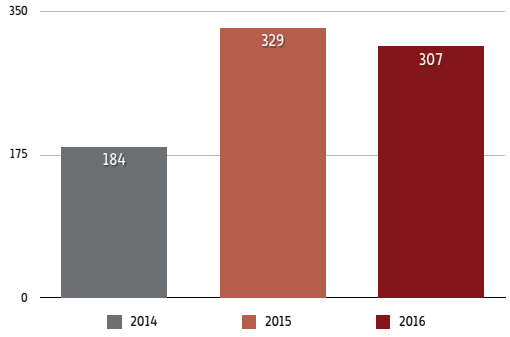
במהלך שנת 2016 ביצעה היחידה הכלכלית בדיקות סבירות שווי עסקאות בנדל"ן, הן לגבי מחיר קנייה והן לגבי מחיר מכירה, ב-307 תיקים (דירות ונכסים אחרים), בהשוואה ל-329 בדיקות סבירות בשנת 2015 ול-184 בדיקות סבירות שווי בשנת 2014.

שווי העסקאות שלגביהן בוצעו בדיקות סבירות בשנת 2016 מסתכם ב-664 מיליוני ש"ח (בהשוואה ל-814 מיליוני ש"ח בשנת 2015 ול-360 מיליוני ש"ח בשנת 2014).

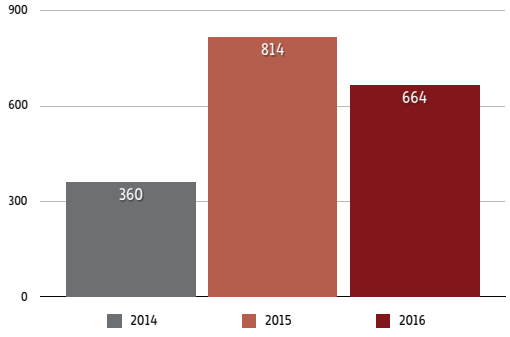
בדיקות סבירות שווי עסקאות בנדל"ן ושווי עסקאות בשנים 2014-2016

שנה	בדיקות סבירות שווי עסקאות בנדל"ן	היקף שווי העסקאות בתיקים שנבדקו (במיליוני ש"ח)
2016	307	664
2015	329	814
2014	184	360

מספר בדיקות סבירות שווי עסקאות בנדל"ן בשנים 2014-2016

היקף שווי עסקאות בנדל"ן שלגביהן בוצעו בדיקות סבירות בשנים 2014-2016

מחלקת הכספים

מחלקת הכספים בהנהלת האפוטרופוס הכללי מופקדת על ניהול הכספים המוחזקים בידי האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי.

המחלקה מנהלת את הכספים באמצעות קרנות הפועלות במתכונת של קרנות נאמנות עם יחידות השתתפות.

מחלקת הכספים פועלת, למעשה, כבנק שמנוהלים בו כ-45,000 חשבונות אישיים עבור נעדרים, תיקי פשיטות רגל ופירוקים, עיזבונות לטובת המדינה ועוד.

פעילות מחלקת הכספים מבוצעת באמצעות כ-50 חשבונות עו"ש נפרדים בבנקים מסחריים.

מחלקת הכספים נותנת שירותים למחלקות השונות בהנהלת האפוטרופוס הכללי ולמחוזות, ובכלל זה:

- תשלום כספים לזכאים במסגרת הליכי שחרור;
- תשלום מלגות ומענקים;
- חלוקת דיווידנדים לנושים בפשיטות רגל ופירוקים;
- תשלום הוצאות הנובעות מניהול הנכסים;
- ביטוח רכוש.

במסגרת תפקידה, מחלקת הכספים מבצעת פעולות כספיות וחשבונאיות מגוונות, בהן פעולות בניירות ערך ובמט"ח, התאמות בנקים בש"ח, ביחידות ובכמות, ביצוע שערוכים ועוד.

מחלקת הכספים אמונה על עריכת הדו"חות הכספיים השנתיים של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי. דו"חות אלה מבוקרים על-ידי רו"ח חיצוני.

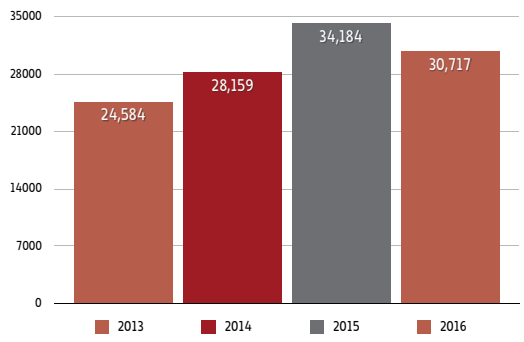
בנוסף, המחלקה אמונה על עריכת דו"חות חודשיים ושנתיים לשלטונות המס ולגורמים שונים, בהם משרד המשפטים והחשב הכללי במשרד האוצר.

בשנת 2016 טיפלה המחלקה, בין היתר, מעבר לפעילות השוטפת והרגילה, בהכנת הדו"חות הכספיים לשנת 2015 וחתימתם ובהגשת דו"ח שנתי לפקיד השומה.

במהלך שנת 2015 בוצעו 34,184 תשלומים שונים על-ידי מדור תשלומים במחלקה (בהשוואה ל- 28,159 תשלומים שונים בשנת 2014 ול-24,584 תשלומים בשנת 2013), מתוכם 30,603 תשלומים בתחום הכונס הרשמי (בהשוואה ל-24,609 תשלומים בשנת 2014 ול-20,265 תשלומים בשנת 2013).

מדובר בעלייה של כ-21% במספר התשלומים שבוצעו על-ידי המחלקה בהשוואה לשנת 2014 ובעלייה של כ-39% בהשוואה לשנת 2013.

מספר התשלומים שבוצעו על-ידי המחלקה בשנים 2013-2016

יחידת ההשקעות

מבוא

יחידת ההשקעות בהנהלת האפוטרופוס הכללי פועלת במתכונתה הקיימת החל מחודש ינואר 1996.

היחידה פועלת במבנה של חדר עסקאות ו-"BACK OFFICE" (סליקה ובקרת עסקאות).

הניהול הכספי מחולק ל-9 קרנות ייעודיות, בהתאם למעמד המשפטי של הכספים ובהתאם לחבות המס והאפיון הכללי של הקרן.

נכון ל-31.12.2016 עמד היקף ההשקעה הכולל בקרנות על סך של כ-6.41 מיליארד ש"ח (לעומת סך של 5.96 מיליארד ש"ח ביום 31.12.2015

יחידת ההשקעות פועלת בהתאם למדיניות שמתווה לה ועדת ההשקעות שליד האפוטרופוס הכללי. ועדת ההשקעות היא ועדה סטטוטורית, הפועלת מכוח סעיף 10 לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978, והיא כוללת שלושה חברי ועדה:

1. האפוטרופוס הכללי היוצא - פרופ' דוד האן, יו"ר.
2. נציגת משרד האוצר - גב' ענת פייר.
3. נציג בנק ישראל - מר טל ביבר.

מבנה היחידה ופעילותה

יחידת ההשקעות כוללת כלכלנים-מנהלי תיקים ומנהל חשבונות, המשמש כסולק ומבקר עסקאות. היחידה פועלת בשוק ההון באמצעות שני בנקים - "לאומי" ו"מזרחי-טפחות", על בסיס שוטף ובאמצעות ברוקרים מבתי השקעות לצורך "עסקאות קאסטודיאן".

מטרת ההשקעה היא להניב את התשואה האופטימלית בהתאם לרמת הסיכון שנקבעה.

השקעת הכספים

סך כל הכספים המושקעים ביחידה בחלוקה לפי הקרנות (במיליוני ש"ח, נכון ליום 31.12.16 ובהשוואה לשנה קודמת)

קרן	2016	2015	שינוי ב-%
עיזבונות לטובת המדינה	1,010.06	1,097.86	-8.00%
חילוט	360.14	185.40	94.25%
הקדשות ציבוריים	213.86	214.47	-0.28%
כנ"ר פטורה	155.87	161.44	-3.45%
כנ"ר חייבת	1,491.26	1,300.96	14.63%
כנר חברות	800.73	557.57	43.61%
נעדרים (כולל ברוקר ופיקדון חשכ"ל	1,819	1,787.08	1.78%
חסויים	575.70	538.14	6.98%
יחידים	238.20	208.85	14.05%
תקציב	120.91	106.34	13.71%
סה"כ	6,408.04	5,965.59	7.42%

סך של 88.10 מיליון ש"ח (סך קרן של 75 מיליון ש"ח) מתוך קרן הנעדרים מושקע אצל מנהל תיקים חיצוני (כיום: "הראל בית השקעות"), אשר נבחר במכרז לבחירת מנהל תיקי השקעות. העברת הכספים למנהל חיצוני נעשתה לצורך בקרה בתנאים אופטימליים של השקעות היחידה.

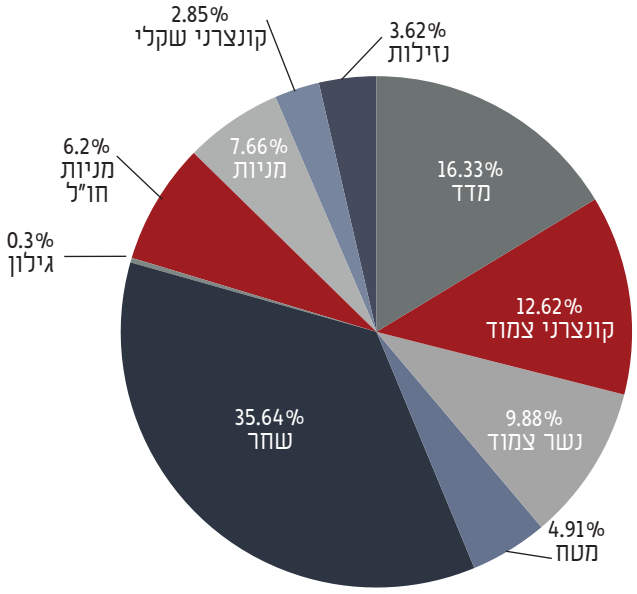
הכספים המנוהלים באפוטרופוס הכללי מושקעים בשוק ההון הישראלי בהשקעה משותפת, בהתאם למדיניות ולהנחיות ועדת ההשקעות. כאמור, הכספים מוחזקים בקרנות ייעודיות לתחומי הפעילות של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי, המנוהלות במתכונת דומה לקרן נאמנות.

הפעילות במתכונת זו באה לאפשר:

1. חלוקת רווחים/הפסדים למוטבי הקרן.
2. חישוב מדויק של שווי הכספים של כל אחד מהמוטבים.

החשבונות מנוהלים בבנק "לאומי" ובבנק "מזרחי-טפחות". החשבונות של הנהנים מנוהלים על-ידי מחלקת הכספים בהנהלת האפוטרופוס הכללי.

להלן הרכב ההשקעה המשותפת נכון ליום 31/12/2016:

בשנת 2016 הניבו קרנות האפוטרופוס תשואה נומינלית נטו (לאחר ניכוי מס ודמי ניהול) של 0.98% (לעומת תשואה נומינלית נטו של 1.02% בשנת 2015.

ועדת ההשקעות של האפוטרופוס הכללי קבעה 15 קרנות נאמנות הפועלות בשוק ההון, שהרכב השקעתן דומה להרכב ההשקעות של האפוטרופוס

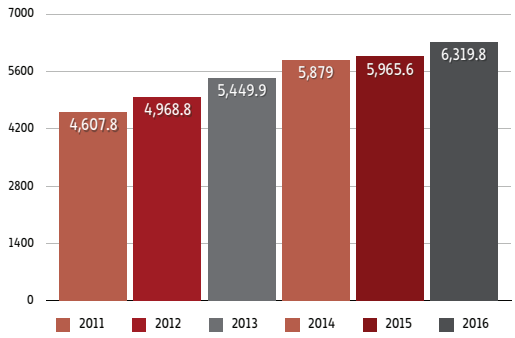
יחידת ההשקעות

הכללי כקרנות ביקורת. קרנות אלה הניבו בשנת 2016 תשואה נומינלית של 0.69%-, כלומר פער של 0.15% לטובת קרנות האפוטרופוס הכללי. (יצוין, כי קרנות הביקורת מוגדרות כקרנות פטורות ממס, לעומת מרבית כספי האפוטרופוס הכללי, אשר אינם פטורים ממס.)

התשואות הריאליות של קרנות האפוטרופוס הכללי ושל קרנות הביקורת בשנים 2011-2016

התקופה	תשואות נטו%			מדד המחירים הידוע (%)
	אפ"כ	קרנות הביקורת	ברוקר	
ריאלי 2016	1.28	1.12	0.81	-0.30
ריאלי 2015	2.0	0.89	1.27	-0.90
ריאלי 2014	3.7	1.6	3.4	-0.1
ריאלי 2013	2.1	2.4	3.9	1.9
ריאלי 2012	5.4	4.5	4.8	1.4
ריאלי 2011	-1.0	-2.6	-3.4	2.6

היקף ניהול הנכסים בשנים 2011-2016 (במיליוני ש"ח)

ארגון, מינהל ואמרכלות

מבוא

מחלקת ארגון ומינהל בהנהלת האפוטרופוס הכללי אחראית על מתן כל השירותים המינהליים לעובדי האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי, מול היחידות המקצועיות במשרד המשפטים, הכוללים, בין היתר, את הנושאים האלה:

משאבי אנוש

קליטת עובדים חדשים במערכת בהתאם לדרישה ולאפשרויות ההעסקה, כפי שמוקצות על-ידי נציבות שירות המדינה, משאבי אנוש, חשבות ומח' תקצוב במשרד המשפטים, ובהתאם לתקציב האפוטרופוס הכללי. הנחיית העובדים הנקלטים בקשר לתנאי העסקתם, זכויות וחובות, שכר, נוהלי עבודה ועוד.

שכר וזכויות סוציאליות

באחריות האמרכלות לדאוג לתנאי עבודתם של עובדי האפוטרופוס הכללי בנושאי שכר, זכויות סוציאליות ואחרות, שהעובדים זכאים להן, וכן טיפול בענייני רווחה שוטפים וייחודיים כאשר נדרש.

הדרכה והשתלמויות

חלק מפעילות ההדרכה וההשתלמויות נעשה ביוזמת הנהלת האגף, חלקן ביוזמת מחלקת ארגון ומינהל באמרכלות האפוטרופוס הכללי, חלקן ביוזמת העובדים וחלקן ביוזמת היחידות השונות.

הפעילות כוללת השתלמויות וקורסים שונים, המבוצעים על-ידי גופים פרטיים, השתלמויות מקצועיות ליחידות השונות, המאורגנות בשיתוף עם מחלקת ההדרכה במשרד המשפטים, השתלמות שנתית לכלל עובדי האגף, השתלמויות המכון להשתלמות פרקליטים ומשפטנים, קורסים והשתלמויות פרטניות לעובדים אשר זקוקים להם לצורך קבלת גמול השתלמות ועוד.

לוגיסטיקה

רכישת ציוד וריהוט משרדי לכלל יחידות האפוטרופוס הכללי, בהנהלה ובמחוזות, בכול רחבי הארץ, טיפול בהקמת הזמנות לרכישה, טיפול בקבלת הטובין הנרכשים, בחשבוניות על הרכישות וכן בתשלומים שונים מתקציב האגף, הכשרת דיור ליחידות האפוטרופוס הכללי, הרחבת דיור ומחסנים, תחזוקת המבנים, שיפוצים ועוד.

משמעת, ביטחון ובטיחות

באחריות האמרכלות ביצוע כל הוראות התקש"ר הן בנושא זכויות, הן בנושא חובות, ובכללן נושא המשמעת, כגון נוכחות בעבודה, חופשה, מחלה, היעדרויות וכיו"ב. כמו כן, בהתאם להגדרת התפקיד, אמרכל משמש כנאמן ביטחון, וככזה אחראי על כל נושא הביטחון, כולל טיפול באישורי ביטחון לעובדים המתקבלים לעבודה, הנחיות ביטחון ועוד, ובנוסף, אחריות על הבטיחות בשטחי המשרדים על-ידי טיפול ומניעת מכשולים, העלולים לפגוע בעובדים ובמבקרים ביחידות השונות.

נתוני משאבי אנוש באפוטרופוס הכללי בשנת 2016

- נכון ליום 31.12.16, האפוטרופוס הכללי מונה 471 מועסקים - עובדי תקן (קבועים וארעיים), מתמחים, נציגים, סטודנטים, בני/ות שירות לאומי ומתנדבים, במקצועות השונים: עורכי-דין, רואי חשבון, שמאים, כלכלנים ומפקחים - בתחומי הפעילות השונים של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי.

פעילויות הדרכה - ימי עיון והשתלמויות בשנת 2016

- במהלך שנת 2016 טופלו על-ידי המחלקה 147 בקשות פרטניות של עובדים, להשתתפות בקורסים, בהכשרות, בלימודים, בהשתלמויות ובימי עיון למיניהם, שהתקבלו באמצעות מערכת הבקשות המקוונת.

במהלך השנה קיים האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי פעילות הדרכה ענפה בתחומים השונים, שכללה, בין היתר:

- 6 קורסים ייעודיים ליחידות שעובדיהן נכנסו למסלולי קידום;
- עובדי האפוטרופוס הכללי השתתפו בהשתלמות השנתית באילת, שהתקיימה לכלל יחידות משרד המשפטים (ההשתלמות אורגנה על-ידי הסמנכ"ל ומחלקת ההדרכה).
- משפטנים באפוטרופוס הכללי השתתפו לאורך השנה בהשתלמויות מקצועיות של המכון להשתלמות פרקליטים של משרד המשפטים.

פרויקטים מיוחדים שטופלו בשנת 2016

שינוי ארגוני

בחודש יולי 2014 אישר משרד המשפטים מתווה לשינוי ארגוני ביחידות המקצועיות באגף. רק בחודש יולי 2016 אושר המתווה ליישום, זאת כחלק מהסכם עבודה שנחתם בין הסתדרות העובדים החדשה ומשרד האוצר, שלפיו נחלקו 6 יחידות ונכנסו למסלולי קידום, כל יחידה למסלול התואם את עבודתה.

במסגרת השינוי נערכו כ-30 הגדרות עיסוק חדשות התואמות את השינוי הנדרש, ואלה עודכנו במשרותיהם של כ-100 עובדים אשר נכללו במסלולים, ובשל כך הוענקו כ-85 דרגות לעובדים, רטרואקטיבית משנת 2014, ומאחר שעברו שנתיים מהענקת הדרגות נוצר המצב שמרביתם ראויים לדרגה נוספת, ולכן, במהלך שנת 2016 נדרש ביצוע של כ-50 המלצות לדרגות, ואלה הועברו לוועדה לקיצורי פז"ם.

יחידת המחשב

מבוא

יחידת המחשב באפוטרופוס הכללי מטפלת במשאבי התקשוב של האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי הן בתחום החומרה והתמיכה הטכנית, הן בתחום התוכנה.

בין יתר תפקידיה, קידמה יחידת המחשב במהלך שנת 2016 את הנושאים האלה:

- חניכת טפסים מקוונים והמשך הליך פיתוח של טפסים מקוונים נוספים כחלק משיפור השירות לאזרח;
- המשך פיתוח אתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי והרחבת השירותים הניתנים בו לציבור הרחב;
- פיתוח תוכנות והתאמת התוכנות הקיימות לצורכי העבודה המשתנים.

עיקרי פעילות יחידת המחשב באפוטרופוס הכללי ופרויקטים מיוחדים שבוצעו בשנת 2016 במקביל לעבודה השוטפת

שירות תשלומים הכונס הרשמי

- הרחבת שירות התשלומים לאזרח וייתור השימוש בשובר בכל סוגי התשלומים של הכונס הרשמי.
- שירות חדשני, המחבר את מערכות המידע של הכונס הרשמי למערכות הבנקים ומאפשר:
  - ביצוע תשלומים חודשיים בקלות וביעילות ללא צורך בשובר ובהגעה למשרדי הכונס.
  - הצגת חיווי מיידי על-אודות התשלום באתר הכונס.
- כיום, התשלום מבוצע מול בנק "מזרחי-טפחות" ושרת התשלומים הממשלתי. הוקמה תשתית לתשלום באמצעות בנק הדואר, שנחשפה ברבעון הראשון של 2017.
- חיסכון של כ-15,000 פניות בשנה, תשלומים בסך 200,000,000 ש"ח.

אתר מנהלים מיוחדים

- הרחבת האפשרויות להצגת מידע, הגשת דו"חות והכרעה בתביעות חוב.
- אתר פעולות, המשמש כפלטפורמה אחידה לעבודה שוטפת של כלל המנהלים המיוחדים.
- האתר החדש הינו אתר דו-כיווני המקנה לבעל התפקיד מגוון יכולות חדשות והפשטת תהליכי עבודה.

הישגים נוספים

- הקמת מאגר משפטי - שירות חדש, המאפשר הצגת מידע רב בנושאים משפטיים, לרבות פסקי הדין והנחיות הכונס הרשמי. המאגר הינו ידידותי ונוח לשימוש ופתוח לשימוש כלל הציבור ללא עלות. רשם הירושה - שדרוג טפסים מקוונים, המאפשר עבודה בכל סוגי הדפדפנים ללא צורך בהתקנת סרגלים נוספים. הטפסים המקוונים החדשים מאפשרים שימוש בתשלום שבוצע באופן עצמאי בכל ערוץ שנבחר על-ידי האזרח.

קליטת אוטומטית לתביעות חוב המוגשות על-ידי ביטוח לאומי

- ברבעון השלישי של 2016 עלה לאוויר שירות חדש של קליטה האוטומטית של תביעות חוב המוגשות על-ידי הביטוח הלאומי, מס הכנסה, מע"מ, מס רכוש ועוד. השירות החדש מייתר תהליכים ידניים לקליטת תביעות החוב. בתקופה הקצרה של הפעלת השירות נקלטו כ-6,000 תביעות חוב ללא מגע יד אדם.

אתר האינטרנט המחודש של האפוטרופוס הכללי

אתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי כולל תוכן רב על-אודות פעילות האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי, כמו גם מידע לשימוש הציבור הנזקק לשירותי היחידות של האפוטרופוס הכללי ומחלקותיו. האתר מאפשר גם הורדת טפסים להגשת בקשות שונות, תשלום אגרות וכו'. מכלול הכונס הרשמי ומכלול הרשם לענייני ירושה כוללים, בנוסף, מערכות מידע מקוון דינמיות ועדכניות, הפתוחות לכלל הציבור ומספקות עדכונים על הליכי פשיטות רגל והליכי פירוק המתנהלים אצל הכונס הרשמי ועל מצב הטיפול בבקשות לצווי ירושה ולצווי קיום צוואה שהוגשו ליחידות הרשם לענייני ירושה במחוזות השונים.

בחודש דצמבר 2012, לאחר תכנון, עיצוב ופיתוח קפדניים, הושק לשימוש כלל הציבור אתר אינטרנט חדש של האפוטרופוס הכללי.

אתר האינטרנט המחודש מחולק בתכניו על-פי שלושת מכלולי הפעילות העיקריים של האגף - מכלול האפוטרופוס הכללי, מכלול הכונס הרשמי ומכלול הרשם לענייני ירושה. חלוקה זו של תוכני האתר בהתאם למכלולי הפעילות השונים מאפשרת לקהל הפונים התמצאות נוחה וקלה יותר בתכנים הרבים, איתור מהיר של המידע הרלוונטי שאותו ביקש הפונה למצוא וחוויית גלישה ידידותית יותר.

בתוכני האתר הושם דגש על הרחבת המידע לקהל הפונים, על מתן מידע עדכני הנוגע להתקדמות הטיפול במקרים השונים שבתחומי הפעילות, על חידושי חקיקה ופסיקה, כמו גם מתן מידע כללי, סטטיסטי ומשפטי.

אתר האינטרנט מאפשר, בין היתר, הגשת מסמכים באופן מקוון וישיר, בירור על סטטוס התיק לצדדים בהליכים השונים באמצעות ממשק קל לתפעול, ותקשורת ופנייה ישירה באמצעות דואר אלקטרוני לעובדי האפוטרופוס הכללי לשם קבלת שירות מיטבי.

בין החידושים באתר המחודש אפשר למנות:

- תיבת פניות ציבור, המאפשרת לפונה להעביר פנייה מקוונת ישירות אל המחוז והמחלקה המתאימים בלחיצת כפתור, וקבלת מענה מקצועי מהיר לפנייתו;
- הצטרפות מקוונת לרשימות תפוצה בחלוקה על-פי מכלולי הפעילות של האפוטרופוס הכללי לשם קבלת עדכונים ומידע בנוגע לאותו מכלול;
- מנוע חיפוש לאיתור המחוז המטפל לפי מקום המגורים, ובהתאם למכלול הפעילות הרלוונטי;
- מצגות הסבר ידידותיות על פעילויותיו של כל אחד מהמכלולים השונים באפוטרופוס הכללי;
- מידעוני האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי, המפורסמים בתחומי המכלולים השונים וכוללים עדכוני חקיקה, פסיקה, מינויים ומידע על הנעשה באגף.

מאז השקת האתר המחודש נמשך פיתוח התכנים באתר ועדכונם, לשם שיפור נגישות הציבור למידע הרב והשימושי המצוי בו. בשנת 2015 נחנך שירות אינטרנטי חדש באתר האינטרנט - מאגר המציג מידע משפטי רב, לרבות פסקי דין והנחיות הכונס הרשמי בנושאים שונים בתחום חדלות הפירעון, הליכי פשיטת רגל, פירוק חברות והסדרי נושים.

המאגר ידידותי ונוח לשימוש וכולל מאות פסקי דין ונהלים משפטיים, הערוכים על-פי מפתח נושאים, ופסקי הדין מלווים בתקציר ובקישור מלא לפסק הדין. מאגר המידע פתוח לשימוש כלל הציבור ללא עלות. בשנת 2015 פעל הכונס הרשמי, בין היתר, להרחבת התשלומים שניתן לבצע באמצעות שרת התשלומים, כך שיכללו את התשלומים החודשיים המושתים על החייב במסגרת ההליכים ואת תשלום הפיקדון בתחילת ההליך.

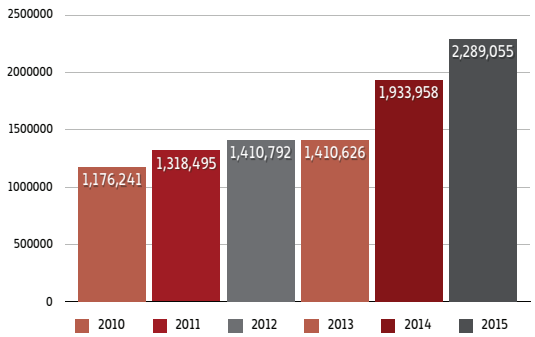
צפיות בדפים באתר האינטרנט בשנים 2010-2015

שנה	אתר האפוטרופוס הכללי
2015	2,289,055
2014	1,933,958
2013	1,410,626
2012	1,410,792
2011	1,318,495
2010	1,176,241

שנת 2015 התאפיינה בהמשך העלייה במספר הכניסות והצפיות בדפים באתר האפוטרופוס הכללי ולמערכות המידע המקוונות של המכלולים השונים בו. כמות הכניסות מעידה על השימוש הרב שהציבור עושה בכלים ובמידע שמעמיד האתר כחלק משיפור השירות וזמינות המידע לאזרח.

במהלך שנת 2015 בוצעו 2,289,055 צפיות בדפים באתר האפוטרופוס הכללי בהשוואה לשנת 2014, שבוצעו בה 1,933,958 צפיות בדפים באתר האפוטרופוס הכללי ובהשוואה ל-1,410,626 צפיות בדפים בשנת 2013. מדובר בעלייה של כ-18% במספר הצפיות בדפי האתר בהשוואה לשנת 2014 ובעלייה של כ-62% במספר הצפיות בהשוואה לשנת 2013.

"מספר צפיות בדפים באתר האפוטרופוס הכללי"

אתר האינטרנט המחודש של האפוטרופוס הכללי

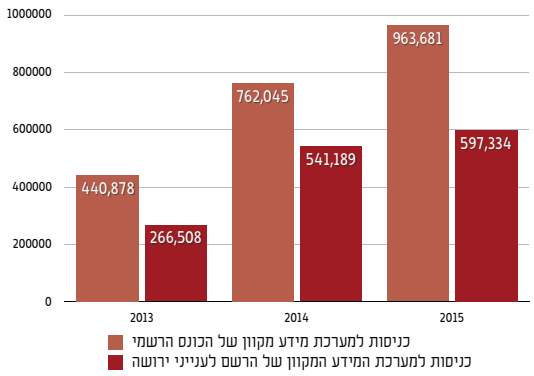
בנוסף, לאורך השנה נעשה שימוש רב היקף במערכות המידע המקוון באתר האינטרנט, העומדות לרשות הציבור, הן במכלול הכונס הרשמי, הן במכלול הרשם לענייני ירושה. מספר הכניסות למערכת המידע המקוון של הכונס הרשמי באתר בשנת 2015 עמד על 963,681 כניסות, בהשוואה לשנת 2014, שבה עמד מספר הכניסות על 762,045, ובהשוואה לשנת 2013, שבה עמד מספר הכניסות על 440,878. מדובר בעלייה של כ-26% במספר הכניסות למערכת בהשוואה לשנת 2014.

מספר הכניסות למערכת המידע המקוון של הרשם לענייני ירושה באתר בשנת 2015 עמד על 567,334 כניסות, בהשוואה לשנת 2014, שבה עמד מספר הכניסות על 541,189 כניסות ובהשוואה לשנת 2013, שבה עמד מספר הכניסות על 266,508. מדובר בעלייה של כ-5% במספר הכניסות למערכת בהשוואה לשנת 2014.

כניסות למערכות מידע מקוון באתר בשנים 2013–2015

שנה	כניסות למערכת מידע מקוון של הכונס הרשמי	כניסות למערכת המידע המקוון של הרשם לענייני ירושה
2015	963,681	567,334
2014	762,045	541,189
2013	440,878	266,508

מספר כניסות למערכות מידע מקוון באתר בשנים 2013–2015

כתובת אתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי:
www.apac.justice.gov.il.

דו"ח הממונה על-פי חוק חופש המידע

שם הממונה על העברת המידע לציבור באפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי:
עו"ד עופר חדד

מענה ודרכי ההתקשרות עמו: רח' יפו 216 בית שערי העיר, ת.ד. 36278, ירושלים, 91361
מס' הטל': 02-5311619 מס' הפקס: 02-5311741
כתובת דוא"ל: oferh@justice.gov.il

במהלך שנת 2016 הוגשו לממונה על העברת המידע לציבור באפוטרופוס הכללי 138 בקשות למידע על-פי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1988, בהשוואה ל-288 בקשות למידע שהוגשו בשנת 2015 ול-115 בקשות למידע שהוגשו בשנת 2014 ול-51 בקשות למידע שהוגשו בשנת 2013.

נושאי הבקשות שהוגשו היו בתחומים הבאים (סה"כ 138 בקשות):

- 46 בקשות בתחום האפוטרופסות;
- 45 בקשות בתחום הירושה;
- 41 בקשות בתחום פשיטת הרגל וחדלות פירעון;
- 5 בקשות בתחום הרכוש העזוב;
- 1 בקשות בתחום עיזבונות לטובת המדינה;

להלן התפלגות אופן המענה לבקשות המידע:

- 20 בקשות נענו באופן מלא;
- ב-6 בקשות ניתן מידע חלקי;
- ב-3 בקשות הטיפול טרם הסתיים;
- ב-105 בקשות נדחתה הבקשה למסירת מידע. התפלגות הסיבות לבקשות המידע שסורבו (כולל הבקשות שניתן בהן מידע חלקי):
  99 בקשות נדחו מאחר שקיים הסדר אחר למסירת המידע (סעיף 20 לחוק);
- 3 בקשות נדחו בהתאם לסעיף 8(5) לחוק - המידע נוצר בידי רשות ציבורית אחרת;
- 1 בקשה נדחתה מאחר שמדובר במידע שאין לגלותו על-פי דין (סעיף 9(א)(4) לחוק);
- 2 בקשות נדחו מאחר שאיתור ומסירת המידע כרוכים בהקצאת משאבים (סעיף 8(1) לחוק);
- 2 בקשות נדחו מאחר שהמידע נוצר לפני יותר מ-7 שנים (סעיף 8(2) לחוק);
- 2 בקשות נדחו מאחר שהמידע לא היה מצוי אצל האפוטרופוס הכללי (סעיף 8(3) לחוק);
- בקשה אחת נדחתה בהתאם לסעיף 8(4) לחוק - המידע פורסם או עומד לעיון הציבור;
- 1 בקשה נדחתה בשל סעיף 9(א)(3) לחוק - פגיעה בפרטיות.

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי מפרסם הנחיות וטפסים באתר האינטרנט, שכתובתו: http://index.justice.gov.il/Units/ApotroposKlali/Pages/default.aspx.

יצירת קשר עם יחידות ההנהלה והמחוזות

הנהלת האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי - מנהלי יחידות

כתובת הנהלת האפוטרופוס הכללי: בניין שערי העיר, רח' יפו 216, ת.ד. 36278, מיקוד 91361, ירושלים

שם	תפקיד / יחידה	טלפון (02)	פקס (02)	דואר אלקטרוני
פרופ' דוד האן	האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי	5311600/1	5311670	aptmanpniyot@justice.gov.il
סיגל יעקבי, עו"ד	סגנית האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי	5311600/2	5311670	sigaly@justice.gov.il
ד"ר איתי הס	מנהל המחלקה המשפטית	5311712/3	5311741	itayh@justice.gov.il
שוקי אלהב	ממונה ארגון ומינהל	5311604	5376274	shoukie@justice.gov.il
מירי קידר, עו"ד	מנהלת מחלקת עיזבונות לטובת המדינה	6595600	6462854	MiriH@justice.gov.il
הלית אילסר, עו"ד	מנהלת היחידה לאיתור נכסים עזובים ולהשבתם	5311620/708	6467543	haliti@Justice.gov.il
חנאל גורפינקל	מנהל יחידה כלכלית	5311697	6467516	hananelg@justice.gov.il
דני ברמץ	מנהל יחידת השקעות	073-7935825	073-7935843	mishpatim37@int.gov.il
רונן אולצ'יק, עו"ד	מנהל מחלקת חקירות	073-7935826	02-6467523	RonenO@justice.gov.il
דנה נאמן, עו"ד	מנהלת יחידת החילוט	073-7935836	073-7935846	DanaN@justice.gov.il
תמי סלע, עו"ד	מנהלת מערך הפיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון	5311662	6467546	tamise@justice.gov.il
גיתית שר שלום, רו"ח	מנהלת מחלקת הכספים	5311607	6467487	gititsa@justice.gov.il
דיאנה גלייף	מנהלת יחידת המחשב	6362434	5311670	dianag@justice.gov.il

מחוז ירושלים

כתובת: רח' כנפי נשרים 15, "בית התאומים", קומה 4, גבעת שאול, ירושלים, מיקוד 95464

כתובת למשלוח דואר: תיבת דואר 34176, ירושלים, מיקוד 91341, ירושלים

מנהלת המחוז: בת שבע אברך בר-טוב, עו"ד, טל': 02-6215762, פקס': 02-6467574

דוא"ל: batshevab@justice.gov.il

ס' מנהלת המחוז: אירים וידל כהן, עו"ד, טל': 02-6215759

דוא"ל: IrisVi@justice.gov.il

	הרשם לענייני ירושה	הכונס הרשמי / אפוטרופוס כללי
טלפון	*2416	02-6215777
פקס	02-6467573	6467570
קבלת קהל	ימים א, ב, ד, ה, בין השעות 08:30 - 12:30	
מענה טלפוני	*2416 - 24 שעות ביממה	ימים א, ב, ד, ה, בין השעות 08:30 - 12:30
כתובת דוא"ל (הרשם לענייני ירושה)	Rasham-jr@justice.gov.il	

מחוז תל-אביב והמרכז

כתובת: רח' השלושה 2, קומות ב'-ג', ת"ד 9040, מיקוד 61090, תל-אביב

מנהלת המחוז: רות לינקר מזרחי, עו"ד, טל': 03-6899601, פקס': 02-6467563

דוא"ל: RuthyM@justice.gov.il

ס' מנהלת המחוז (כנ"ר): לבונה קורן, עו"ד, טל': 03-6899661, פקס': 02-6467560

דוא"ל: levonak@justice.gov.il

ס' מנהלת המחוז (אפ"כ): יפה דואק הכט, עו"ד, טל': 03-6899608

דוא"ל: YaffaH@justice.gov.il

	הרשם לענייני ירושה	הכונס הרשמי	אפוטרופוס כללי
טלפון	*2416	03-6899695	03-6899635
פקס	02-6467548	02-6462502	02-6467551
קבלת קהל	ימים א, ב, ד, ה שעות 08:30 - 12:30		
מענה טלפוני	*2416 - 24 שעות ביממה	ימים א, ב, ד, ה שעות 08:30 - 12:30	ימים א, ב, ד, ה, שעות 08:30 - 12:30
דוא"ל	rashamtlv@justice.gov.il	Kanar-tlv@justice.gov.il	Apot-tlv1@justice.gov.il

מחוז חיפה והצפון

כתובת: רח' פל-ים 15 א', קריית הממשלה, ת"ד 847, מיקוד 31008, חיפה

מנהלת המחוז: אולגה גורדון, עו"ד, טל': 04-8633748, פקס': 02-6467569

כתובת דוא"ל: olgag@justice.gov.il

ס' מנהלת המחוז: ארז אהרון, עו"ד, טל': 04-8633757

כתובת דוא"ל: ErezA@Justice.gov.il

	הרשם לענייני ירושה	הכונס הרשמי	אפוטרופוס כללי
טלפון	*2416	04-8633777	04-8633777
פקס	02-6467564	02-6467566	02-6467567
קבלת קהל	ימים א, ב, ד, ה שעות 08:30 - 12:30		
מענה טלפוני	*2416 - 24 שעות ביממה	ימים א, ב, ד, ה שעות 08:30 - 12:30	
כתובת דוא"ל	Rasham-haifa@justice.gov.il	פשיטות רגל: gilas@justice.gov.il	מזכירות: KerenDahan@justice.gov.il פיקוח על אפוטרופסים ומנהלי עיזבון: lizad@justice.gov.il

נצרת - חוליית הרשם לענייני ירושה

כתובת: בניין לב העסקים, קומה ב', רח' המלאכה 3, ת"ד 1245, מיקוד 17111, נצרת עילית

	רשם לענייני ירושה
טלפון	*2416 - 24 שעות ביממה
פקס	02-6467565
קבלת קהל	ימים א, ב, ד, ה שעות 08:30 - 12:30
כתובת דוא"ל	Rasham-nrt@justice.gov.il

יצירת קשר עם יחידות ההנהלה והמחוזות

מחוז באר שבע והדרום

כתובת: רח' התקווה 4, קריית הממשלה, ת.ד. 965, מיקוד 84108, באר שבע

מנהל המחוז: צבי קוישי, עו"ד, טל': 08-6264580, פקס': 08-6467544

כתובת דוא"ל: zvik@justice.gov.il

	הרשם לענייני ירושה	הכונס הרשמי	אפוטרופוס כללי
טלפון	*2416	08-6264575	08-6264561/2
פקס	02-6462697	02-6467575	02-6467576
קבלת קהל	ימים א, ב, ד, ה שעות 08:30 - 12:30		
מענה טלפוני	*2416 - 24 שעות ביממה	ימים א, ב, ד, ה שעות 08:30 - 12:30	